

Statenvoorstel 32/11A

Voorgestelde behandeling:

PS-vergadering : 1 juli 2011
Statencommissies : alle commissies 17 juni 2011

Onderwerp

Kaderbrief 2011

's-Hertogenbosch

Datum

31 mei 2011

DIS-nummer

2749043

Directie

MID / CS

Bijlagen

I t/m VI

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Voorwoord

Met het bestuursakkoord Tien voor Brabant zijn de beleidsmatige en financiële uitgangspunten voor 2011-2015 bepaald. Op basis hiervan komen wij in deze kaderbrief tot een eerste uitwerking van het bestuursakkoord in de vorm van een uitvoeringsagenda. Daarnaast richten we ons op de financiële uitgangspunten voor de begroting 2012 en worden enkele specifieke beslispunten voorgelegd m.b.t. het lopende begrotingsjaar 2011.

Uitvoeringsagenda Tien voor Brabant

Onze ambities staan in een kort en krachtig bestuursakkoord, met de Agenda van Brabant als richtsnoer. Wij willen een slagvaardige bijdrage leveren aan de realisatie van de gestelde doelen en ambities door het formuleren van een concrete uitvoeringsagenda. De uitvoeringsagenda, opgebouwd uit speerpunten en een globale planning, slaat een brug tussen bestuursakkoord en begroting. Dit betekent ook dat de rapportage en verantwoording over deze bestuursagenda geïntegreerd worden in onze reguliere planning- en controlcyclus.

De in bijlage 1 opgenomen Uitvoeringsagenda Tien voor Brabant 2011-2015 wordt ingepast binnen de bestaande financiële kaders. Eventuele tegenvallers en/of additionele beleidsmaatregelen zullen worden opgevangen op basis van het principe oud-voor-nieuw. Wij nodigen uw Staten uit dit principe ook te hanteren bij ruimtevragende moties en amendementen, door deze te voorzien van een concreet dekkingsvoorstel en/of een voorstel tot herprioritering.

Uitgangspunten voor begroting 2012 e.v.

Het meer financiële gedeelte van de kaderbrief richt zich op de volgende onderdelen:

- uitgangspunten bestuursakkoord Tien voor Brabant m.b.t. de begroting 2012;
- financieel kader 2011-2015, inclusief uitkomsten 1^e bestuursrapportage en de bijstellingen voor het lopende begrotingsjaar 2011;
- risicopositie en consequenties bestuursakkoord met het Rijk
- opzet begroting 2012.

De in het bestuursakkoord voor deze periode vastgelegde intensiveringen van € 195 mln zullen al zoveel mogelijk worden vertaald naar de begroting 2012. Als er aanleiding is om bepaalde onderdelen te vervroegen, dan zal daarvoor een afzonderlijk voorstel worden voorgelegd.

De financiële bijstellingen voor 2011 zijn opgenomen in een begrotingswijziging die bijgaand ter vaststelling aan uw Staten wordt voorgelegd.

1. Inleiding 'En een tien voor de uitvoering!'

Er ligt een bijzonder bestuursakkoord: compact, concreet en met gepaste ambitie. Met de 'Agenda van Brabant' als basis en richtsnoer, zien wij dit bestuursakkoord als een voortzetting van de ingeslagen weg naar een sterk Brabant (economisch veerkrachtig en concurrerend, ecologisch robuust en innovatief en sociaal-cultureel attractief en sterk). Een provincie met een krachtig profiel, die zich richt op haar kerntaken, haar rol in opgaven bewust kiest, mede met het oog op de beperkte financiële middelen die zij tot haar beschikking heeft. Met een kleiner College, een duidelijke portefeuillevindeling en projecten 'met een smoel', staan we voor de uitdaging om, samen met onze maatschappelijke partners, te werken aan de ambities van de Agenda van Brabant. Wij zien de in de Agenda van Brabant geschetste doelstelling om te behoren tot de top van Europese kennis- en innovatieregio's als stip op de horizon. Een stip die richting geeft aan de concrete *inrichting* van ons beleid en ons handelen voor de komende vier jaar.

De provinciale organisatie is en staat klaar om uitvoering te geven aan het bestuursakkoord. De afgelopen periode is flink geïnvesteerd in de organisatie zelf en de ontwikkelingen op dit punt staan niet stil. Onze bestuurlijke aandacht gaat de komende periode met name uit naar het beter organiseren van kennis & onderzoek, internationaliseringsstrategie/public affairs, communicatie en financiële beheersing (mede in het licht van de krapper wordende budgetten). Wij werken op allerlei fronten aan een regionaal bestuur voor de 21^e eeuw, dat enerzijds in staat is gebiedsgerichte samenhang en integraliteit in overheidsbeleid te realiseren (verticaal verbinden) en anderzijds als regisseur en verbinder op te treden in de grensoverschrijdende netwerken van de mondialiserende economie en samenleving (horizontaal verbinden). Vanuit deze achtergrond is de afgelopen periode reeds veel ervaring opgedaan met integraal werken, alliantiemanagement, projectmanagement en provinciale regievoering. Daarvan kan nu worden geprofitteerd bij de uitwerking en uitvoering van de opgaven en thema's die in het bestuursakkoord zijn vastgelegd.

Tien voor Brabant en Agenda van Brabant

Het bestuursakkoord ‘Tien voor Brabant’ zet vanuit het lange termijnperspectief van de Agenda van Brabant accenten voor de komende vier jaar. Wij zijn ons ervan bewust dat de Agenda van Brabant zich niet in vier jaar laat realiseren. Maar wij denken met de tien punten een belangrijke stap voorwaarts te kunnen maken, rekening houdend met de korte en middellange-termijn opgaven waar Brabant nu voor staat. Uit het akkoord spreekt het besef dat Brabant haar ambities vooral op eigen kracht zal moeten realiseren, gelet op enerzijds de decentralisatieagenda van de rijksoverheid en anderzijds de uitdagingen die de mondiale en Europese omgeving aan Brabant stelt. Juist vanuit het besef dat Brabant een regio is die op het Europese toneel acteert, kiezen wij voor een zelfbewuste koers, die inzet op een economische sterkere verknoping van Brabant in Europa en de wereld. Het is voor welvaart en welzijn van Brabant van essentieel belang dat wij aansluiting behouden bij de nieuwe, sterk globaliserende economie. Overigens zonder daarbij de bestaande en traditionele economische activiteiten en dragers te veronachtzamen. Hoewel we de wereldwijde economische krachten niet kunnen beïnvloeden, kunnen we ze wel faciliteren, onder andere door te zorgen voor een goede logistieke infrastructuur, voor goede bereikbaarheid en een voldoende gekwalificeerde arbeidsmarkt.

Het economisch excelleren wordt in het bestuursakkoord nadrukkelijk in een breder duurzaamheidsperspectief geplaatst. Met voornoemde vestigingsvoorwaarden kan immers niet worden volstaan. De netwerkeconomie van vandaag en de kenniseconomie van morgen kan niet zonder kwalitatief hoogwaardige en ecologisch robuuste leefsysteem. Aan ons als provinciale overheid is de blijvende taak om die kwaliteiten vorm te geven en te bewaken. Vandaar de in de Agenda van Brabant voorgestelde focus op het leef- en vestigingsklimaat van Brabant, passend bij onze kerntaken op het terrein van ruimte, economie, natuur en cultuur. ‘Tien voor Brabant’ concretiseert de verantwoordelijkheid en de zorg voor het bijzondere leef- en vestigingsklimaat van Brabant op tal van terreinen. Onder andere door de inzet op de (inter-)nationale bereikbaarheid van de regio, de aandacht voor een integrale aanpak van ruimtelijke ontwikkelingen in de vorm van gebiedsopgaven, het stimuleren van breedbandnetwerken, de (her)ontwikkeling van erfgoedcomplexen en de inzet voor 2018 Brabant Samen Culturele Hoofdstad.

Hoe krijgt de ambitie van de Agenda van Brabant handen en voeten in de uitvoering van de door ons aangegeven speerpunten? Hoe zorgen we voor de noodzakelijke ‘slimme verbindingen’ zowel naar buiten als tussen de sectorgewijze opbouw van de portefeuilles? Het helpt ons om de Agenda van Brabant samen te vatten in een aantal hoofdopgaven en die te gebruiken als context en handvatten voor de uitvoering:

- Sterke steden, als broedplaats en brandpunt van kennis, economie en cultuur, zijn nodig om talentvolle mensen en bedrijven aan te trekken, te vermaken én vast te houden. Door steden op de goede manier de ruimte te geven, te verknopen met het ommeland, en mensen passend te scholen kan de door het Centraal Planbureau geconstateerde (opvallend) sterke groei van het Brabantse stedennetwerk worden doorgezet.¹

¹ Centraal Planbureau, *Stad en land*, Den Haag 2010.

Het versterken van het stedelijk netwerk is derhalve een belangrijke opgave om de ambitie van de Agenda van Brabant te kunnen realiseren. Infraprojecten (o.a. Noordoost-corridor), openbaar vervoer en 2018Brabant Culturele Hoofdstad zijn speerpunten die concreet bijdragen aan de realisatie van een sterk stedelijk netwerk.

- Een sterk stedelijk netwerk kan zich alleen maar ontplooiën met een vitaal landschap en robuuste natuur. De directe nabijheid van ruimte voor rust, recreatie en ontspanning is een kwaliteit van de Brabantse steden. De toekomst van het Brabantse Buitengebied kan ook niet anders dan in samenhang met de metropolitane omgeving worden gedacht. Stad en land zijn in Brabant op elkaar aangewezen ('stadteland-ontwikkeling') en kunnen door economische en sociale verbindingen wederzijds voordeel behalen. Er is behoefte aan nieuwe dwarsverbanden, bijvoorbeeld als het gaat om voedselketens en energienetwerken. Speerpunten zoals de herijking van de EHS (ILG), Landschappen van Allure, leefbaarheid, ruimtelijke kwaliteit en erfgoedontwikkeling dragen hieraan bij.
- Het verbeteren van de innovatiekracht van de Brabantse economie is eveneens noodzakelijk: zwakke punten verbeteren, sterke punten doorontwikkelen en de economische kansen die zich voordoen benutten. Dat moet gebeuren door de koppeling van kennis aan kunde, door innovatie, het faciliteren van succesvolle organisaties en de doorgroei van bestaande Brabantse ondernemingen. MKB en ondernemerschap, duurzame energie en innovatie in de zorg zijn enkele speerpunten uit de uitvoeringsagenda die de innovatiekracht stimuleren. Wij verbinden onze inzet voor innovatie nadrukkelijk met maatschappelijk opgaven op het terrein van energie, zorg, mobiliteit en agrofood.
- Effectieve samenwerking om doelen en ambities te bereiken. De provincie heeft als gebiedsregisseur een belangrijke rol bij het samenbrengen en het optimaal functioneren van het samenspel tussen ondernemers, onderwijs, omgeving (maatschappelijke organisaties en overheden (4 O's)). De samenwerking met partners in gebiedsopgaven en onze inzet in de Rijn Schelde Delta (RSD) zijn speerpunten die een effectieve samenwerking op (boven)regionaal niveau versterken. In grensoverschrijdende samenwerking tussen sectoren en over landsgrenzen schuilt onze kracht.
- Met haar herkenbare imago kan Brabant zich onderscheidend presenteren in de wereld. Het herkenbare imago versterkt de positie van Brabant als vestigingslocatie voor buitenlandse bedrijven en internationale kenniswerkers. Dit kan alleen maar plaatsvinden in een regionaal netwerkverband. Internationale profilering, branding en public affairs is daarmee een noodzakelijke randvoorwaarde. Zo dragen we met het speerpunt 'bevorderen van ondernemen over de grens' actief bij aan onze economische positie als Europese kennisregio.

Dynamische uitvoeringsagenda Tien voor Brabant 2011-2015

U treft onze uitvoeringsagenda, inclusief een globale planning, aan in bijlage I. Wij zien deze uitvoeringsagenda tevens als sturingsdocument voor de ambtelijke organisatie.

Het concretiseren van de ambities in projecten en processen is de noodzakelijke eerste stap in een proces dat ons College samen met uw Staten en onze partners in Brabant (en daarbuiten) wil zetten. Sommige speerpunten van de uitvoeringsagenda die u in de bijlage aantreft, zijn al zover dat direct met de uitvoering gestart kan worden, zoals met enkele gebiedsopgaven het geval is, of met de Regionale uitvoeringsdiensten (RUD's). Anderen, zoals de verduurzaming en innovatie van de agro-food sector (commissie Van Doorn) of het thema van de vrijetijdseconomie, bevinden zich nog in de fase dat de richting en inhoud door ons en/of anderen nog nader moet worden bepaald, voordat aan de inrichting van beleid en concrete maatregelen kan worden gewerkt. Met andere woorden, de door ons aangegeven speerpunten bevinden zich nog in verschillende fasen van de beleidscyclus. Daarmee zal de politiek-bestuurlijke urgentie en/of belangstelling per speerpunt ook verschillend zijn.

Elke fase van de beleidscyclus vraagt dus om een eigen aanpak en uitwerking, alsmede om een eigen inbreng van uw Staten, gekoppeld aan nader te bepalen momenten van besluitvorming. Dat is ook het algemene karakter van de uitvoeringsagenda die wij voor ons zien. Een leidraad voor een dynamisch en divers werkprogramma, dat werkende weg concreter wordt, zich uitkristalliseert en waarin de samenhang tussen de speerpunten zich blijft versterken. Een flexibele aanpak maakt het ook mogelijk om slim te schakelen tussen de diverse speerpunten en deze bij te stellen of met elkaar in verband te brengen op basis van bijvoorbeeld nieuwe inzichten en/of maatschappelijke behoeften. Een dergelijke aanpak past bij het schakelende en actief netwerkende provinciebestuur dat wij voorstaan.

Kansen voor integrale aanpak en samenwerking

Met Tien voor Brabant is gekozen voor een duidelijke richting. Heldere keuzes, gekoppeld aan concrete speerpunten en projecten in een uitvoeringsagenda. En met een sterke samenhang, waarbij de verbindende factor niet alleen de ambities van de Agenda van Brabant zijn, maar ook de wijze waarop wij samen willen werken aan de uitvoering van het bestuursakkoord. Integraal werken bij de ambtelijke organisatie is daarbij vanzelfsprekend. Niet alleen inhoudelijk, ook procesmatig geeft het bestuursakkoord zodoende verdieping aan de Agenda van Brabant.

Elke fase van de beleidscyclus vraagt om andere competenties, andere partners en andere doelstellingen. Dit vergt flexibiliteit van de organisatie. Waar nodig wordt daarop ingespeeld door het inrichten van teams die, dicht bij het bestuur, integraal werken. De buitenwereld actief opzoeken, uitdagen en verbinden. Slagvaardige teams met een heldere opdracht en een helder mandaat die 'ontkokerd' opereren; teams met een eenduidige verantwoordelijkheid waarin competenties als doortastendheid, wendbaarheid en ondernemend vertegenwoordigd zijn. Het impliceert ook nieuwe werkvormen die ons in staat stellen tot meer dynamische, resultaatgerichte vormen van samenwerking. Ook impliceert het een andere vorm van sturing: niet van binnen naar buiten, maar van buiten naar binnen. De organisatieontwikkeling is hieraan ondersteunend. Met de Agenda van Brabant en de opgaven die hieruit voortvloeien is het in feite onmogelijk om nog langer sectoraal te werken.

Wij willen de werkwijze, zoals met de Agenda van Brabant in gang gezet, onverminderd voortzetten. Met partners, verkennend, verbindend, transparant, vernieuwend, betrouwbaar en doortastend. Wij zijn er van overtuigd dat de ingezette koers van het besturen in *partnership* met medeoverheden, maatschappelijke organisaties en marktpartijen in de netwerksamenleving van vandaag aan betekenis zal winnen. Ze zal op korte termijn worden versterkt door de politieke werkelijkheid van een zich (vooral financieel) terugtrekkende rijksoverheid. Op tal van terreinen vraagt de veranderende financieel-economische situatie de komende jaren om nieuwe vormen van publiek-private samenwerking en aansturing.

De komende periode zullen we intensief onze provinciale agenda onder de aandacht moeten brengen in Brussel en Den Haag. Daarnaast zullen wij de samenhang moeten versterken tussen (grensoverschrijdende) regio's (o.a. RijnScheldeDelta, Brainport-Greenport, Zuidelijk Alliantie), tussen domeinen en sectoren, tussen stad en platteland, tussen knopen en corridors (zoals de A2/A58) en tussen publieke en private partijen. Om het schakelen tussen schalen en partijen soepel te laten verlopen, vraagt dat ook binnen het college om een werkwijze waarin integraal samenwerken verankerd is.

2. Uitgangspunten begroting 2012 e.v.

De uitgangspunten voor de nieuwe meerjarenbegroting 2012 e.v. kunnen als volgt worden samengevat:

A. Bestuursakkoord Tien voor Brabant (zie bijlagen I en II)

Provinciale Staten hebben 22 april jl. het college opgedragen om het bestuursakkoord Tien voor Brabant en de daarbij behorende financiële paragraaf als uitgangspunt te hanteren voor het te voeren beleid. Dit vormt samen met de uitvoeringsagenda de grondslag voor de op te stellen begroting 2012 e.v. In het bestuursakkoord is nog eens onderstreept dat de provinciale organisatie de komende jaren zal krimpen van 1.390 naar 1.000 fte's.

B. Financieel kader 2011-2015 (zie bijlage III)

- De meerjarenraming 2011-2015 sluit; er is geen tekort, evenmin een overschot. Dit betekent dat er geen ruimte is voor verdere beleidsintensivering anders dan via het principe oud-voor-nieuw. De bijlage I opgenomen uitvoeringsagenda Tien voor Brabant 2011-2015 wordt ingepast binnen de bestaande budgettaire kaders (lopende begroting 2011 plus intensiveringen Bestuursakkoord, investeringsagenda en spaar- en financieringsfonds wegeninfrastructuur). Dit is nodig om het begrotingsevenwicht in stand te kunnen houden. Eventuele tegenvallers en/of additionele beleidsmaatregelen worden opgevangen door oud-voor-nieuw.
- De beleidsintensiveringen die in de begroting hun vertaalslag krijgen, zijn:
 - a. de € 195 mln op basis van het bestuursakkoord;
 - b. de 1^e tranche investeringsagenda ad € 279 mln (begrotingshoofdstuk 7, zie punt D);

- c. het spaar- en investeringsfonds wegeninfrastructuur dat in 2012-2027 jaarlijks wordt gevoed met € 50 mln (beslispunt 5) en groeit naar € 750 mln (eveneens onderdeel van het nieuwe begrotingshoofdstuk 7).
- Uit de 1e bestuursrapportage komen nu geen majeure afwijkingen naar voren. In bijgaande begrotingswijziging vindt u de bijstellingen voor 2011 in het reguliere beleid. Wel zijn er nog drie specifieke punten aan de orde die wij nu ter besluitvorming aan u voorleggen, namelijk:
 - het beschikbaar stellen van een investeringskrediet van € 32,9 mln voor de verbouwing en herinrichting van het provinciehuis (beslispunt 4). Een voorstel daartoe heeft begin dit jaar voorgelegen in de Commissie Bestuur en Middelen. Het doel is om – naast de modernisering van de ontvangst- en vergaderaccommodaties – de huisvesting toe te snijden op de verdere organisatie-ontwikkeling, gericht op een compacte organisatie die flexibel kan inspelen op de opgaven uit de Agenda van Brabant. In de toekomst zal meer gewerkt worden met integraal samengestelde teams vanuit meerdere directies en verschillende partnerorganisaties. Daarvoor willen wij het provinciehuis (het hoofdgebouw, zonder de vleugel) opnieuw inrichten, uitgaande van een flexibele kantooromgeving en daarbij passend werkconcept. In de verbouwing wordt tevens een aantal onontkoombare onderhoudsactiviteiten meegenomen. In het verbouwingsbudget zit hiervoor een bedrag van circa € 12 mln besloten (zie verdere toelichting in bijlage III);
 - de aanpassing van het instellingsbesluit voor de reserve bedrijventerreinen (beslispunt 6, zie voorts bijlage III);
 - het aangaan van een borgstellingsovereenkomst (beslispunt 7, nader toelicht in bijlage III).

C. Risicopositie en consequenties bestuursakkoord met Rijk (zie bijlage IV)

Ten aanzien van het risicoprofiel gelden de volgende inschattingen en uitgangspunten:

- a. Bekende en gekwantificeerde risico's uit het verleden zijn afgedekt. In dit kader wordt verwezen naar het risico-overzicht en de weerstandscapaciteit in de jaarstukken 2010 die gelijktijdig met deze kaderbrief worden behandeld in de PS-vergadering van 1 juli (PS 26/11). In het kader van de begrotingsopstelling 2012 zal de paragraaf weerstandsvermogen, inclusief onze risicopositie, worden geactualiseerd.
- b. Voor de korting op het provinciefonds zijn toereikende maatregelen getroffen binnen het in de vorige bestuursperiode door PS vastgestelde ombuigingspakket van € 75 mln.
- c. Risico's kleven er vooral aan het decentralisatiepakket van het Rijk. Kortingen door het Rijk (provinciefonds, doeluitkeringen en decentralisatie) zijn alleen te ondervangen als deze 1-op-1 worden omgezet in een verlaging van ambities in het provinciale beleid. Tegelijk met deze kaderbrief ligt het onderhandelingsresultaat tussen Rijk en IPO voor bij uw Staten (PS 27/11).
- d. De decentralisatie van het regionaal economisch beleid zonder bijbehorende middelen, levert in 2012 een acuut knelpunt op m.b.t. de Brabantse Ontwik-

kelings Maatschappij (BOM). Om de BOM in staat te stellen zich op de nieuwe situatie en rol aan te passen, wordt voorgesteld hiervoor eenmalig € 0,9 mln beschikbaar te stellen (de zogenoemde slagkrachtmiddelen die in 2011 zouden aflopen, worden zodoende met een jaar verlengd).

- e. Een duidelijk krimpend perspectief geldt voor de Brede Doeluitkering Verkeer en Vervoer (BDU). Conform wettelijk voorschrift leggen wij u in het najaar een bestedingsvoorstel voor de BDU voor. Een en ander vraagt om een noodzakelijke, brede herprioritering binnen het domein van mobiliteit. Voorlopig gaan we voor de begroting 2012 voor de verdeling van de BDU nog uit van een gelijkblijvend budget voor openbaar vervoer en de GGA-regio's.

D. Opzet begroting 2012

De aanbevelingen van de Werkgroep verbetering begroting uit de vorige bestuursperiode (zie het overdrachtdossier voor de Commissie Mobiliteit en Financiën, zoals besproken in de commissievergadering op 13 mei jl.) nemen we ter harte. Verder stellen wij een nieuwe indeling van de begroting voor die aansluit bij de kerntaken uit de Agenda van Brabant en tevens leidt tot een meer compacte begroting.

De hoofdingeling die ons voor ogen staat is als volgt:

1. Bestuur
2. Ruimte
3. Ecologie (inclusief vergunningverlening en handhaving)
4. Economie
5. Mobiliteit
6. Cultuur en samenleving
7. Investeringsagenda (inclusief spaar- en financieringsfonds wegeninfrastructuur)

Op basis van de punten A t/m D zullen we de begroting 2012 opstellen. De nieuwe begroting wordt geagendeerd voor uw Statenvergadering van 11 november 2011.

3. Advies commissies

Dit voorstel is ter advisering voorgelegd aan alle Statencommissies. De adviezen van de commissies worden nagezonden.

4. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten conform bijgaand ontwerp-besluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
de voorzitter

de secretaris

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. W.G.H.M. Rutten

Auteur:

Concernstaf / FPC / 073-681 2607

Bijlagen:

- I. Uitvoeringsagenda Tien voor Brabant 2011-2015;
- II. Financiële en organisatorische uitgangspunten bestuursakkoord;
- III. Financieel kader (inclusief uitkomsten 1^e bestuursrapportage en overzicht investeringsbegroting);
- IV. Financiële impact van bestuursakkoord met Rijk;
- V. 3e Begrotingswijziging 2011 (V, a t/m e);
- VI. Voortgangsrapportage Ontwikkelbedrijf.

Ontwerp-besluit 32/11 B

Voorgestelde behandeling:

PS-vergadering : 1 juli 2011
Statencommissies : alle commissies 17 juni 2011

Onderwerp

Kaderbrief 2011

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

- gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten d.d. 31 mei 2011;
- gelet op het advies van de Statencommissies d.d. 17 juni jl.;

besluiten:

1. kennis te nemen van de Uitvoeringsagenda Tien voor Brabant 2011-2015 (bijlage I);
2. in te stemmen met de uitgangspunten voor de nieuwe meerjarenbegroting 2012 e.v. (bijlage II);
3. kennis te nemen van het geactualiseerde financiële kader (zie cijferopstelling bijlage III);
4. een krediet beschikbaar te stellen van € 32,9 mln voor de verbouwing van het provinciehuis (zie toelichting bijlage III);
5. tot instelling van een Reserve spaar- en financieringsfonds wegeninfrastructuur en in 2012-2027 dit fonds te voeden met jaarlijks € 50 mln (zie toelichting bijlage III);
6. het instellingsbesluit met betrekking tot de Reserve decentralisatie-uitkering bedrijventerreinen aan te vullen voor FES-gelden (zie toelichting bijlage III);
7. in te stemmen met het aangaan van een borgstellingsovereenkomst met RWE/ Essent in verband met de herbelegging van middelen die zijn ondergebracht in de general escrow (zie toelichting bijlage III);
8. de financiële bijstellingen evenals de aanpassing van beleidsprestaties voor 2011 door middel van bijgaande begrotingswijziging vast te stellen (bijlage V).

's-Hertogenbosch, 1 juli 2011

Provinciale Staten van Noord-Brabant,
de voorzitter

de griffier

Bijlage I**Uitvoeringsagenda
Tien voor Brabant 2011-2015**

Bijlage I bij de Kaderbrief 2011 (versie 1 juni 2011)

Begrotingsprogramma 01. Bestuur	Moment van agendering in Commissies en/of PS		Bron budget
	2011 en 1^e helft 2012	2012-2015	
1. Uitvoeren 0-meting bestuurlijke organisatie Doel: Knelpunten definiëren op basis van huidig beeld en een visie op de bestuurlijke organisatie Noord Brabant (gezamenlijk met de VBG) formuleren. De provincie bepaalt haar rol op basis van deze visie. Resultaten: - Huidige situatie samen met VBG (regiobijeenkomsten) in beeld brengen - Visie bestuurlijke organisatie (rolinvulling, beleidsuitgangspunten en oplossingsrichtingen) op basis waarvan knelpunten kunnen worden aangepakt			Regulier
2. Wegnemen knelpunten in de bestuurlijke organisatie door stimulering/faciliteren samenwerking/herindeling Doel: Gemeenten kunnen hun (toekomstige) taken aan en kunnen bijdragen aan de realisatie van provinciale doelen/Agenda van Brabant. Resultaten: - Knelpunten bij gemeenten inventariseren en bijdragen aan mogelijke oplossingen. Quick-wins zijn te behalen bij gemeenten die nu al nadenken over hun bestuurlijke toekomst zoals: Maasdonk, Bernheze, Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, gemeenten Land van Cuijk, gemeenten Land van Altena		Visie bestuurlijke organisatie	Regulier

3. Herziening van het interbestuurlijk toezicht en de integrale uitvoering daarvan Doel: Sober, op afstand, efficiënt, systeemgericht en risicogericht interbestuurlijk toezicht met respect voor de eigen verantwoordelijkheid van gemeenten en hun raden en zo min mogelijke bestuurlijke lasten. Resultaten: - Vastgestelde beleidskaders voor instrumentarium en belangrijkste beleidsvelden, informaticarrangement, bijeenkomst waarin gemeenten worden geïnformeerd over de wijzigingen en onze handelswijze.	Beleidskaders interbestuurlijk toezicht		Regulier
---	--	--	-----------------

Begrotingsprogramma 02. Ruimte	Moment van agendering in Commissies en/of PS		Bron budget
	2011 en 1^e helft 2012	2012-2015	
4. Landbouw en agro-food Doel: Getuige de levendige maatschappelijke discussies over schaalgrootte en menselijke maat (megastallen), gezondheid van mens en dier (Q-koorts, MRSA, ESBL), landschappelijke kwaliteit en leefbaarheid, staat het huidige landbouw- en agrofoodsysteem in Brabant aan de vooravond van grote, noodzakelijke veranderingen. Inzet op verduurzaming en innovatie in de hele keten van de landbouw agro-food sector (incl. retail en consument) in Brabant. Resultaten: Concrete voorstellen aan PS ten aanzien van: - Megastallen en intensieve veehouderij (IV) voor wat betreft ontheffingen, - Uitwerking adviezen commissie Van Doorn incl. eerste aanpak; - Lange termijn beleid landbouw, IV en agrofood.	Aanpak megastallen en IV Aanpak n.a.v. advies cie. Van Doorn	Beleidsvisie landbouw	Regulier
5. Programma Landelijk Gebied Doel: De plattelandsontwikkeling in Brabant is sinds 2005 in de uitvoering, op basis van integrale reconstructie- gebiedsplannen. Deze plannen hebben een looptijd tot 2016. Het opnieuw uitlijnen van het programma is noodzakelijk, rekening houdend met uitkomsten van de EHS-discussie op rijksniveau en de onderhandelingen daarover met het ministerie (Economie Landbouw en Innovatie). Resultaten: - Voorstel herijkt programma Landelijk Gebied	Herijkt Programma Landelijk Gebied		BA + Regulier
6. Opschoonacties regelgeving en overlegstructuren Doel: Als gevolg van de krappe financiële situatie, alsmede het zich beperken tot de kerntaken, en de wens de regeldruk te verminderen is het noodzakelijk om de provinciale regelgeving door te lichten en op te schonen. Het gaat daarbij om de evaluatie Verordening Ruimte en ILG-verordening, alsmede om een verdere discussie over nut en noodzaak van provinciale regels in			

het ruimtelijk domein. Tevens moet gekeken worden naar de effectiviteit en efficiency van overlegstructuren. Resultaten: - Evaluatie Verordening Ruimte en ILG- verordening - Inventarisaties en voorstel overlegstructuren (2012) - Inventarisatie en voorstel opschoning regelgeving (2012)	Evaluatie verordeningen ruimte en ILG		Regulier
7. Rijn Schelde Delta (RSD) Doel: De Rijn-Schelde Delta Samenwerkingsorganisatie houdt zich bezig met kansen en belangen op het gebied van economie, mobiliteit, ecologie, cultuur, toerisme en recreatie. Doel is overeenstemming te bereiken over de focuspunten met betrekking tot de grensoverschrijdende samenwerking in de Vlaams-Nederlandse Delta na einde van huidig RSD-akkoord. Één van de gebiedsopgaven die in dit verband geagendeerd wordt is de Zuidwestelijke Delta (speerpunt 19). Resultaten: - Voorstel voor samenwerking in de Vlaams-Nederlandse Delta op een beperkt aantal concrete thema's	Samenwerkings-overeenkomst Vlaams-Ned. Delta		Regulier
8. Gebiedsopgaven Doel: Om uitvoering te geven aan de in de Structuurvisie RO vastgestelde gebiedsontwikkelingen is een scherpe analyse van de inhoudelijke en organisatorische opgaven noodzakelijk. Daarbij is ook een duidelijke afbakening nodig met andere inhoudelijke opgaven (bijv. omslag landbouw en agrofood (speerpunt 4), ruimtelijke kwaliteit (speerpunt 10)) voor wat betreft bestuurlijke en ambtelijke aansturing. Resultaten: - Gebiedsplannen	Gebiedsplannen	Gebiedsplannen	BA
9. Verstedelijking en Demografie Doel: De veranderende patronen van (bevolkings)groei en krimp hebben diverse ruimtelijke effecten, onder andere voor de (regionale) programmering van woningbouw, werklocaties en voorzieningen. Datzelfde geldt voor de kantorenmarkt, die kampt met leegstand. Bewustwording			

bij gemeenten van de effecten van krimp is noodzakelijk. Resultaten: - Plan van aanpak voor herijking van de inrichting van de Regionaal Ruimtelijke Overleggen (RRO's). Met de regio's worden afspraken gemaakt over wonen en werken(inclusief Logistiek Park Moerdijk, NIMBY, kantoren). Hierop wordt via ingediende bestemmingsplannen toezicht gehouden.	Plan van Aanpak herijking RRO's		BA
10. Ruimtelijke kwaliteit (Mijn mooi Brabant) Doel: Het versterken van het vestigings- en leefklimaat in Brabant vraagt om kwalitatief hoogwaardige ontwerpen en een zorgvuldige inpassing van nieuwe programma's (o.a. infrastructuur) in het landschap. Om dat te bereiken is vroegtijdige inzet van deskundigheid op het terrein van ruimtelijke kwaliteit noodzakelijk in de provinciale gebiedsopgaven. Daartoe zal een met partners een 'Expertisecentrum Ruimtelijke Kwaliteit' worden opgezet. Daarnaast wordt het project 'Mijn mooi Brabant' gecontinueerd. Resultaten - Plan van aanpak 'Mijn mooi Brabant'	Plan van aanpak Mijn mooi Brabant		BA
11. Vastgoed/participaties Doel: De met de Agenda van Brabant in gang gezette beweging om als provincie minder te subsidiëren en meer te participeren wordt doorgezet. Er wordt geïnventariseerd welke subsidielijnen waar het provinciale Ontwikkelbedrijf bij betrokken is, kunnen worden omgebogen naar (financiële) participatie. Tevens wordt het Ontwikkelbedrijf ingezet in zoveel mogelijk provinciale vastgoedontwikkelingen, onder andere bij de herontwikkeling van de grootschalige, cultuurhistorische complexen en de campusontwikkelingen (op basis van de economische agenda) in de verschillende clusters en regio's in Brabant. Resultaten: - Concrete voorstellen voor investeringen en/of participaties zullen aan PS worden voorgelegd (o.a. cultuurhistorische complexen in sept 2011 en Logistiek Park Moerdijk in okt/nov 2011)	Concrete voorstellen complexen	Concrete voorstellen complexen	Regulier + Investerings-budget

Begrotingsprogramma 03. Ecologie	Moment van agendering in Commissies en/of PS		Bron budget
	2011 en 1^e helft 2012	2012-2015	
12. Herijking EHS (ILG) en consequenties voor Brabants Natuurbeleid (plattelandsbeleid) Doel: Een gezonde leefomgeving voor mens, plant en dier en het bevorderen van de biodiversiteit. De realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) vormt de ruggengraat voor het natuur en landschapsbeleid in Brabant. Dit speerpunt hangt samen met Programma Landelijk Gebied (speerpunt 5) en Actualisatie natuur- en landschapsoffensief (speerpunt 13). Resultaten: - Uitvoering geven aan decentralisatie van het natuurbeleid van het rijk naar provincies. - Afhankelijk van de uitkomst van de onderhandelingen met het rijk zal een nieuwe aanpak EHS/ILG worden voorgesteld. (PS)		Aanpak EHS/ILG	PM (uitkomst Bleker)
13. Actualisatie natuur-en landschapsoffensief Doel: Een gezonde leefomgeving voor mens, plant en dier inclusief het bevorderen van de biodiversiteit. In de actualisatie van het Natuur- en Landschapsoffensief geeft de provincie aan wat voor de periode 2010-2020 de belangrijkste opgaven zijn voor natuur, landschap en een gezonde leefomgeving. Resultaten: - In beeld brengen consequenties van het nieuwe rijksbeleid voor het provinciale natuur- en landschapsbeleid. - Vaststellen definitieve ambitieniveau en tekst 'Natuur- en Landschapsoffensief – actualisatie 2012-2020'; daarmee mede uitvoering geven aan de uitwerking moties natuurfonds (M8, d.d. 09.07.2010) en soortenbeleid (M12, d.d.12.11.2010). (PS) - Uitvoering geven aan het geactualiseerde Natuur- en Landschapsoffensief (GS)	Actualisatie Natuur- en Landschapsoffensief		BA + overige dekking wordt gezocht binnen begroting

14. Vaststellen beheerplannen Natura 2000 m.n. in relatie tot stikstofproblematiek Doel: Het doel van Natura 2000 is het behoud en herstel van de biodiversiteit in Europa. Per Natura 2000-gebied moet daartoe een beheerplan worden gemaakt. Daarin staat hoe natuurdoelen gerealiseerd kunnen worden (waar precies, in welk tempo, met welke middelen). Het beheerplan is tevens een afwegingskader voor vergunningverlening ingevolge de Natuurbeschermingswet. Resultaten: - Sturen op een oplossing voor het stikstofvraagstuk in 2011 (landelijk Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)) - Na landelijke overeenstemming over de stikstof aanpak afronden van Natura2000 beheerplannen en inspraak- en vaststellingsprocedure		Beheersplannen Natura2000	
15. Provinciaal Milieuplan (PMP) m.n. aandacht voor gezondheid, fosfaatproblematiek en monitoring Doel: Er zijn milieuproblemen die in Noord-Brabant pregnanter optreden, hardnekkiger van aard zijn of een veel zwaarder beslag leggen op de volksgezondheid en het gebruik van water, bodem en lucht dan elders in Nederland. Resultaten: - Besluiten over de vorm en inhoud van het definitieve Provinciaal Milieuplan - Aanscherping ontwerp-PMP met nadere financiële onderbouwing en nadere uitwerking van de thema's gezondheid, fosfaat, luchtkwaliteit bij veehouderijen en monitoring - Nieuw Provinciaal Milieuplan ter besluitvorming in PS		Nieuw Provinciaal Milieuplan (begin 2012)	Regulier+ overige dekking wordt gezocht binnen begroting
16. Regionale uitvoeringsdiensten (RUD's) Doel: Substantiële verbetering en borging van de kwaliteit van de vergunningverlening, toezicht en handhaving (speerpunt 18) door de vorming van Regionale Uitvoeringsdiensten. Dit is tevens de kern van 'Van Brabants bont naar Brabants maatwerk'. Resultaten: - Uitwerking van de plannen voor de vorming van de RUD's. Dit in nauw overleg met de andere betrokken partijen (GS). - Planning is erop gericht de uitvoeringsstructuur per 1 januari 2013 operationeel te hebben		Uitvoerings-structuur RUD's	PM: eind 2011

17. Duurzame energie (als onderdeel Energieagenda) Doel: Verminderen van uitstoot CO2 en andere voor de volksgezondheid schadelijke effecten, voor mens en milieu, door energiebesparing en verduurzaming van de productie/opwekking van energie, bijvoorbeeld via wind, zon en biomassa. Koppeling met de Economische Agenda wordt waar mogelijk gelegd. Resultaten: - Uitwerking geven aan de Energieagenda 2010-2020; onderdelen: restwarmtebenutting, mesttransitie en kapitaalfondsen.		Uitwerking onderdelen Energieagenda	
18. Handhaving Doel: Het verbeteren van het nalevingspercentage van de door de provincie wettelijk te controleren bedrijven. Alleen controles zijn onvoldoende om naleving van de regels af te dwingen. Slechts 68% van de bedrijven heeft alles op orde. Onze capaciteit kan nooit toereikend zijn om alleen door meer controles het nalevingpercentage te verbeteren; er kan niet permanent een toezichthouder bij elk te controleren bedrijf worden gestationeerd. Resultaten: - Gerichtere controles (toezicht concentreren op bedrijven die ondermaats presteren) - Verbeterde naleving (door in te zetten op gedragsverandering en nalevingsmanagement bij bedrijven) - Nalevingsgericht opdrachtgeverschap (provincie borgt naleving in opdrachtverlening en subsidie-beschikking) - Toezicht op afstand (Als eerste: elektronische monitoring luchtemissies van veehouderijen/luchtwassers) - Werkbare regels (met gebruikmaking van ervaringen van onze toezichthouders)	Koersdocument Handhaving		Regulier + overige dekking wordt gezocht binnen begroting.
19. Uitwerking voorstellen Commissie Veerman inclusief Z.W.-Delta Doel: Zowel op korte als lange termijn een goede bescherming tegen overstromingen en een effectieve zoetwatervoorziening - Herstellen en verbeteren van de ecologische waarden in de Zuidwestelijke Delta.			

- Door middel van waterbeheer bijdragen aan een sterke regionale economie. Resultaten: - Overeenstemming met de partners in de Z.W.-Delta over de regionale inzet (PS). - Overeenstemming met het Rijk over de inzet van de korte termijn maatregelen in de Z.W.-Delta: Volkerak-Zoommeer. - Provinciale regievoering op het gebiedsproces van de regionale partners in Zuid-Holland, Zeeland en Noord-Brabant. - Inrichtingsplannen met lokale initiatiefnemers/medefinanciers (met name Krammer-Volkerak en Bergen op Zoom aan Zee). - Overeenstemming met regionale partners en rijk over lange termijn maatregelen (Veerman: zowel voor wat betreft de rivieren als de Z.W.-Delta). - Aanpak Ravenstein als onderdeel van het Deltaplan Maas.		Regionale inzet ZW-Delta Korte termijn inzet Volkerak-Zoommeer	Regulier + overige dekking wordt gezocht binnen begroting
20. Uitvoering Provinciaal Waterplan (PWP) m.n. de uitvoering 2^e bestuursovereenkomst met de waterschappen (t/m 2013) en sluiten 3^e bestuursovereenkomst (2014/2015) Doel: Gezonde omgeving voor mens, dier en plant, waarin we veilig en comfortabel kunnen wonen en waar ruimte is voor economische en ecologische ontwikkeling. Dit is vertaald in drie maatschappelijke doelen: - Schoon grondwater en oppervlaktewater voor iedereen; - Een adequate bescherming van Brabant tegen overstromingen; - Brabant heeft de juiste waterhoeveelheid (niet te veel, niet te weinig). Resultaten: - Uitvoering 2e bestuursovereenkomst met de waterschappen - Uitvoering provinciaal waterplan (PWP) - Afweging ten aanzien van 3e bestuursovereenkomst waterschappen (2014/2015) - Voorbereiding nieuw PWP		Afweging t.a.v. 3^e bestuurs-overeenkomst waterschappen	Regulier + overige dekking wordt gezocht binnen begroting

Begrotingsprogramma 04. Economie	Moment van agendering in Commissies en/of PS		Bron budget
	2011 en 1^e helft 2012	2012-2015	
21. MKB en ondernemerschap Doel: Ondernemingen die vanuit kennis nieuwe marktkansen zien en die kansen weten te vertalen naar waarde, vormen de basis voor de economie van de toekomst. Investerings in de kwantiteit en kwaliteit van ondernemerschap zijn daarom nodig en vormen een kernopgave. Resultaten: - Stimuleren van ondernemerschap in het onderwijs en vroegtijdige identificatie van potentials - Brabantdekkend netwerk van regionale startersondersteuning voor startende en groeiende bedrijven: Co-financiering van meerjarige valorisatieprogramma's van het Rijk (starterslift, incubator 3+, programma Noord-Oost). - Mobiliseren van groeikapitaal: Financieringsplan startende en groeiende bedrijven (participatiegedreven financiering / revolving fund)			Regulier + BA
22. Innovatie met topsectoren voor maatschappelijke opgaven Doel: Gezond bedrijfsleven en werkgelegenheid voor alle Brabanders en het vinden van slimme oplossingen voor maatschappelijke opgaven (zorgeconomie (speerpunt 33), agrofood (speerpunt 4), slimme mobiliteit, vrijetijdseconomie, de Digitale Agenda en meekoppelende belangen). Resultaten: - Invulling gedecentraliseerd regionale economische beleid (in aansluiting op de uitkomst van het topsectorenbeleid van het Rijk): - De provincie richt zich primair op betere valorisatie van kennis onder andere uit (combinaties van) de verschillende topsectoren. We richten ons in het bijzonder via de motor van onze provinciale economie: het midden- en kleinbedrijf (mkb). Voor energietransitie is een apart spoor gedefinieerd (zie begrotingsprogramma 07).	Aanpak regionaal economisch beleid 2012	Definitieve invulling beleid	BA

23. Arbeidsmarkt voor de kenniseconomie Doel: Tegengaan van de dreigende krapte van de arbeidsmarkt, met name in de Brabantse delen van de topsectoren en het verhogen van de participatie en productiviteit van mensen. Resultaten: - Continuïteit van regionale leerwerkservicecentra (samenwerking gemeenten, UWV, bedrijven, onderwijs) - Leren, doorleren en blijven leren - Samenwerking bedrijfsleven en onderwijs - Innoveren en flexibiliseren, Stimuleren van sociale innovatie (werkprocessen binnen bedrijven) - Brabantse kennisketen op orde			BA
24. Ruimte voor bedrijvigheid Doel: Hoogwaardige en aantrekkelijke woon- en werkomgeving realiseren om bedrijven te trekken en talenten te binden. Een werklocatie moet daarom steeds vaker representatief, duurzaam en inspirerend zijn om schaarse (internationale) kenniswerkers te kunnen binden. Dit speerpunt raakt het hart van ons ruimtelijk-economisch beleid (zie ook speerpunt 9). Resultaten: - Uitvoering geven aan herstructuringsopgave t/m 2013. - Uitvoering campussenbeleid als onderdeel van regionaal economisch beleid - Formulering vervolgbeleid herstructurering. - Vervolg NIMBY aanpak. - Visie breedbandbeleid		Vervolg-beleid herstructurering Definitieve invulling campus-beleid Visie breedbandbeleid	Regulier + BA
25. Ondernemen over de grens Doel: Aantrekken van internationale bedrijven en internationale kenniswerkers, zodat de Brabantse economie en arbeidsmarkt worden gestimuleerd en de investeringsstructuur wordt versterkt. Daarnaast wordt het internationale karakter van het vestigingsklimaat bevorderd door de aanwezigheid van een internationaal geschoolde beroepsbevolking, de aanwezigheid van internationale scholen en andere faciliteiten die bijdragen aan een goed leef- en werkklimaat voor expats.			

Resultaten: - Handelsmissies nieuwe stijl (met drie O's) in de geprioriteerde clusters en marktsegmenten. - innovatie van het Brabantse bedrijfsleven door deelname aan internationale netwerken, Europese programma's etc - Een versterking van Foreign Direct Investment en het vestigingsklimaat voor bedrijven en kenniswerkers in Brabant o.a. door aanwezigheid van een Expat center. - Meer internationaal talent in Brabant door grensoverschrijdende knelpunten met betrekking tot arbeidsmarktbeleid aan te pakken - Optimale benutting van Europese.revolverende fondsen en Europese subsidieprogramma's voor Brabantse projecten - Effectieve Public Affairs strategie waarbij Brabantse netwerken (Brabantstad, Brainport, Rijn Schelde Delta, Brabant Zeeuwse Werkgeversvereniging) maximaal worden gefaciliteerd en benut. - Branding van Brabant: lokale, nationale en internationale profilering van de regio op basis van de sterke combinatie van high tech en high touch in Brabant. - Internationaal vestigingsklimaat: investeren in topcultuur, topsport en topevenementen (1^e tranche investeringsstrategie)		Internationali- sering strategie	Regulier
---	--	-------------------------------------	----------

Begrotingsprogramma 05. Mobiliteit:	Moment van agendering in Commissies en/of PS		Bron budget
	2011 en 1^e helft 2012	2012-2015	
26. Openbaar Vervoer Doel: Verbeteren van vestigingsklimaat van Brabant door het realiseren van samenhangend openbaar vervoersysteem (spoor, Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV), knooppunten) in Brabant. Resultaten: - Eind 2014 moet de nieuwe concessieaanbesteding plaatsvinden. Als voorbereiding hierop wordt de OV-Visie geactualiseerd. Daarbij wordt ook het basisvoorzieningenniveau betrokken, evenals de reële vervoersbehoefte - Invoering OV-chipkaart: de rol van de provincie is om de implementatie in Brabant mogelijk te maken, met daarbij een Brabants tarievenhuis - Aanbesteding nieuwe concessie stads- en streekvervoer (eind 2014)	OV visie Voortgang OV Chip t.k. in Cie.	Aanbesteding nieuwe concessie	Regulier
27. Infrastructurele projecten (BMIT) Doel: realiseren van een samenhangend wegennet (hoofdwegennet, onderliggend wegennet, vaarnet), met verbetering van leefbaarheid en verkeersveiligheid in de bebouwde kommen. Resultaten: - N261 (Waalwijk-Tilburg-Noord): uitbouw tot 2x2x autoweg met ongelijkvloerse kruisingen. Aanbesteding wordt voorbereid. - Komomleidingen : in ieder geval Oudenbosch, daarnaast nog 2 andere nader te bepalen kommen. - Wilhelminakanaal: ombouw tot klasse IV-vaarweg. Aanbesteding wordt voorbereid.	Planuitwerkingen; varianten, voorkeursvariant	Planuitwerkingen; varianten, voorkeursvariant	Regulier + BA
28. Rijksinfrastructuur (BO MIRT) Doel: verbeteren van vestigingsklimaat van Brabant door het realiseren van een samenhangend wegennet (hoofdwegennet, onderliggend wegennet). Resultaten: Bij het Rijk zal het provinciebestuur in het kader van het BO MIRT aandringen op het oplossen van de capaciteitsproblemen op:	Afspraken in het kader van BO MIRT ieder half jaar.	Afspraken in het kader van BO MIRT ieder half jaar.	Regulier

- A27 Lunetten-Hooipolder: uitbouw tot 2X4/2X3 autosnelweg inclusief nieuwe Merwedeburg bij Gorinchem. - A58 + A67: uitbouw tot 2X4/2X3 autosnelweg. - N65: uitbouw is gebiedsopgave met accent op bijzondere leefbaarheidproblematiek in Vught.			
29. Mobiliteitsbeleid Doel: verbeteren van vestigingsklimaat van Brabant door het realiseren van een robuust verkeers- en vervoerssysteem met specifieke aandacht voor: - Fiets: actieprogramma Fiets in de Versnelling uitvoeren . - Verkeers- en mobiliteitsmanagement: het optimaal benutten van het bestaande verkeers- en vervoerssysteem door middel van maatregelen gericht op het beïnvloeden van vraag en aanbod. Relatie leggen met economische agenda (innovatie, speerpunt 22) en gebiedsopgaven (speerpunt 8) - Slimme mobiliteit: incar- en coöperatieve systemen - Verkeersveiligheid jaarlijks uitvoeringsprogramma - Goederenvervoer.			Regulier
30. Luchtvaart Doel: bereikbare regio voor vliegverkeer. Kleine luchthavens hebben een recreatiefunctie voor Brabant. Eindhoven Airport draagt bij aan bereikbaarheid van Brabant als kennisregio. Resultaat: - Luchthavenbesluiten voor Budel en Seppe; ten behoeve van ruimtelijke implicaties en milieuaspecten (wettelijke taak).	Luchtvaart- besluiten		

Begrotingsprogramma 06. Cultuur en Samenleving:	Moment van agendering in Commissies en/of PS		Bron budget
	2011 en 1^e helft 2012	2012-2015	
31. Leefbaarheid Doel: Versterking van de leefbaarheid in het Brabantse mozaïek van dorpen en steden is urgent nu ook in Brabant sprake is van bevolkingskrimp. Resultaten: - Op basis van de ervaringen met de IDOPs en Slimme Zorg wordt in het najaar een startnotitie programma Regionale Aanpak Leefbaarheid ter besluitvorming aan PS voorgelegd (i.s.m. Programma Landelijk Gebied).	Startnotitie leefbaarheid		BA
32. Sociale infrastructuur van Brabantse netwerken Doel: Flexibele sociale infrastructuur van Brabantse netwerken. Het sociale beleid is aan gemeenten. De besloten bezuinigingen op provinciale instellingen in het sociale domein zullen zorgvuldig worden gerealiseerd. De sociale en culturele ruggengraat van Brabant, voor zover passend bij onze kerntaken, ondersteunen wij. De Telos Duurzaamheidsbalans 2010 vraagt om een verscherpte aandacht voor maatschappelijke en politieke participatie. De instellingen en organisaties die wij blijven ondersteunen geven wij de opdracht om vanuit de nieuwe rollen van signaleren, agenderen en verbinden te verkennen hoe zij bij kunnen dragen aan de Agenda van Brabant. Resultaten: - Rapportage over de transitie bij de provinciale instellingen in het sociale domein	Voortgang taakstelling en transitie AvB t.k. cie.		Regulier

33. Innovatie in de Zorg Doel: Benutten van kansen van innovatie in de zorg. De zorg economie is één van de sterkst groeiende sectoren in de Brabantse economie en een belangrijke bron voor innovatie. Vergrijzing, commercialisering en vermaatschappelijking van de zorg en de groeiende belangstelling naar gezondheid en wellness maken het urgent om dit groeipotentieel nú te benutten (adviezen SER, PON Brabant e.a.). Resultaten: - Naar aanleiding van de Beleidsvaluatie Slimme Zorg zullen vervolgacties via een netwerkbenadering integraal opgepakt worden. In relatie met o.a. Innovatieve Acties Brabant 4 en Vervolgprogramma Op de Bres voor de Zorg 2008-2011.	Beleidsvaluatie Slimme zorg ex art. 217a PW		Dekking wordt gezocht binnen begroting
34. Gezondheid Doel: Het thema gezondheid integreren in het provinciale beleid. Provinciale Staten hebben gepleit voor een geïntegreerde provinciale visie op gezondheid. De Provinciale Raad Gezondheid (PRG) bereidt een integrale verkenning en advies voor (gereed najaar 2011). Resultaten: - De provincie benut het advies van de PRG om te bepalen hoe in deze bestuursperiode haar rollen van signaleren, agenderen en primair verantwoordelijke partijen stimuleren met betrekking tot gezondheid concreet vorm te geven (najaar 2011 in PS). - Gezondheid heeft meerdere dimensies, die op verschillende plaatsen en in verschillende portefeuilles aandacht krijgen (bijv. bij milieubeleid, structuurvisie ruimte, toekomst landbouw, zorginnovatie, leefbaarheid en sport).	Verkenning gezondheid		Dekking wordt gezocht binnen begroting
35. Transitie Jeugd Doel: De decentralisatie van de jeugdzorg naar gemeenten goed begeleiden. Dit biedt kansen om de ondersteuning aan jeugdigen en gezinnen slimmer te maken en meer te richten op preventie en het versterken van de eigen kracht. Resultaten: - De provincie zoekt actief de samenwerking om in 2011 met partners het transitieproces te verkennen. Vanaf 2012 vindt het verdere ontwerp en opbouw plaats. De provincie wil gedurende de transitie (tot en met 2016) de kwaliteit en toegankelijkheid van de jeugdzorg	Uitvoerings- programma Jeugd		Regulier

blijven garanderen. De uitwerking hiervan komt terug in het jaarlijkse uitvoeringsprogramma Jeugd.			
36. Erfgoed Ontwikkeling Doel: De provincie richt zich op de beleving van erfgoed om de Brabantse identiteit te versterken en het zoveel mogelijk toegankelijk maken van erfgoed voor het publiek. Dit draagt tevens bij aan een goed leef- en vestigingsklimaat. De recent vastgestelde Monumentenvisie (met accenten als “van behoud naar ontwikkeling” en “van steen naar story”) gaan we uitvoeren. Hiervoor gaan we een aantal innovatieve instrumenten met het veld ontwikkelen (bijv. multimediale aanpak en ErfgoedParade). Hierbij kijken we ook nadrukkelijk naar de vrijetijdssector. Resultaten: - Uitvoering Monumentenvisie			BA + Regulier
37. Culturele basisinfrastructuur Doel: Voor een goed vestigingsklimaat en de economische ontwikkeling van Brabant is een culturele basisinfrastructuur van groot belang. Deze bestaat uit een vernieuwend cultuuraanbod, die de hele keten (opleiding, ontwikkeling, presenteren) dekt. Als gevolg van onder meer bezuinigingen bij zowel rijk als provincie, wordt deze infrastructuur herijkt. Het Brabantbod – Brabants voorstel voor samenwerking tussen Provincie, de B5, en het Rijk in de culturele hoofdstructuur- moet daarbij helpen om met minder geld de kracht van een goede infrastructuur overeind te houden. Resultaten: - Dit najaar wordt een voorstel voor de Brabantse Basisinfrastructuur aan de cie CS voorgelegd. - In 2013 start de nieuwe podiumkunstenperiode (nieuw podiumkunstenplan).	Voorstel Brabantse Basisinfra-structuur	Podiumkunsten-plan	BA + regulier

Programma 07. Investeringsagenda	Moment van agendering in Commissies en/of PS		Bron budget
	2011 en 1^e helft 2012	2012-2015	
38. Energietransitie Doel: Benutten van de economische kansen op het gebied van duurzame energie en zorgen voor duurzame energievoorziening voor de Brabantse bedrijven en inwoners. Resultaten: - Verplaatsing ECN naar Eindhoven en vormgeving van Solliance. - Valorisatieprogramma Solar. - Business plan campus 'green chemistry' (biobased economy) - Realisatie campus 'green chemistry' (proof of concept fase) - Opzetten biobased investeringsfonds - Elektrisch Rijden: inrichting innovatieve bedrijven - Elektrisch Rijden: experimenteer ruimte (proeftuin / smart grid)	Voortgang Energieagenda; waar nodig op onderdelen naar Commissies.		Investerings-budget
39. Landschappen van Allure Doel: Een gezonde leefomgeving voor mens, plant en dier inclusief het bevorderen van de biodiversiteit. Natuur en landschap maken een essentieel onderdeel uit van het hiervoor benodigde vestiging- en leefklimaat in Brabant. Ecologie (natuur en landschap) "verbinden" aan economie en sociaal cultureel. Land (natuur en landschap om de steden) "verbinden" aan de steden. Resultaten: - Opstellen van een eerste uitvoeringsprogramma door GS, na de zomer aan de commissie EH aan te bieden conform afspraken met PS; - Samenhang en afstemming garanderen tussen de landschappen met de drie betreffende provinciale Gebiedsopgaven uit de Structuurvisie RO. - Uitvoering Landschappen van Allure	Eerste uitvoeringsprogramma		Investerings-budget

40. 2018Brabant Doel: De ambitie is Europese Culturele Hoofdstad te worden in 2018. Om een impuls te geven aan het woon- werk en studieklimaat in Brabant. 2018Brabant draagt het bij aan het versterken van de (creatieve) economie en de innovatiekracht van de regio. Het benut en versterkt tevens een van de specifieke (basis)kwaliteiten van Brabant: de culturele kracht van Brabanders door de hoge participatiegraad. Resultaten: - Rapportage over de stand van zaken van de besluitvorming van de steden (najaar 2011) - Visie op de toekomstige rol provincie in route 2018 (najaar 2011). - Besluitvorming over bidbook (voorjaar van 2012)	Stavaza besluitvorming steden Visie toekomstige rol provincie	Bidbook (voorjaar 2012)	Investe- rings- budget
41. Sportplan Brabant 2016 Doel: Verbeteren van het leef- en vestigingsklimaat in Brabant. Sport is daarbij niet alleen een doel, maar vooral een middel om andere maatschappelijke doelen te realiseren. Beoogde effecten: meer Brabanders aan het sporten, meer toeristen naar Brabant, Brabanders trots op hun provincie, versterking van ruimte en (vrijtijds)economie. Resultaten: - De provincie investeert samen met partners in de sportinfrastructuur (top- en breedtesport) van Brabant. De investeringen vinden plaats in 4 sporen: topsportaccomodaties, topsportevenementen, talentontwikkeling en gehandicaptensport.			Investe- rings- budget
42. Grootschalige cultuurhistorische complexen Doel: Een select aantal vrijkomende cultuurhistorische complexen (kloosters, fabrieken, militair erfgoed en landgoederen) gaan we met partners kwalitatief hoogwaardig herbestemmen. Het gaat hierbij om het versterken van een aantrekkelijk leef- en vestigingsklimaat, een herkenbare Brabantse identiteit en het zoveel mogelijk toegankelijk maken voor het publiek. Resultaten: - Eerste voorstel over investeringslocaties in de commissie CS (met uitnodiging van commissie Ruimte) (najaar 2011)	Eerste voorstel investerings- locaties		Investe- rings- budget

43. Infrastructurele projecten (Spaar- en investeringsfonds wegeninfrastructuur) Doel: Verbeteren van vestigingsklimaat van Brabant door het realiseren van een samenhangend wegennet (hoofdwegennet, onderliggend wegennet). Binnen het spaar- en investeringsfonds wegeninfrastructuur wordt prioriteit gegeven aan onderstaande drie wegenprojecten (onderdeel van het onderliggend wegennet): - N279 Noord (Den Bosch-Veghel): uitbouw tot 2 X 2 autoweg met ongelijkvloerse kruispunten . - De Noordoost corridor/Ruit om Eindhoven: verbinding A50/A58 - N279 en N279 Zuid Veghel – Asten. - N69 (Eindhoven – Belgische grens): integrale gebiedsopgave Grenscorridor N69.	Planuitwerkingen; varianten, voorkeurs-variant	Planuitwerkingen; varianten, voorkeurs-variant	Investerings-budget
---	---	---	----------------------------

Begrotingsprogramma 90. Bedrijfsvoering	Moment van agendering in Commissies en/of PS		Bron budget
	2011 en 1^e helft 2012	2012-2015	
ORGANISATIE: 44. Verbeteren van de communicatieve slagkracht en samenhang van de provincie Doel: De veranderopgave voor communicatie is een logisch vervolg op de notitie 'Communicatie met Beleid, sturing op provinciale communicatie', geschreven naar aanleiding van het onderzoek 'Communicatie met beleid' van de Zuidelijke Rekenkamer 2008-2009. Resultaten: - Uitvoering van de vernieuwde visie communicatie en de daaraan gekoppeld een reorganisatie, concentratie en vermindering van de formatie voor communicatie. Daarnaast uitrol van de corporate communicatie, versterking en uitbouw lobby, branding, ontwikkeling issuemanagement en webcare.			Regulier
45. Versterken van de organisatie en HRM-functie Doel: De provinciale organisatie staat aan de vooravond van een omslag, die gekoppeld is aan de doelen van de Agenda van Brabant. Er staat een veranderopgave op stapel die zowel invloed heeft op de omvang van de organisatie als op de toekomstige taken en rollen. Van het personeel wordt optimale flexibiliteit gevraagd in het meebewegen in de veranderende taken. Interne mobiliteit en blijvende aandacht voor competentie-ontwikkeling, zijn hoofdthema's. Resultaten: - Organisatieverandering met cultuurverandering via de Leer- en Ontwikkelteams realiseren - Concentreren van bedrijfsvoering met uniformering kaderstelling en decentrale advisering - Realiseren van de afbouwopgave (personeel) en bevorderen mobiliteit - Versterken van het projectmatig en integraal werken - Professionaliseren van de interne communicatie - Plannen voor innovatieve huisvesting realiseren - Positioneren van de functies control, auditing en kwaliteitszorg			Regulier

46. ICT Beleid Doel: Ten behoeve van onze beleidsdoelen moeten we ons ICT-beleid verbeteren en veranderen (“improve the present”, “rethink the future”). Wij willen daarom toegroeien naar een I - organisatie die van strategisch tot operationeel niveau in staat is een ambitieuze agenda voor de toekomst te “handelen”. Een organisch verbetertraject volstaat niet meer. De aanpak richt zich op alle niveaus (producten, processen en personen). Resultaten: - Nieuwe werken (Nieuwe portal 2.0, realisatie plaats en tijd onafhankelijk werken) - Strategische I-visie - Invoering regie-organisatie - Professionalisering Kennis en Onderzoek			Regulier
47. “Hoofdstuk 2 van het bestuursakkoord” Doel: - Van 1390 – 1000 fte - Oude taken schrappen voor nieuwe autonome taken - Minder en compactere beleidsnota’s - Externe inhuur norm 2010 - Goed personeelsbeleid: strategische HRM-visie opstellen en strategische personeelsplanning (zie ook speerpunt 45) - Provinciale regelgeving doorlichten, opschonen en handhaven Resultaten: - Een samenhangend pakket aan maatregelen doorvoeren als randvoorwaarde om effectief en efficiënt onze maatschappelijke opgaven (beleidsdoelen) te realiseren.			Regulier
FINANCIËN: 48. Aanscherping Begroting en P&C cyclus Doel: In het verlengde van de organisatievisie en sturingskader dient gekeken te worden naar noodzakelijke verbeteringen in de provinciale bedrijfsvoering en daaraan gekoppeld het Planning & Control instrumentarium en de Planning & Control cyclus. Bedrijfsvoering en P&C -			Regulier

instrumentarium dienen als onderdeel van het proces van organisatieontwikkeling aan te sluiten op en te passen binnen de organisatievisie en het sturingskader.			
49. Alternatieve financieringsopties uitwerken Doel: De ambitie is om financiële middelen (zoveel mogelijk) revolverend in te zetten.. Hiervoor zijn alternatieve (co)financierings- en participatievormen wenselijk, met name in het kader van de Investeringsstrategie. Wij willen daarvoor een passend en effectief instrumentarium voor financiering van samenwerkingsverbanden uitwerken. Hierbij wordt gedacht aan vier invalshoeken: financiering van grondgebonden projecten, participaties in kansrijke, innovatieve ondernemingen, benutten van de mogelijkheden van de nieuwe Europese fondsen en benutten van de mogelijkheden die aanwezig zijn bij de bestaande deelnemingen voor het realiseren van maatschappelijke doelen. Resultaten: - Leidraad Financieel Instrumentarium	Leidraad Financieel Instrumentarium		Regulier

Legenda voor de kolom 'Bron budget':

- BA: budget is beschikbaar uit Bestuursakkoord
- Investeringsbudget: budget is beschikbaar uit investeringsbudgetten
- Regulier: budget is beschikbaar uit reguliere begroting (geldt ook voor doeluitkeringen van het Rijk)
- Dekking wordt gezocht binnen begroting: Voor huidige of nog te formuleren ambities waarvoor nu geen budget is, zal in principe binnen de begroting ruimte worden gezocht, oud-voor-nieuw. Ook andere financieringsvormen en –mogelijkheden kunnen hiervoor worden ingezet. Tezijnertijd worden hiervoor voorstellen gedaan.
- PM: het is nog niet bekend of hiervoor budget nodig is

1. Financiële uitgangspunten

Onder punt 1 van het bestuursakkoord zijn zes financiële uitgangspunten geformuleerd die we hier nogmaals op een rij zetten en in het kort toelichten.

- a. “De autonome middelen laten een forse daling zien”.

Dit betreft vooral de herziening het provinciefonds waarover maart jl. een besluit is gevallen. Voor dit moment moeten we het doen met de financiële hoofdlijnen uit de brief van de minister van BZK aan de Tweede Kamer. Een nadere uitwerking van het verdeelmodel is aangekondigd voor de mei/juni-circulaire. De uitkomsten daarvan zullen worden meegenomen in de najaarsbrief i.c. nota van aanbidding bij de begroting 2012. Mochten er zich nog bijzondere feiten voordoen, dan zullen we uw Staten daarover tussentijds informeren.

“Ter compensatie van het wegvallen van het dividend Essent zal het grootste deel van de opbrengst van de verkoop van Essent gereserveerd blijven”.

In bijlage III wordt de stand van de portefeuille weergegeven.

- b. “Voor de 1e tranche van de investeringsstrategie is in de vorige bestuursperiode een bedrag van € 279 mln vastgelegd. Het college zal, nadat de verdere opbrengst van de verkoop ook daadwerkelijk gerealiseerd is, in de loop van deze periode een 2^e tranche voorbereiden en voorstellen doen aan Provinciale Staten. Hiervoor worden de eerder overeengekomen systematiek en de ijkpunten uit de Agenda van Brabant gehanteerd”.

In bijlage III is een overzicht opgenomen van de opbouw van de investeringsbegroting.

- c. “Binnen het door Provinciale Staten ingestelde spaar- en investeringsfonds infrastructuur, dat elk jaar met tenminste € 50 mln wordt gevuld, zijn voor de komende bestuursperiode de prioriteiten bepaald: de Noordoost corridor, de N279 en de N69”.

In het ontwerp-besluit bij deze kaderbrief wordt voorgesteld jaarlijks een bedrag van € 50 mln te storten in een afzonderlijke reserve.

- d. “De financiële gevolgen van het Haagse regeerakkoord voor de provincie zijn nog niet exact te meten”.

We streven ernaar om in het najaar een scherper beeld te hebben. In bijlage IV wordt de voorlopige balans opgemaakt.

- e. “Een aantal van de door PS en GS in de afgelopen periode genomen besluiten is nog niet gedekt”.
- Dit punt is in het bestuursakkoord Tien voor Brabant opgelost. In het bestuursakkoord is rekening gehouden met enkele door Provinciale Staten aangenomen moties en beleidsonderwerpen, w.o. een investeringsfonds ecologie, soortenbeleid, jonge boerenregeling, herstructurering bedrijventerreinen, cofinanciering starterslift, ondersteuning cultuur en de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Wel spelen er nog drie onderwerpen waarvan wordt voorgesteld deze te betrekken bij de integrale afweging bij de begrotingsbehandeling in het najaar, namelijk:

Het budget voor toezicht en handhaving m.b.t. diverse wet- en regelgeving staat onder druk doordat een bedrag van € 1 mln per jaar op basis van het vorige bestuursakkoord (dekking handhavingstekort) na 2011 komt te vervallen. Verder ontbreekt nog financiële dekking voor toezicht op luchtwassers (motie M6 van juli 2010) en het toezicht op de luchtvaartwet (PS 62/10D). De totale extra lasten komen uit op circa € 1,3 mln op jaarbasis.

Taskforce criminaliteitsbestrijding B5: Eind 2010 heeft de minister van Veiligheid en Justitie de Taskforce georganiseerde criminaliteit B5 opgericht met als doel om gezamenlijk (gemeenten, politie, OM) de zware criminaliteit te bestrijden. Dit programma wordt financieel ondersteund door het ministerie, de B5-gemeenten en de provincie. Onze bijdrage voor 2012 en 2013 wordt geraamd op € 75.000.

Voor de uitvoering van de Wet Bibob (Wet bevordering integraliteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur) willen we een centraal Bibob-loket instellen. Dit voorstel komt voort uit een evaluatie van het implementatietraject van de Wet Bibob in de periode 2009 tot heden. Mogelijk zijn hier kosten aan verbonden tot maximaal € 0,4 mln per jaar.

- f. “De opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB) worden niet autonoom verhoogd. Wel heeft een jaarlijkse inflatiecorrectie plaats op basis van CPB-cijfers. Slechts indien ons relatief lage opcententarief in de lopende herziening van het provinciefonds een nadelig effect heeft op de uitkering uit het provinciefonds, kan heroverweging van dit opcententarief plaatsvinden en dan alleen binnen de marges van redelijkheid.”

Bij dit uitgangspunt kunnen we het volgende aantekenen:

- Over de verhouding tussen de MRB-capaciteit en het provinciefonds kunnen we nog geen oordeel geven zolang we het nieuwe verdeelmodel niet kennen. In een latere fase komen we hierop terug.
- Voor de prijsontwikkeling hanteren we op dit moment een indexpercentage van 1,75% (afgeleid van de CPB-prognoses). Op basis hiervan is in het bestuursakkoord een extra MRB-opbrengst begroot van € 35 mln in 2012-2015. De uiteindelijke vaststelling van het indexpercentage en het opcententarief 2012 is later dit jaar aan de orde gelijktijdig met de vaststelling van de begroting 2012.

- Kijken we naar de ontwikkeling van de belastingcapaciteit (omvang wagenpark in aantallen en gewicht en rekening houdend met de categorie zeer zuinige auto's die zijn vrijgesteld van MRB), dan mag worden gerekend op een geringe opbrengststijging (zie verder bijlage III).

2. Organisatorische uitgangspunten

Onder punt 2 van het bestuursakkoord zijn de uitgangspunten aangegeven m.b.t. de organisatie. Eerder is bij de Agenda van Brabant vastgesteld dat de provinciale organisatie de komende jaren zal krimpen van 1.390 fte naar 1.000 fte. Hierbij past de volgende toelichting:

- a. De formatiereductie bestaat uit circa 165 fte als gevolg van taakvermindering en rond 225 fte als gevolg van overdracht van taken (aan derden), waaronder de RUD's (regionale uitvoeringsdiensten voor vergunningverlening en -handhaving). De formatiereductie door taakvermindering (165 fte) is inmiddels in formatieve en financiële zin verwerkt in de begroting 2011. De (financiële) vertaling van de formatiereductie als gevolg van overdracht van taken (225 fte) heeft nog niet plaatsgevonden. Dit is pas mogelijk op het moment dat duidelijk is wanneer en in welke mate taken worden overgedragen. De middelen om in de toekomst derden voor deze taken te kunnen betalen, blijven zolang beschikbaar binnen de provinciale begroting.
- b. De structurele formatieomvang van 1.000 fte vanaf 2015 is afgestemd op het structurele takenpakket van de provincie zoals dat ontstaat na de taakafbouw als gevolg van de Agenda van Brabant. Hierbij wordt een deel van de kosten samenhangend met deze 1.000 fte, conform bestendig beleid, doorbelast naar de investeringsbegroting. Referentie daarbij vormt voor ons de norm van 4% die Europa in haar programma's hanteert.

Financieel kader 2011-2015

Bijlage III

(inclusief uitkomsten 1^e bestuursrapportage en overzicht investeringsbegroting)

Onze provinciale begroting is opgebouwd uit een exploitatiebegroting (omvang € 1.236 mln, exclusief stortingen in reserves) en een investeringsbegroting. In paragraaf 1 van deze bijlage wordt ingegaan op de veranderingen en bijstellingen ten opzichte van de bestaande exploitatiebegroting 2011 e.v. Paragraaf 2 geeft een overzicht van de opbouw van de investeringsbegroting. Tot slot wordt in paragraaf 3 aan uw Staten een aantal specifieke punten toegelicht en ter besluitvorming voorgelegd.

1. Budgettair kader i.r.t. exploitatiebegroting

De tabel hierna geeft een cijfermatig overzicht van de veranderingen en bijstellingen. De financiële wijzigingen voor 2011 zijn opgenomen in een afzonderlijke begrotingswijziging (bijlage V); de wijzigingen voor 2012 e.v. worden direct verwerkt in de nieuwe begroting.

Budgettair kader 2011-2015

X € mln	2011	2012	2013	2014	2015
- is budgettair nadelig / uitgaaf					
1. Saldo najaarsbrief 2010	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
2. Besteedbaar rekeningresultaat 2010	1,1	-	-	-	-
3. Aframing prov.fonds i.r.t. nieuw verdeelmodel	0	-18,1	-18,6	-17,4	-17,6
Inzet stelpost provinciefonds	-	15,0	15,0	15,0	15,0
4. Extra raming opcentenopbrengst MRB	3,0	4,0	4,0	4,0	4,0
5. Herijking financieringslasten	8,6	4,4	0,2	-6,6	-5,5
6. Indexatie en correctie meerjarenbegroting	4,9	-1,2	-1,7	-1,6	-1,2
Saldo regulier budgettair kader	17,7	4,2	-1,1	-6,5	-5,3
7. Verschuiving begrotingsruimte (som = 0)	-13,6	-2,3	2,1	7,5	6,3
Subtotaal	4,1	1,9	1,0	1,0	1,0
Overgangsjaar NV BOM (§ 2B Kaderbrief)	-	-0,9	-	-	-
Saldo meerjarenbegroting 2011-2015	4,1	1,0	1,0	1,0	1,0

Toelichting bij tabel budgettair kader 2011-2015:

De middelen gekoppeld aan het bestuursakkoord blijven hier buiten beeld. Dit betreft:

- a. € 195 mln die wordt ingezet voor de beleidsintensivering. De financiële paragraaf van het bestuursakkoord gaat uit van een vrij volume van € 235 mln. Hiervan blijft voorlopig € 40 mln gereserveerd als buffer voor onderwerpen waarvan de omvang nu nog niet is te overzien.
- b. € 50 mln op jaarbasis voor het spaar- en financieringsfonds wegeninfrastructuur. Deze middelen staan voorsnog geparkeerd op twee (stel)posten en zullen zoveel mogelijk al worden vertaald naar de specifieke begrotingsposten in de nieuwe begroting 2012. Onderwerpen die een ruimere voorbereiding vragen en derhalve niet voor de begrotingsbehandeling volledig kunnen worden uitgewerkt, blijven 'geparkeerd' op een zogeheten stelpost.

Saldo najaarsbrief en rekeningresultaat 2010 (regel 1 en 2)

Vertrekpunt voor de kaderbrief 2011 is het saldo van de najaarsbrief 2010. Dit saldo is afgeleid van de bestaande meerjarenbegroting, inclusief Agenda van Brabant met een bezuinigingspakket dat oploopt tot € 75 mln in 2015.

Het netto rekeningresultaat van € 1,1 mln is uiteengezet in het Statenvoorstel bij de jaarstukken 2010 (PS 26/11).

Uitkering provinciefonds (regel 3)

In het regeerakkoord uit 2010 is aan de provincies een structurele korting opgelegd van € 300 mln. Daardoor daalt de omvang van algemene uitkering van circa € 1.250 mln naar € 950 mln. Daarboven krijgen we te maken met een nieuw verdeelmodel waarover het Kabinet maart jl. de knoop heeft doorgehakt. Hiermee komt een eind aan een twee jaar lang traject dat begon met het rapport van de Raad voor de financiële verhoudingen (maart 2009), gevolgd door een contra-expertise door de Commissie Stuivering (januari 2010) en een periode van intensieve onderhandelingen, zowel met de fondsbeheerders (ministers van BZK en Financiën) als tussen de provincies onderling. Belangrijkste twistpunt was de mate waarin rekening wordt gehouden met het rendement dat provincies verkrijgen uit eigen vermogen. Daarnaast speelden de actualisatie van de zogenoemde uitgavenijpunten (uitgavenmaatstaven) en het rekestarief voor de motorrijtuigenbelastingcapaciteit (die meetelt als negatieve inkomstenmaatstaf). Alles bij elkaar gaat Brabant er grofweg € 66 mln per jaar op achteruit. Deze korting laat zich als volgt uitsplitsen:

- € 38 mln "normaal" aandeel in algemene korting van € 300 mln;
- € 18 mln door de introductie van een vermogensmaatstaf;
- € 8 mln door beperkte verzwaring van de MRB-maatstaf;
- € 2 mln aan overige herverdeeffecten.

Deze terugloop wordt voor een groot deel opgevangen door de ombuigingen die zijn doorgevoerd bij de Agenda van Brabant. Verder is bij de voorjaarsnota 2010 een risico-bufter aangehouden van € 15 mln op jaarbasis. Per saldo resteert nog een tekort van € 2 à 3 mln. Het gaat hier om nog globale ramingen. Het ministerie van BZK is bezig om de uitkomsten om te zetten in formules, waarbij voorts nog een onderscheid wordt gemaakt in provinciale beheertaken en ontwikkeltaken. Precieze cijfers volgen in de mei/juni-circulaire en kunnen nog leiden tot bijstellingen. Verder zullen we de beantwoording moeten afwachten van de vragen en reacties vanuit de Tweede Kamer.

Explicatie raming provinciefonds (algemene uitkering)

X € mln	2011	2012	2013	2014	2015
Raming najaarsbrief 2009	123,5	122,4	121,2	120,1	120,2
Nieuwe raming algemene uitkering provinciefonds	58,0	53,0	53,0	53,0	52,0
Verschil (circa € 66 mln)	-65,5	-69,4	-68,2	-67,1	-68,1
Reeds verwerkt in najaarsbrief 2010	-65,5	-51,3	-49,6	-49,7	-50,5
Extra aframing i.r.t. nieuw verdeelmodel	0	-18,1	-18,6	-17,4	-17,6

Naast de algemene uitkering ontvangen we decentralisatie-uitkeringen voor o.a. bedrijventerreinen, bodemsanering, investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV), uitvoering externe veiligheid en cultuurparticipatie. Deze budgetten zijn gebonden aan bestuurlijke afspraken en worden specifiek verdeeld. In het kader van het nieuwe verdeel-model wordt gezien of en in hoeverre deze kunnen worden overgeheveld naar de algemene uitkering. Wat hiervan de effecten zijn, zal nog moeten blijken.

Opcentenopbrengst MRB (regel 4)

In het bestuursakkoord Tien voor Brabant is vastgelegd dat de opcenten motorrijtuigen-belasting niet autonoom worden verhoogd. Wel zal op basis van de CPB-cijfers een jaarlijks inflatiecorrectie worden doorgevoerd. Uitgaande van ons huidige indexpercentage van 1,75% is in het bestuursakkoord gerekend met een opbrengststijging van in totaal € 35 mln over 2012-2015.

Op basis van de laatste prognoses kan de basisraming nog enigszins worden opgetrokken. Dit als gevolg van de volumetoename van het wagenpark (in aantallen en gewicht, tevens rekening houdend met de categorie zeer zuinige auto's die zijn vrijgesteld van MRB).

Explicatie raming opcentenopbrengst MRB

X € mln	2011	2012	2013	2014	2015
Huidige meerjarenraming MRB-opbrengst	211,0	211,0	211,0	211,0	211,0
Nieuwe raming opcentenopbrengst MRB	214,0	217,0	222,0	226,0	230,0
Geraamde groei opcentenopbrengst MRB	3,0	6,0	11,0	15,0	19,0
Effect herinvoering indexatie m.i.v. 2012, zoals opgenomen in financiële paragraaf bestuursakkoord	0	2,0	7,0	11,0	15,0
Extra raming opcentenopbrengst MRB	3,0	4,0	4,0	4,0	4,0

Herijking financieringslasten (regel 5)

Bij de (technische) actualisering van de financieringslasten spelen drie aspecten:

- Vorig jaar is een zogenaamde immunisatieportefeuille gevormd waarin een belangrijk deel van de verkoopopbrengst Essent is ondergebracht plus het overgebleven aandelenpakket in Enexis en Attero. Immunisatie betekent in dit geval ervoor zorgen dat uit de verkoopopbrengst Essent voor lengte van jaren een vast gemiddeld rendement van € 122,5 mln komt ter compensatie van het vervallen Essent-dividend. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de notitie van maart 2010 (BM-0860) en de voorjaarsnota 2010. Ten opzichte van de eerdere rendementsraming worden nu enkele verfijningen aangebracht.
- Met ingang van dit jaar zijn we overgestapt op een nieuwe kapitaallastberekening die is afgestemd op onze nieuwe opzet van vermogensbeheer en liquiditeitenplanning. De stelselwijziging gaat gepaard met diverse begrotingsmutaties. Overall gezien is de operatie budgettair neutraal, met uitzondering van de raming aan belegd kasgeld. Deze uit 2010 daterende raming strookt niet met de meest actuele liquiditeitenprognose en moet worden bijgesteld. Dit wordt veroorzaakt doordat als gevolg van bezuinigingen ook ons kasoverschot krimpt.
- Zoals gebruikelijk heeft een actualisering plaats van de investeringsplanning. Doordat enkele investeringen in de tijd opschuiven, verschuiven ook de afschrijvingslasten.

Explicatie ramingen financieringslasten

X € mln	2011	2012	2013	2014	2015
- is budgettair nadelig					
Bestaande raming immunisatieportefeuille	110,7	119,5	121,2	121,2	121,8
Nieuwe raming immunisatieportefeuille	118,2	122,5	122,5	122,5	122,5
a. Actualisering immunisatieportefeuille	7,5	3,0	1,3	1,3	0,7
b. Herijking financieringsfunctie	0	0	-0,6	-7,2	-5,0
c. Herberekening kapitaallasten	1,0	1,4	-0,6	-0,7	-1,2
Herijking financieringslasten (a+b+c)	8,6	4,4	0,2	-6,6	-5,5

Indexatie en correctie meerjarenbegroting (regel 6)

Bij de voorjaarnota/kaderbrief en najaarsbrief heeft een financiële doorlichting plaats van de begrotingsuitvoering van het lopende jaar. Van alle begrotingsposten en reserves wordt bezien in hoeverre het verwachte realisatiecijfer afwijkt van de in de begroting opgenomen raming. Daarnaast is een 1^e bestuursrapportage opgesteld waarin de beleidsinhoudelijke ontwikkelingen aan bod komen. Bij deze actualisatie kunnen de volgende categorieën worden onderscheiden:

- A. Herprioriteringen op programmaniveau (tussen productgroepen) die expliciet aan PS worden voorgelegd (autorisatie PS door middel van een begrotingswijziging);
- B. Bestuurlijk relevante afwijkingen (bestuursrapportage) die vragen om beleidsmatige bijsturing, maar voor het overige budgettair neutraal zijn (kaderstelling PS, eveneens opgenomen in de begrotingswijziging);
- C. Financieel-administratieve bijstellingen, waaronder indexatie (aanpassing voor prijs- en loonontwikkeling), structurele aanpassing wegens externe prijsfactoren, budgetbijstellingen in relatie tot rijksgeeld en reserves, overhevelingen (tussen de jaren) evenals verschuivingen binnen een productgroep (tussen begrotingsposten). In de begrotingswijziging lopen alleen die bijstellingen mee die onder het budgetrecht van de Staten vallen; dit zijn de mutaties op productgroepniveau in de begroting.

De eerste twee categorieën zijn opgenomen in de begrotingswijziging bij deze kaderbrief (bijlage V). Het gaat hoofdzakelijk om technische financiële bijstellingen; er zijn geen majeure beleidsafwijkingen gesignaleerd. Wel zijn er twee kanttekeningen te plaatsen:

- Als gevolg van gewijzigd beleid in het landelijk gebied is een eerste inschatting gemaakt van het effect op de te realiseren prestaties 2011, vooral als het gaat om de verplaatsingen en beëindigingen in de intensieve veehouderij (VIV en BIV) en de landbouwonwikkelingsgebieden (LOG's). Bij de 2^e bestuursrapportage zullen op basis van een nadere analyse de consequenties worden verwerkt in de begroting.
- Door de brand bij bedrijf Chemie-Pack in Moerdijk is forse milieuschade ontstaan. De provincie en de gemeente hebben het bedrijf aangeschreven op grond van de Wet bodembescherming en afgesproken samen op te trekken om de bodembescherming aan te pakken indien het bedrijf in gebreke blijft. De provincie loopt in dat verband het risico op te draaien voor een belangrijk deel van de saneringskosten.

De in regel 6 van de tabel opgenomen financiële wijzigingen hebben voornamelijk betrekking op categorie C: financieel-administratieve bijstellingen. Het merendeel van de onderhavige begrotingsmutaties is budgettair neutraal (dat geldt voor bijstellingen in relatie tot reserves, uitgaaframingen in samenhang met doeluitkeringen, verschuiving over de jaren of binnen een productgroep). Het saldo wordt voor een belangrijk deel verklaard door de jaarlijkse inflatiecorrectie voor prijs- en loonkostenontwikkelingen.

Verschuiving begrotingsruimte (regel 7)

In regel 7 van de tabel heeft een budgettair neutrale verschuiving c.q. saldoverdeling plaats over de jaren 2011-2015. De som van deze verschuivingen is nul en zorgt voor een sluitende meerjarenbegroting.

2. Investeringsbegroting

De investeringsbegroting kan worden verdeeld in drie domeinen:

1. een investeringsagenda die oploopt tot circa € 800 mln in relatie tot de Agenda van Brabant en de opbrengst van de aandelen Essent (deze investeringsagenda is gekoppeld aan een spaarreserve, ook wel investeringsportefeuille genoemd);
2. een investeringsvolume van € 750 mln voor wegeninfrastructuur (op basis van het zogenoemde spaar- en financieringsfonds wegeninfrastructuur);
3. het reguliere investeringsschema met een jaarvolume van gemiddeld € 50 mln (aan provinciale investeringen die geactiveerd worden en over meerdere jaren worden afgeschreven), voornamelijk provinciale wegen.

Hierna volgen enkele cijferopstellingen die leidend zijn bij het opstellen van de begroting 2012 e.v.

2.1. Investeringsagenda

Opbouw volume investeringsagenda (op basis van investeringsagendaportefeuille)

	X € mln
Initiële belegging in maart 2010	359,3
Rendement over 2010 (inclusief dividend EPZ)	19,4
Ontvangen rente in 2011	3,0
Ontvangen uit general escrow	110,4
Totaal beschikbaar per mei 2011	492,1
Toekomstige verwachte zekere inkomsten:	
Te ontvangen rente in 2011	4,2
dividend EPZ over 2010 in 2011	11,9
Totaal beschikbaar ultimo 2011	508,2
Verwachte toekomstige inkomsten:	
- verkoop EPZ	pm
- vrijval escrow	pm

Invulling investeringsagenda (op basis van PS-besluiten)

	PS 61/10	1 ^e tranche investeringsagenda	X € mln
1.	PS 59/10	Energietransitie: als kans voor innovatie en duurzaamheid	71,2
2.	PS 76/10	BrabantStad Culturele Hoofdstad: de kunst van het samenleven	50,0
3.	PS 77/10	Olympisch Plan Brabant: versterking sportinfrastructuur	40,0
4.	PS 78/10	Grootschalige cultuurhistorische complexen	61,5
5.	PS 79/10	Landschappen van allure	56,2
		Totaal 1^e tranche	278,9

2.2. Spaar- en financieringsfonds wegeninfrastructuur

Onderdeel van de investeringsagenda vormt een apart investeringsvolume van maximaal € 750 mln voor het thema “Bereikbare regio”. De invulling van deze € 750 mln zal deels bestaan uit provinciale investeringen (die geactiveerd worden) en deels uit investeringsbijdragen aan derden (eenmalige uitgaven). Ten behoeve hiervan wordt vanaf 2012 € 50 mln op jaarbasis gereserveerd in een gecombineerd spaar- en financieringsfonds.

Een en ander is nader onderbouwd in PS-voorstel 61/10, kadervoorstel 1^e tranche investeringsstrategie d.d. 11 november 2010. Naar aanleiding hiervan is een motie (M6) aangenomen waarin is uitgesproken dat het spaar- en investeringsfonds wegeninfrastructuur is bedoeld voor grote infrastructurele projecten die bijdragen aan het versterken van Brabant als kennis- en innovatieregio en waarbij sprake is van een provinciaal belang en/of waarbij de provincie initiatiefnemer is en:

- a. prioritair te bestemmen voor de extra investeringen voor Noordoost Tangent, waaronder de ruit rond Eindhoven en de N279 en de N69;
- b. overige vergelijkbare projecten als onder a. genoemd.

In het nieuwe bestuursakkoord is dit nogmaals bevestigd. In de najaarsbrief bij de begroting 2012 volgt een voorstel voor de verdeling van het fonds.

2.3 Regulier investeringsschema

Hieronder is het investeringsschema opgenomen dat de basis vormt voor de actualisering van kapitaallasten.

Investingsschema 2011-2016

X € 1.000	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1. Infrastructuur	36.549	47.354	66.186	73.729	37.266	29.870
a. Verbeteren en bouwen	16.137	14.709	6.293	18.857	11.422	12.200
b. Benutten	140	345	65	15	14	-
c. Dyn.VerkeersManagement (DVM)	2.620	2.157	2.137	637	633	-
d. Infraprojecten in voorbereiding	1.500	2.334	2.152	1.700	1.278	-
e. Materieel provinciale wegen	350	217	695	328	369	369
f. Voorbereiding projecten	1.938	2.000	2.000	2.000	2.000	2.500
g. Grondverwerving infrastructuur	3.500	3.500	1.408	-	2.400	2.400
h. Steunpunten en districtskantoren	500	150	150	150	150	5.001
i. Vervangingsinvesteringen	9.864	8.942	5.686	6.242	7.400	7.400
j. N261	-	-	45.600	36.800	11.600	-
k. N279	-	13.000	-	7.000	-	-
i. Regionale uitvoeringsprogramma's	-	-	-	-	-	3.800
2. NBr.Museum (incl.onvoorzien)	11.447	5.156	-	-	-	-
3. Provinciehuis (rekencentrum, sprinklerinstallatie, beveiliging)	369	3.600	-	-	-	-
Totaal provinciale investeringen	48.365	56.110	66.186	73.729	37.266	33.670

De belangrijkste toevoegingen t.o.v. schema bij najaarsbrief 2010 zijn:

- 1h. Totaal steunpunten 2011-2016 rond € 6,1 mln komt ten laste van Reserve herhuisvesting districten;
- 1k. € 20 mln betreft eerste project ten laste van Spaar- en financieringsfonds wegeninfrastructuur.

3. Overige beslispunten (onderdeel ontwerp-besluit 32/11)

Er is een aantal specifieke punten voortvloeiend uit eerdere besluitvorming die nu ter besluitvorming aan u worden voorgelegd:

- **Investeringskrediet provinciehuis (beslispunt 4)**

Bij beslispunt 4 wordt voorgesteld om ten behoeve van de verbouw van het provinciehuis een krediet beschikbaar te stellen van € 32,9 mln.

De verbouwing zal worden gefinancierd uit reeds begrote middelen en besparingen op de huisvestingskosten. Met de kleiner wordende organisatie (1000 fte in 2015) en de herinrichting kan de organisatie gehuisvest worden in het hoofdgebouw en kan de vleugel worden verhuurd. Met het afstoten van de vleugel wordt ook naar buiten duidelijk gemaakt dat de provincie met een kleinere organisatie de toekomst ingaat.

In de verbouwing wordt tevens een aantal noodzakelijke onderhoudsactiviteiten meegenomen, zoals aanbrengen sprinklerinstallatie (waarvoor eerder krediet is gereserveerd) en de vervanging van gevelplaten (waarvoor nu ook krediet wordt gevraagd).

De verbouwplannen en de financiële consequenties zijn reeds met uw Staten besproken in de Commissie Bestuur en Middelen op 14 januari jl. (BM-0927) en 18 februari jl. (BM-0957). Op basis hiervan wordt een investeringskrediet aangevraagd van € 32,9 mln, dat als volgt is opgebouwd:

Kosten verbouwing provinciehuis (conform notitie BM-0927)	33,5 mln
Kosten vervanging gevelplaten	-2,7 mln
Reeds beschikbaar krediet	3,0 mln
Af: exploitatielasten	-0,9 mln
Benodigd krediet	32,9 mln

Belangrijk is aan te tekenen dat in het verbouwingsbudget voor het provinciehuis van € 33,5 mln een bedrag besloten zit van circa € 12 mln aan te maken groot onderhoudskosten. Door te kiezen voor het innovatieve kantoorconcept worden zodanige besparingen gerealiseerd dat niet alleen de hogere investeringskosten van dit concept worden terugverdiend, maar ook de deels toch al te maken groot onderhoudskosten.

- **Reserve spaar- en financieringsfonds wegeninfrastructuur (beslispunt 5)**
Beslispunt 5 betreft de instelling van een Reserve spaar- en financieringsfonds wegeninfrastructuur en het voorstel dit fonds in 2012-2027 te voeden met jaarlijks € 50 mln. Dit vloeit voort uit het kadervoorstel 1^e tranche investeringsstrategie (PS 61/10) en uit het bestuursakkoord Tien voor Brabant.
- **Aanpassing instellingsbesluit Reserve decentralisatie-uitkering bedrijventerreinen (beslispunt 6)**
De aanpassing van het instellingsbesluit Reserve decentralisatie-uitkering bedrijventerreinen (beslispunt 6) is bedoeld om deze reserve te verbreden en zodoende het mogelijk te maken de aanvullende toekenning uit de FES-middelen (Fonds Economische Structuurversterking) aan deze reserve toe te voegen. Het gaat om een bijdrage van ruim € 2,1 mln die in tranches wordt uitgekeerd in de jaren 2011-2015.
- **Borgstellingsovereenkomst met RWE/Essent (beslispunt 7)**
Met RWE/Essent is regelmatig gesproken over de beleggingstrategie van de general escrow (oorspronkelijk € 800 mln). Het rendement hierop bedroeg de afgelopen jaren 0,25%. Dit bescheiden rendement is het gevolg van het lage risicoprofiel en gekozen looptijd. In de vorige bestuursperiode hebben PS aan GS gevraagd te bezien op welke wijze dit rendement kan worden vergroot. In het kader van de afwikkeling van de verkoop van Essent is er overlegd met RWE/Essent over het verhogen van dit rendement. Een optie is om de restant middelen (€ 400 mln) voor een langere periode (verspreid over meerdere tranches en maximaal tot einde van de looptijd van de general escrow (ultimo 2015) te beleggen, conform de huidige provinciale strategie (alleen in AAA-waardepapieren en dus nagenoeg zonder risico). Vanwege deze voorgestelde wijziging in de beleggingsstrategie is de eis van RWE/Essent dat de vier grote provinciale aandeelhouders (Groningen, Overijssel, Limburg en Noord- Brabant) een borgstelling afgeven aan RWE/ Essent, zodat te allen tijde is gegarandeerd dat aan RWE/Essent de door de aandeelhouders goedgekeurde claims worden betaald. Voor de provincie betekent dit een borgstelling voor maximaal € 172,1 mln. De hieraan verbonden risico's zijn gering. In de 2^e helft van 2011 zal er meer duidelijk zijn over de afwikkeling van de verkoop en de afwikkeling van de belastingclaims die beide effect hebben op de general escrow. Op basis daarvan zal de beleggingstrategie ingevuld worden en de risico's geminimaliseerd.

In verband met besluitvorming van de aandeelhouders hierover op 30 juni a.s., verzoeken wij u om in de commissievergaderingen op 17 juni eventuele wensen en bedenkingen in te brengen m.b.t. de borgstelling door de provincie aan RWE/-Essent.

Op 21 april jl. is tussen het Rijk en de koepels van provincies, gemeenten en waterschappen overeenstemming bereikt over een bestuursakkoord voor 2011-2015. In dat akkoord zijn afspraken gemaakt over de kaders voor de decentralisatie, over bestuur en financiën. Het akkoord wordt aan de achterbannen aangeboden en tevens toegezonden aan de Kamer. Het akkoord wordt aan uw Staten voorgelegd voor de vergadering van 1 juli a.s. (PS 27/11). In het bestek van deze kaderbrief beperken wij ons tot de financiële dimensie.

Het gaat om een akkoord op hoofdlijnen. Voor de grote decentralisaties zijn richtinggevende proces- en principeafspraken vastgelegd die worden uitgewerkt in deelakkoorden. Een deelakkoord Water is inmiddels gereed (voornamelijk betrekking op waterschappen, geen financiële gevolgen voor provincies). Over een deelakkoord Natuur en Landelijk Gebied zijn de onderhandelingen nog gaande; de bedoeling is dat hierover begin juli overeenstemming wordt bereikt. Ook moeten nadere afspraken gemaakt worden (transitieplan) over de taakoverdracht van jeugdzorg naar gemeenten.

De komende maanden zal op diverse onderdelen meer duidelijkheid (moeten) komen over de consequenties van de decentralisaties en bezuinigingen voor het provinciale beleid. Bij de najaarsbrief zullen wij u nader informeren over de beleidsmatige en financiële consequenties, waarna ook de vertaling kan plaatsvinden in de begroting.

Voorlopig beeld van financiële impact van bestuursakkoord met het Rijk

		BA Rijk-Prov.	
		Totaal	PNB
a.	BDU 5% korting + overheveling provinciefonds	-200	-10
b.	Jeugdzorg vanaf 2016	-90	-10
c.	Invoeringskosten stelsel Jeugd 2012-2013	+64	pm
d.	ILG (inrichting landelijk gebied)	deelakkoord	deelakkoord
e.	Decentralisatie regionaal economisch beleid, zonder budget	-	pm
f.	RUD's (regionale uitvoeringsdiensten)	-	-
g.	Normeringssystematiek weer in werking	pm	pm
h.	Aanscherping wettelijke normering MRB	pm	pm
i.	Vervallen ISV vanaf 2014	-230	-10
j.	Convenant bodemsanering	-	-
k.	Regionale historische centra investering e-depotvoorzieningen	5 pm	pm pm

Enkele korte toelichtingen:

- De BDU verkeer en vervoer (brede doeluitkering) wordt na een korting met 5% overgeheveld naar het provinciefonds; voor Brabant gelijk aan € 10 mln structureel.
- Bij de overdracht van de jeugdzorg van de provincies naar de gemeenten wordt in 2016 bruto € 90 mln structureel overgeboekt van het provinciefonds naar het

- gemeentefonds. Dit levert voor Brabant naar huidig inzicht een structurele korting op van 10 mln die vanaf 2016 in de meerjarenraming moet worden opgevangen.
- c. Voor de invoeringskosten bij jeugd stelt het Rijk – aanvullend op de afspraken over invoeringskosten voor begeleiding – incidenteel € 64 mln beschikbaar. Rijk, IPO en VNG maken nog afspraken over de inzet van deze middelen. Aandeel van Brabant staat daarom op pm.
 - d. In het voorliggende bestuursakkoord is de afspraak dat in het perspectief van:
 - 1) overeenstemming over de (herijkte) EHS;
 - 2) voldoende structurele middelen voor beheer van die EHS;
 - 3) afronding van Recreatie om de Stad (ROdS);
 - 4) zeggenschap over de grondvoorraad en de decentralisatie;de provincies in beginsel bereid zijn om binnen de lopende bestuursovereenkomsten ruimte te zoeken voor de bezuinigingen in het regeerakkoord van € 600 mln op het ILG tot 2014. Op basis van de huidige ILG-verdeling kan dit voor Brabant een bedrag betekenen van circa € 65 mln. Het plan van aanpak voorziet erin dat begin juli overeenstemming wordt bereikt over een uitgewerkt deelakkoord natuur/ILG.
 - e. In het ruimtelijk-economische domein decentraliseert het Kabinet het regionaal economisch beleid – echter zonder middelen – en beperkt het de eigen inzet tot economische topsectoren.
 - f. De vorming en het functioneren van de RUD's worden niet belast met een extra doelmatigheidskorting.
 - g. De normeringssystematiek van “samen de trap op, samen de trap af” waarmee het provinciefonds is gekoppeld aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven, wordt met ingang van 2012 weer in werking gesteld. Hoe zich dat vertaalt in de zogenaamde accessen (toename of afname van het fonds) en in het bijzonder het effect voor Brabant is niet goed in te schatten zolang nog geen duidelijkheid bestaat over het verdeelmodel.
 - h. Het maximum belastingtarief wordt wettelijk gemaximeerd op 105 opcenten (was 119,4) en met ingang van 2013 geïndexeerd. Met 71,6 zitten we 33,4 van het maximum, wat overeenkomt met een onbenutte belastingcapaciteit van circa € 98 mln op jaarbasis.
 - i. Het vervallen van het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV) vanaf 2014 is op zich geen onderwerp binnen het bestuursakkoord. Wel wordt afgesproken dat IPO en VNG het initiatief nemen om samen met de grote steden en het Rijk een “Agenda Stedelijke Vernieuwing” op te stellen.
 - j. Convenant bodemsanering: voor de periode 2015-2019 zullen in 2013 afspraken gemaakt worden, hiervoor zijn in beginsel rijksmiddelen beschikbaar.
 - k. Rijk, IPO en VNG onderschrijven het belang van de taken die de Regionale Historische Centra (RHC's) uitvoeren, namelijk het verwerven, beheren, ontsluiten en toegankelijk maken van archieven voor een breed publiek. Dat betreft ook de landelijke samenwerking op het gebied van e-depotvoorzieningen.

3e Wijziging van de Begroting 2011 (Kaderbrief 2011)

Bijlage III kaderbr.	Codering	Omschrijving	Wijziging		Nieuwe raming 2011	
			Lasten	Baten	Lasten	Baten
<u>Zie regel</u>	-	<u>Budgettair kader 2011-2015</u>	-	-	-	-
<u>2.</u>	-	<u>Besteedbaar rekeningresultaat 2010 (zie statenvoorstel PS 26/11)</u>	-	-	-	-
-	-	<u>Extra toevoegingen en onttrekkingen aan reserves</u>				
-	02.03	Autobereikbaarheid BrabantStad (betreft ontvangst Rijksbijdrage N69)		64.000.000	65.136.036	94.745.019
-	31.04	Mutaties reserves (extra stortingen en onttrekkingen bij jaarrekening)	117.986.340	53.986.340	266.811.381	482.491.754
		<u>Overhevelingen</u>				
	02.90	Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan	708.563		8.566.030	2.754.190
	03.01	Water algemeen	440.000		2.420.820	45.938
	04.11	Proeftuinen	495.988		2.282.861	0
	05.02	Natuur	884.487		67.518.404	46.820.401
	07.01	Zorg en Welzijn	558.000		48.565.844	1.065.263
	07.03	Cultuur en Sport	185.197		66.849.094	465.747
	08.01	Ruimtelijke ontwikkeling	560.610		27.329.429	4.921
	09.90	Regievoering	1.037.067		15.366.642	552.194
	31.03	Stelposten	2.000.000		5.048.501	0
	31.04	Mutaties reserves	5.425.803	12.295.715	272.237.184	494.787.469
	90.04	Gemeenschappelijke diensten	2.000.000		28.122.555	19.034
	90.99	Bijdragen functionele posten in apparaatskosten		2.000.000	0	136.226.989
		<u>Uitvoeren PS-moties</u>				
	04.05	Landbouw	435.000		2.378.172	466.536
	05.02	Natuur	11.724.205		79.242.609	46.820.401
	31.04	Mutaties reserves	1.137.152	13.296.357	273.374.336	508.083.826
		<u>Afdekking risico overprogrammeren Samen Investeren</u>				

3e Wijziging van de Begroting 2011 (Kaderbrief 2011)

Bijlage III kaderbr.	Codering	Omschrijving	Wijziging		Nieuwe raming 2011	
			Lasten	Baten	Lasten	Baten
-	31.04	Mutaties reserves (betreft afdekking risico overprogrammeren samen investeren)	25.000.000	25.000.000	298.374.336	533.083.826
-	-	<u>Besteedbaar rekeningresultaat 2010</u>	-	-	-	-
-	31.03	Stelposten	1.076.003	-	6.124.504	0
-	31.04	Mutaties reserves	-	1.076.003	298.374.336	534.159.829
		<i>Effect besteedbaar rekeningresultaat 2010 € 1.076.003</i>				
<u>3.</u>	-	<u>Uitkering provinciefonds</u>	-	-	-	-
	31.02	Algemene dekkingsmiddelen	-	39.096	62.041.393	480.503.851
	31.03	Stelposten	39.096	-	6.163.600	0
		<i>Effect uitkering provinciefonds € 39.096</i>				
<u>4.</u>	-	<u>Opcentenopbrengst MRB</u>	-	-	-	-
	31.02	Algemene dekkingsmiddelen	-	3.000.000	62.041.393	483.503.851
	31.03	Stelposten	3.000.000	-	9.163.600	0
<u>5.</u>	-	<u>Herijking financieringslasten</u>	-	-	-	-
	-	<u>Actualisering immunisatieportefeuille</u>	-	-	-	-
	31.02	Algemene dekkingsmiddelen	-77.071	113.071.020	61.964.322	596.574.871
	31.03	Stelposten	7.582.075	-	16.745.675	0
	31.04	Mutaties reserves	126.254.466	20.688.450	424.628.802	554.848.279
	-	<u>Herberekening kapitaallasten</u>	-	-	-	-
	02.03	Autobereikbaarheid BrabantStad	-388.746	-	64.747.290	94.745.019
	02.05	Regionale bereikbaarheid: Provinciale wegen/Bouwen	-1.087.441	-	40.741.872	4.800.000
	02.06	Regionale bereikbaarheid: Provinciale wegen/Onderhoud	195.504	-	15.019.901	754.168
	04.10	Handhaving	-21.073	-	9.571.133	1.368.358
	06.01	Beroepsbevolking met talent en ondernemerschap	-4.345	-	7.800.155	0

3e Wijziging van de Begroting 2011 (Kaderbrief 2011)

Bijlage III kaderbr.	Codering	Omschrijving	Wijziging		Nieuwe raming 2011	
			Lasten	Baten	Lasten	Baten
6.	06.03	Schone, slimme en concurrerende economie	-314.038		20.849.406	846.263
	06.04	Economie, algemeen & uitvoering	-142.577		13.712.531	1.844.539
	07.03	Cultuur en Sport	-18.282		66.830.812	465.747
	09.90	Regievoering	-7.350	-7.350	15.359.292	544.844
	10.01	Subsidies en projecten	132.751		27.526.438	13.707.763
	31.02	Algemene dekkingsmiddelen	-14.189.775	-15.112.099	47.774.547	581.462.772
	31.03	Stelposten	925.923		17.671.598	0
	31.04	Mutaties reserves		200.000	424.628.802	555.048.279
	90.04	Gemeenschappelijke diensten	-83.145		28.039.410	19.034
	90.99	Bijdragen functionele posten in apparaatskosten		-83.145	0	136.143.844
		<i>Effect herijking financieringslasten € 8.591.143</i>				
	-	<u>Uitgavenontwikkeling bestaand beleid</u>	-	-	-	-
		<u>Bestedingsplannen reserves</u>				
	01.03	Borging kwaliteit bestuursstructuur	-1.874.272		10.304.549	0
	01.05	Brabantstad / Grote stedenbeleid	535.843		3.473.196	425.000
	02.01	Openbaar vervoer	-4.095.956		130.698.825	126.170.625
	02.02	Goederenvervoer	-5.434.858		14.401.402	223.669
	02.03	Autobereikbaarheid Brabantstad	-220.126		64.527.164	94.745.019
	02.04	Regionale bereikbaarheid: Gebiedsgerichte aanpak	-1.300.000		41.224.169	21.114.169
	02.06	Regionale bereikbaarheid: Provinciale wegen/Onderhoud	1.100.000		16.119.901	754.168
	02.07	OV-Netwerk brabantstad	-7.500.000		27.575.336	12.035.336
	03.01	Water algemeen	112.380		2.533.200	45.938
	03.02	Hoogwaterbescherming	127.000		823.947	406.310
	03.03	Oppervlaktewaterkwantiteit en -inrichting	28.438		11.668.941	2.381.113

3e Wijziging van de Begroting 2011 (Kaderbrief 2011)

Bijlage III kaderbr.	Codering	Omschrijving	Wijziging		Nieuwe raming 2011	
			Lasten	Baten	Lasten	Baten
	03.04	Grondwaterkwantiteit	19.384		8.091.114	7.558.590
	03.05	Waterkwaliteit	186.050		3.526.466	800.000
	04.01	Ecologie algemeen	-2.148.099		7.012.586	3.017.214
	04.02	Fysieke veiligheid	2.910.000		3.177.161	0
	04.03	Lucht/geluid/klimaat	234.000		10.947.533	4.594.668
	04.04	Bodem	-7.075.139	-8.501.409	24.868.723	5.232.699
	04.06	Afval en grondstoffenbeheer	1.800.000		5.607.455	2.819.214
	04.11	Proeftuinen	2.045.518		4.328.379	0
	05.02	Natuur	30.601.058		109.843.667	46.820.401
	05.03	Landschap	-1.342.334		13.380.198	2.098.655
	06.02	Brabant bruist	-1.368.176		16.674.292	0
	06.03	Schone, slimme en concurrerende economie	9.929.000		30.778.406	846.263
	06.04	Economie, algemeen & uitvoering	-222.697		13.489.834	1.844.539
	06.06	Europees beleid	10.000.000		18.285.264	0
	07.01	Zorg en Welzijn	-808.263		47.757.581	1.065.263
	07.02	Jeugd	1.749.793		207.321.615	188.302.470
	07.03	Cultuur en Sport	6.110.950		72.941.762	465.747
	08.01	Ruimtelijke ontwikkeling	-9.880.256		17.449.173	4.921
	09.01	Zonering Landelijk Gebied	20.700.846	2.028.362	60.134.904	12.636.257
	10.01	Subsidies en projecten	2.614.501		30.140.939	13.707.763
	11.01	Energietransitie	21.300.000		21.300.000	0
	11.04	Olympisch plan	1.100.000		1.100.000	0
	31.03	Stelposten	2.539.349		20.210.947	0
	31.04	Mutaties reserves	24.972.462	103.919.443	449.601.264	658.967.722

3e Wijziging van de Begroting 2011 (Kaderbrief 2011)

Bijlage III kaderbr.	Codering	Omschrijving	Wijziging		Nieuwe raming 2011	
			Lasten	Baten	Lasten	Baten
-	90.01	Concernbeleid, advies en control	100.000		3.878.266	162
	90.99	Bijdragen functionele posten in apparaatskosten <i>Mutaties transitorische posten (betreft doeluitkeringen van het rijk en EU die specifiek besteed moeten worden)</i>		100.000	0	136.243.844
	02.03	Autobereikbaarheid BrabantStad	-567.391	-567.391	63.959.773	94.177.628
	02.04	Regionale bereikbaarheid: Gebiedsgerichte aanpak	5.934.146	5.934.146	47.158.315	27.048.315
	02.05	Regionale bereikbaarheid: Provinciale wegen/Bouwen	13.066.012	13.066.012	53.807.884	17.866.012
	02.07	OV-Netwerk brabantstad	-10.222.879	-10.222.879	17.352.457	1.812.457
	02.90	Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan	1.864.738	1.864.738	10.430.768	4.618.928
	04.01	Ecologie algemeen	204.047	204.047	7.216.633	3.221.261
	04.03	Lucht/geluid/klimaat	679.682	88.218	11.627.215	4.682.886
	04.04	Bodem	760.368	37.500	25.629.091	5.270.199
	05.02	Natuur	255.000	255.000	110.098.667	47.075.401
	06.03	Schone, slimme en concurrerende economie	-10.941	-10.941	30.767.465	835.322
	06.04	Economie, algemeen & uitvoering	35.750	35.750	13.525.584	1.880.289
	06.06	Europees beleid (betreft EFRO-bijdrage OP-Zuid)	90.000.000	90.000.000	108.285.264	90.000.000
	07.01	Zorg en Welzijn	24.689	10.916	47.782.270	1.076.179
	09.01	Zonering Landelijk Gebied	40.000	40.000	60.174.904	12.676.257
	10.01	Subsidies en projecten		760.368	30.140.939	14.468.131
	31.03	Stelposten <i>Mutaties Bestuursrapportage 2011-I</i>	-567.737		19.643.210	0
	02.03	Autobereikbaarheid BrabantStad	93.372	93.372	64.053.145	94.271.000
	02.04	Regionale bereikbaarheid: Gebiedsgerichte aanpak	616.464	616.464	47.774.779	27.664.779
	02.05	Regionale bereikbaarheid: Provinciale wegen/Bouwen	-1.873.971	-1.900.000	51.933.913	15.966.012

3e Wijziging van de Begroting 2011 (Kaderbrief 2011)

Bijlage III kaderbr.	Codering	Omschrijving	Wijziging		Nieuwe raming 2011	
			Lasten	Baten	Lasten	Baten
	02.06	Regionale bereikbaarheid: Provinciale wegen/Onderhoud	230.000	230.000	16.349.901	984.168
	02.90	Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan	-916.695	29.783	9.514.073	4.648.711
	03.01	Water algemeen	-187.957		2.345.243	45.938
	03.02	Hoogwaterbescherming		-406.310	823.947	0
	04.01	Ecologie algemeen	-1.577.382	-1.131.437	5.639.251	2.089.824
	04.02	Fysieke veiligheid	-40.000		3.137.161	0
	04.03	Lucht/geluid/klimaat	-966.245	-10.500	10.660.970	4.672.386
	04.04	Bodem	1.654.968	652.566	27.284.059	5.922.765
	04.05	Landbouw	11.000		2.389.172	466.536
	04.06	Afval en grondstoffenbeheer	49.000	-144.059	5.656.455	2.675.155
	04.10	Handhaving	-20.831	-16.556	9.550.302	1.351.802
	05.01	Algemeen Natuur, Bos en Landschap	169.000	91.000	3.136.889	274.312
	05.03	Landschap	60.094		13.440.292	2.098.655
	06.03	Schone, slimme en concurrerende economie	-112.180	1.500.000	30.655.285	2.335.322
	06.04	Economie, algemeen & uitvoering	257.208	145.028	13.782.792	2.025.317
	06.06	Europees beleid	-335.732		107.949.532	90.000.000
	07.01	Zorg en Welzijn	1.100.000		48.882.270	1.076.179
	07.04	Sociale en culturele ontwikkeling	150.000		5.761.833	0
	08.01	Ruimtelijke ontwikkeling	318.999	318.999	17.768.172	323.920
	09.01	Zonering Landelijk Gebied	24.704		60.199.608	12.676.257
	09.02	Creëren van nieuwe landschappen	-165.505		1.037.500	3.750
	09.90	Regievoering	280.000	305.000	15.639.292	849.844
	31.02	Algemene dekkingsmiddelen	460.000	596.009	48.234.547	582.058.781
	31.03	Stelposten	1.514.403		21.157.613	0

3e Wijziging van de Begroting 2011 (Kaderbrief 2011)

Bijlage III kaderbr.	Codering	Omschrijving	Wijziging		Nieuwe raming 2011	
			Lasten	Baten	Lasten	Baten
-	31.04	Mutaties reserves	176.645		449.777.909	658.967.722
	90.01	Concernbeleid, advies en control	10.000		3.888.266	162
	90.04	Gemeenschappelijke diensten	10.000	10.000	28.049.410	29.034
	90.05	Grondzaken	-47.183	-47.183	300.461	35.628
	90.99	Bijdragen functionele posten in apparaatskosten		10.000	0	136.253.844
		<i>Effect uitgavenontwikkeling bestaand beleid € 4.929.842</i>				
		<u>Mutaties personeelslasten</u>				
	31.03	Stelposten	142.804		21.300.417	0
	31.04	Mutaties reserves		142.804	449.777.909	659.110.526
	90.01	Concernbeleid, advies en control	-360.000		3.528.266	162
	90.04	Gemeenschappelijke diensten	287.550		28.336.960	29.034
	90.10	Personeelskosten	-2.651.546	-2.866.800	105.014.877	719.092
	90.99	Bijdragen functionele posten in apparaatskosten		142.804	0	136.396.648
		<i>Effect mutaties personeelslasten € 0</i>				
		<u>Agenda van Brabant irt ombuigingen</u>				
	01.01	Provinciebestuur, CdK en Griffie	-456.497		6.973.153	349.552
	31.03	Stelposten	-406.898		20.893.519	0
	31.04	Mutaties reserves	863.395		450.641.304	659.110.526
	90.01	Concernbeleid, advies en control	-66.386		3.461.880	162
	90.04	Gemeenschappelijke diensten	-243.723		28.093.237	29.034
	90.10	Personeelskosten	-96.789		104.918.088	719.092
	90.99	Bijdragen functionele posten in apparaatskosten		-406.898	0	135.989.750
		<i>Effect bijstellingen Agenda van Brabant irt ombuigingen € 0</i>				
<u>7.</u>	-	<u>Verschuiving begrotingsruimte</u>				

3e Wijziging van de Begroting 2011 (Kaderbrief 2011)

Bijlage III kaderbr.	Codering	Omschrijving	Wijziging		Nieuwe raming 2011	
			Lasten	Baten	Lasten	Baten
	31.03	Stelposten	-13.564.407		7.329.112	0
	31.04	Mutaties reserves	13.564.407		464.205.711	659.110.526
<u>B.</u>	-	<i>Uitwerkingen van eerder genomen besluiten</i>	-	-	-	-
	01.03	Borging kwaliteit bestuursstructuur (BM-0965; ASV-0063)	1.746.324		12.050.873	0
	31.04	Mutaties reserves		1.746.324	464.205.711	660.856.850
		Som bovengemoemde begrotingsmutaties	492.192.677	492.192.677		

Bijlage V.b Beleidsprestaties Begroting 2011: Afwijkingen en bijstellingen

Beleidsprestaties	Indicator	Streefwaarde + jaar	Begroot 2011	Realisatie (t/m april) 2011	Prognose eind 2011	Oorzaak afwijking en consequenties
02 Programma Verkeer en Vervoer						
02.90						
02.A.1 /02.B.1/02.C.1 Wettelijk Inzicht in beleidsprestaties en - effecten (T20)*	Vaststelling herijking DBA	Vaststelling om de twee jaar vanaf 2006 planning	X	Proces loopt.	Vorbereidingsacties afgerond.	Herijking vergt meer tijd dan geraamd i.v.m. nieuwe bestuursakkoord en Agenda van Brabant. Vaststelling doorschuiven naar 1e helft 2012.
02.01						
02.A.2 Wettelijk Verbeteren OV-netwerk (T4)*	Klantwaardering bereikbaarheid OV	7,5 in 2011 planning realisatie	7,5	7,4 (2010)	n.n.b.	Klantwaardering betreft 2010. De licht lagere waardering in 2010 wordt veroorzaakt door einde pilots GOV en introductie/gewenning OV Chipkaart. Gegevens over 2011 zijn pas in maart 2012 beschikbaar.
02.A.3 Wettelijk Verbeteren reisinformatie (T9)*	Klantwaardering reisinformatie OV	7,5 in 2011 planning realisatie	7,5	7,0 (2010)	n.n.b.	Betreft gegevens 2010. Gegevens 2011 zijn pas in maart 2012 beschikbaar. De informatie verstrekking bij vertraging wordt in het onderzoek als onvoldoende beoordeeld. Door plaatsing DRIS borden is er in 2011 al een lichte verbetering te zien.
02.B.2 Wettelijk Verbeteren sociale veiligheid (T13)* Meer reizigers per openbaar vervoer	Klantwaardering reiziger voor sociale veiligheid in OV en bij haltes en knooppunten Aantal reizigers per openbaar vervoer, 2008 = nulmeting	7,5 in 2011 planning realisatie 101% planning realisatie	7,5 111%	7,7 121%	n.n.b. n.n.b.	Betreft gegevens 2010. Gegevens 2011 zijn pas in maart 2012 beschikbaar. Nulmeting 2008 is geen goed uitgangspunt, vanwege een langdurige staking. Als nulmeting wordt 2007 aangehouden, het eerste jaar van de concessieperiode 2007-2015 Bron: chauffeurstellingen

Beleidsprestaties	Indicator	Streefwaarde + jaar	Begroot 2011	Realisatie (t/m april) 2011	Prognose eind 2011	Oorzaak afwijking en consequenties
02.03						
02.A.4 Autonoom/Wettelijk Ontwikkelen van (netwerk)visies (T1)*	% provinciale wegen waarop de gemiddelde snelheid in de ochtendspits hoger of gelijk is aan de gewenste referentiesnelheid	100% (2020) Planning Realisatie	92%		61%	De beperkte capaciteit van de provinciale wegen resulteert in een lager percentage dan geraamd.
02.05						
02.A.6 Wettelijk Ontwikkelen van (netwerk)visies (T1)	% provinciale wegen waarop de gemiddelde snelheid in de ochtendspits hoger of gelijk is aan de gewenste referentiesnelheid.	100% (2020) Planning Realisatie	92%		61%	De beperkte capaciteit van de provinciale wegen resulteert in een lager percentage dan geraamd.
02.A.7 Wettelijk Betrouwbare reistijden op provinciale wegen	Gunning reconstructie N261 Gunning reconstructie N279	Gunning in 2012 Oplevering in 2016 Gunning in 2013 Oplevering in 2015			Oplevering in 2016	Geactualiseerde uitvoeringsplanning.

Beleidsprestaties	Indicator	Streefwaarde + jaar	Begroot 2011	Realisatie (t/m april) 2011	Prognose eind 2011	Oorzaak afwijking en consequenties
02.B.4 Wettelijk Verbetering verkeersveiligheid op provinciale wegen	% kilometer provinciale weg dat is uitgerust met essentiële herkenbaarheidskenmerken	50% (2010) (uit PVVP), bijgesteld naar 90% in 2010 Planning Realisatie	91%	61%	61%	Bij een aantal wegsituaties is eerst reconstructie nodig om de essentiële herkenbaarheidskenmerken te kunnen realiseren.
02.C.3 Wettelijk Vermindering geluidshinder (T12)*	Aantal door geluidsoverlast (> 65 dBA) ernstig gehinderde bewoners langs provinciale wegen	<=2.606 (2013) Planning	2.900	3.141	3.075	Beperkte middelen leiden tot temporisering van de realisatie van geluidsreducerende maatregelen. Desondanks zijn inmiddels voor 60% van de ernstig geluidgehinderden maatregelen getroffen.
02.06						
02.A8/B5 Wettelijk Veilig wegennet en veilig weggebruik (T7)*	Het percentage van de fietspadverhardingen dat aan onderhoud toe is	Max. 5% Planning Realisatie	5% 5%	23%	23%	Comfortverbetering op fietspaden heeft in relatie tot de beperkte financiële middelen geen prioriteit.
02.07 02.A 9/C5 Wettelijk Betroouwbare en voorspelbare reistijd van deur tot deur personenvervoer	Aantal aangelegde doorstroom- en HOV-assen ¹ Aantal aangelegde stadsrandstations	6 assen gereed in 2011 Planning Realisatie 6 stations gereed in 2020	3	2 2 0	2 2 0	Het project Doorstroomas in Tilburg komt te vervallen omdat geen grote aanvullende maatregelen nodig zijn volgens Gemeente Tilburg. Cumulatief zijn in 2009 tm 2011 5 doorstroomassen gerealiseerd. De streefwaarde in 2020 van 6 stadsrandstations is op grond van analyses van NS verlaagd naar 2. De overige 4 stations zijn uitgesteld tot na 2020.

Beleidsprestaties	Indicator	Streefwaarde + jaar	Begroot 2011	Realisatie (t/m april) 2011	Prognose eind 2011	Oorzaak afwijking en consequenties
Programma 03 Water						
03.03						
03.A1.1 Bestuursovereenkomst / autonoom Uitvoering bestuursovereenkomst waterschappen	Diverse indicatoren	ILG- doelen 100%: 2013 Overige provinciale doelen (PMJP)	25%		n.n.b.	Deze PMJP prestaties zullen bij Burap 2 worden aangepast n.a.v. de uitkomsten van de onderhandelingen met het Rijk en uitwerking van het bestuursakkoord
Programma 04 Milieu						
04.01						
04.B.2 Autonoom/Wettelijk Gezonder binnenklimaat bij scholen en woningen, gebruik duurzame materialen en vermindering energieverbruik (Schoon Brabant)	Scholen die gebruik maken van het stimuleringskader Aantal woningen met passief bouwen en prefab technieken	20 in 2011 1000 in 2011	10 700		0 0	Streefwaarde 2010 oorspr. 10 (bij Burap2010- I bijgesteld naar 0. In het kader van de bezuinigingen is de subsidieregeling niet opengesteld.) Beleidsprestatie komt te vervallen. Financiële gevolgen zijn in 2010 verwerkt. Vanwege de geringe belangstelling voor de subsidieregeling wordt het aantal van 1000 woningen in 2011 niet gehaald. De doelstelling van 300 woningen in 2010 is wel gerealiseerd. Beleidsprestatie komt te vervallen. De financiële middelen zijn bij de jaarrekening 2010 vrijgevallen.
04.B.9 Autonoom Vermindering energieverbruik openbare ruimte en verbetering leefbaarheid. (Schoon Brabant)	Aantal projecten	2 in 2013	0		0	Project verbeteren leefbaarheid betrof het ondergronds brengen van hoogspanningleidingen in Tilburg. In december 2010 heeft het College van B&W van Tilburg besloten het project niet voort te zetten. Streefwaarde wijzigt in 1 in 2013. Middelen blijven beschikbaar binnen de reserve regionale structuurversterking voor overprogrammering.
04.B.5 Countdown 2010: versterking biodiversiteit in de bebouwde omgeving en agrarische gebied			0 0		20 66	Prestatie opvoeren n.a.v. motie PS, waarbij de voorgestelde bezuiniging 2010 op biodiversiteit teruggedraaid is. Beleidsprestatie opnemen in de begroting 2011. Indicator wordt vernieuwende projecten voor versterking biodiversiteit met Streefwaarde 20 in 2011. Financiële consequentie is in 2010 verwerkt n.a.v. behandeling Agenda van Brabant. Nieuwe indicator wordt ruimte voor de vlinder in gemeenten. Streefwaarde alle Brabantse gemeenten

Beleidsprestaties	Indicator	Streefwaarde + jaar	Begroot 2011	Realisatie (t/m april) 2011	Prognose eind 2011	Oorzaak afwijking en consequenties
04.03						
04.A.5 Wettelijk Verbetering luchtkwaliteit fijn stof, Nox, energiebesparing (CO ₂), beperken fossiele brandstoffen in Noord-Brabant beïnvloed door: vervoer, veehouderijen en industrie	Aantal milieuzones in steden Aantal (snel)laadpunten elektrisch (Schoon en Dynamisch Brabant) Aantal lokale werkgroepen met operationeel actieplan 'marktontwikkeling schoon vervoer' (Schoon en Dynamisch Brabant)	5 in 2011 1000 in 2011 (zie ook programma 6) 15 in 2011	1 700 6		0 0 11	In 2010 zijn 4 milieuzones gerealiseerd. Omdat Helmond afziet van instellen van een milieuzone wordt in 2011 geen prestatie meer geleverd. Beleidsprestatie laten vervallen. Dit wordt door de markt opgepikt; stichting E-laad stelt een gratis (openbaar) laadpunt ter beschikking voor iedere partij die een elektrische auto aanschaft; de ontwikkeling van de laadinfrastructuur loopt hiermee parallel aan de marktontwikkeling voor elektrische voertuigen. Rol provincie in oplossen eventuele knelpunten. Dit gebeurt in B5-verband, in samenhang met programma Sociaal economische zaken. Beleidsprestatie laten vervallen. Vanwege gebleken complexiteit is de prestatie van 15 niet haalbaar in 2011. Streefwaarde bijstellen naar 11.
04.A.7 Wettelijk Beperken van geluidhinder vanwege: - industrie - provinciale wegen	Vastgesteld zonebeheerplan voor een niet-regionaal industrieterrein	52 in 2011	26		44	Gemeenten dienen voor 1-11-2011 een zonebeheersplan voor het betrokken industrieterrein in te leveren. Inmiddels is gebleken dat dit voor maximaal 44 mogelijk is in 2011. Streefwaarde wordt bijgesteld naar 44 in 2011.
04.04 04.A.16 Wettelijk Uitvoering ISV-3	Aantal projecten	Aantal projecten per jaar	p.m.			In de begroting 2011 is ten onrechte de beleidsprestatie ISV-3 opgenomen (betreft reguliere uitvoering) De beleidsprestatie komt te vervallen.
04.05						
09.A.2 Wettelijk/Autonom						
Beperken agrarische luchtmissie	<i>Aantal deskstudie veehouderijen</i>	2 in 2012			1	Verwerking PMP in begroting 2011-2013. Indicator en streefwaarde opnemen (1 in 2011 en 1 in 2012)
	<i>Realiseren van praktijktoepassingen</i>	5 in 2013			0	Verwerking PMP in begroting 2011-2013. Indicator en streefwaarde opnemen (1 in 2012 en 4 in 2013).
	<i>Aantal ondernemers-gerichte maatregelen</i>	3 in 2013			0	Verwerking PMP in begroting 2011-2013. Indicator en streefwaarde opnemen (1 in 2012 en 2 in 2013).

Beleidsprestaties	Indicator	Streefwaarde + jaar	Begroot 2011	Realisatie (t/m april) 2011	Prognose eind 2011	Oorzaak afwijking en consequenties
	<i>Aantal voorlichtingen aan agrariërs en burgers</i>	4 in 2013			0	Verwerking PMP in begroting 2011-2013. Indicator en streefwaarde opnemen (2 in 2012 en 2 in 2013).
09.A.5 Autonoom (nieuw) <i>Vermindering overdaat fosfaat in water en bodem</i>	<i>Versterking samenwerking ZLTO en Waterschappen door bijeenkomsten</i>	4 in 2013			0	Verwerking PMP in begroting 2011-2013. Indicator en streefwaarde opnemen (2 in 2012 en 2 in 2013).
	<i>Faciliteren gezamenlijke onderzoeken voor het sluiten van de fosfaatkringloop</i>	7 in 2013			0	Verwerking PMP in begroting 2011-2013. Indicator en streefwaarde opnemen (3 in 2012 en 4 in 2013).
	<i>Realiseren van praktijktoepassingen terugwinnen fosfaat</i>	4 in 2013			0	Verwerking PMP in begroting 2011-2013. Indicator en streefwaarde opnemen (2 in 2012 en 2 in 2013).
09.A.12 Autonoom Brabants paviljoen i.h.k.v. Floriade 2012	Realisatie Brabant-paviljoen	1 Floriade-paviljoen in 2012			0	Vanwege te weinig belangstelling vanuit het bedrijfsleven is het niet mogelijk een paviljoen te realiseren. Beleidsprestatie komt te vervallen. Een deel van de middelen van vrij en wordt ingezet voor knelpunten. De overige resterende middelen blijven beschikbaar voor evenementen.
04.06						
04.B.5 Wettelijk Duurzaam grondstoffenbeheer o.b.v. bevorderen ruimtelijke kwaliteit	Aantal verleende vergunningen (afhankelijk van aanvragen derden) + Monitoringsverslag	50 per jaar ** Jaarlijks	50** 1		25	Door de crisis is de vraag naar grondstoffen lager. Hierdoor is het aantal vergunningsaanvragen ook lager. Het aantal verleende vergunningen in 2010 bedraagt 19. De streefwaarde wordt bijgesteld naar 25 per jaar. De inkomsten worden structureel verlaagd naar € 250.000.
Programma 05 Natuur, bos en landschap						
05.02						De prestaties in deze productgroep (05.02) zullen bij Burap 2 worden aangepast, met uitzondering van EHS gerelateerde onderwerpen, n.a.v. de uitkomsten van de onderhandelingen met het Rijk en uitwerking van het bestuursakkoord
05.A8 Wettelijk Het vergroten en verbeteren van de natuurgebieden	Ha nog te verwerven EHS	Cumulatief 6.000 in 2016	3.600		4.375	De aanvankelijke streefwaarde is te laag gebleken Tot en met 2010 zijn 4.025 hectaren aangekocht. In 2011 zullen naar verwachting 350 ha worden aangekocht. De geraamde prestatie voor 2011 wordt bijgesteld van 3.600 ha naar 4.375 ha.
05.A11 Wettelijk						

Beleidsprestaties	Indicator	Streefwaarde + jaar	Begroot 2011	Realisatie (t/m april) 2011	Prognose eind 2011	Oorzaak afwijking en consequenties
Het vergroten en verbeteren van de natuurgebieden	Ha te beheren via particulier natuurbeheer	Cumulatief 5.800 in 2018	1150		550	De aanvankelijke streefwaarde is te hoog gebleken, zoals reeds gemeld in Burap 1 2010. Dit resulteert ook in 2011 tot een aanpassing van de prestatie. De geraamde prestatie voor 2011 bijstellen naar 550 ha. In de begroting 2012 zal tevens de meerjarenraming worden bijgesteld. De prestatie is lijn gebracht met de beschikbare financiële middelen.
05.A12 Wettelijk Het vergroten en verbeteren van de natuurgebieden	Ha te beheren via agrarisch natuurbeheer	Cumulatief 9.830 in 2018	3.278		4.871	Het collectief agrarisch weidevogelbeheer is succesvol, waardoor de prestatie naar boven kan worden bijgesteld. De geraamde prestatie voor 2011 bijstellen naar 4.871 ha. De inhoudelijke aanpassing heeft geen financiële gevolgen en valt binnen de reeds opengestelde subsidieplafonds.
05.A20 Autonoom/ Wettelijk Het verbeteren van de landschappelijke kwaliteit	Aantal gesubsidieerde projecten kleine landschapselementen	Cumulatief 3.944 in 2012	3.744			De reserve RLG is ingesteld om te kunnen garanderen dat middelen voor aangegane verplichtingen, waarvan de realisatie meerdere jaren bestrijkt en lastig in te schatten is, beschikbaar blijven. Het betreft hier EVZ's, ontsnippering en groenblauwe diensten. De ervaring wijst uit dat de realisatie van Kleine Landschapselementen als onderdeel van de beleidsregel Natuur en Landschap, waar de EVZ's ook onderdeel van zijn, ook meerdere jaren in beslag neemt. Derhalve is het voorstel om de reeds aangegane verplichtingen en de dit jaar nog aan te gane verplichtingen in de reserve RLG worden gestort. Ontsnippering maakt deel uit van de reserve RLG. Echter, er zijn nog een aantal verplichtingen die niet in de reserve zijn gestort, maar geraamd staan voor 2011 in de exploitatie. Het is echter onwaarschijnlijk dat deze worden gerealiseerd. Het voorstel is om ook deze verplichtingen in de reserve gestort worden. De dekking voor deze verplichtingen is post 0000562, de jaarruimte 2010 en 2011. PS hebben voor 2011 en de bestuursakkoordperiode € 3 miljoen beschikbaar gesteld voor motie biodiversiteit. Deze middelen zullen deels besteed worden aan meerjarige producten die niet gerealiseerd worden in het jaar waarin de verplichting is aangegaan. Voor deze projecten is het voorstel om de middelen op basis van aangegane verplichtingen te storten in de reserve Revitalisering Landelijk Gebied.
05.A21 Wettelijk Het verbeteren van de groene relaties stad-land	Aantal gesubsidieerde projecten Groen in en om de stad (GIOS) Aantal projecten Samen Investeren Brabant(stad)	Cumulatief 8 in 2013 Cumulatief 9 in 2011	8 9		7	Twee projecten zijn vervallen. De projecten Versterken ecologische relaties Maas – Het Groene Woud (€ 2,6 mln.) en Landschappelijke inpassing Bavelse Berg (€ 1,5 mln) worden niet voortgezet. De projecten van Samen Investeren komen te vervallen omdat ze niet voldoen aan de criteria die gesteld zijn in het financieel beheerskader (vóór 1-1-2011 beginnen met het project).

Beleidsprestaties	Indicator	Streefwaarde + jaar	Begroot 2011	Realisatie (t/m april) 2011	Prognose eind 2011	Oorzaak afwijking en consequenties
						De streefwaarde wordt gewijzigd van 9 naar 7 in 2013. De middelen die vrijvallen komen ten gunste van de reserve Regionale Structuurversterking (ter dekking van de overprogrammering).
Programma 06 Sociaal economische zaken						
06.01						
Flexibele en goed opgeleide beroepsbevolking 06.A.1 Autonom Goed functionerende arbeidsmarkt (matchen van vraag en aanbod)	Aantal hrm-adviezen i.h.k.v. Bedrijfsgerichte regeling sociale innovatie	275 in 2011 Planning Realisatie	30	3	15	In de begroting van 2011 is reeds aangegeven dat de streefwaarde van 275 adviezen niet wordt gehaald vanwege korting budget OP-Zuid. Vanaf 2010 is er alleen nog maar subsidie beschikbaar voor West-Brabant.
06.02						
Investeren in optimale duurzame bedrijfsomgeving 06.B.3 Autonom Realisatie van kansrijke economische clusters	Afgeronde projecten in het kader van broedplaatsen Afgeronde projecten in het kader van Nimby	Cumm. 3 in 2011 3 in 2011 Planning Realisatie	2 2	0	1 0	Er is een vergissing gemaakt met deze indicator. Het broedplaatsproject Veemarktkwartier Tilburg is een van de twee broedplaatsprojecten die in 2011 worden afgerond volgens de begroting Dit project is echter een Samen Investeren project dat valt onder het regime van OP-Zuid. De prestatie van dit project mag daarom geleverd worden tot en met 31 december 2013 en niet in 2011. GS hebben op 2 november 2010 besloten de looptijd van de twee Nimby-pilots tot 31-12-2013 te verlengen, onder voorwaarde dat de verplaatsing van de Nimby-bedrijven voor 2-6-2011 juridisch onomkeerbaar vastligt.
Programma 07 Jeugd, cultuur en samenleving						
07.01						
07.A.2 Autonom						

Beleidsprestaties	Indicator	Streefwaarde + jaar	Begroot 2011	Realisatie (t/m april) 2011	Prognose eind 2011	Oorzaak afwijking en consequenties
Versnellen van ontwikkelingen binnen de sociale infrastructuur op het terrein van zorg, leefbaarheid en maatschappelijke ontwikkeling	aantal IDOP's dat in uitvoering is (cumulatief)	17 (2010)	33	74	74	Bij de begroting 2011 hebben PS extra middelen voor uitvoeren IDOPs beschikbaar gesteld om aanvragen te honoreren die tijdig waren ontvangen en positief beoordeeld waren. Het totaal aantal IDOPs in uitvoering komt hiermee op 74. De regeling is sinds 1 sep-2010 gesloten. De indicator wordt opgehoogd naar 74.
07.A.3 Autonom/Wettelijk Onderhouden van de sociale infrastructuur op het terrein van zorg, leefbaarheid en maatschappelijke ontwikkeling.	aantal kleinschalige woonzorginitiatieven de mate van tevredenheid van de bereikte klanten: gemiddeld cijfer voor klanttevredenheid	25 (in 2010, niet cumulatief) 6,8 (2010)	25 6,9		12 7,3	Bij de begroting 2011 hebben PS een deel van het budget voor kleinschalige woonzorgvoorzieningen beschikbaar gesteld voor uitvoeren IDOPs. Op grond daarvan is indicator bijgesteld op 12. Onlangs is een een meting opgeleverd naar de tevredenheid bij klanten. Deze eindigt op 7,3. De indicator wordt opgehoogd naar 7,3.
SUBSIDIES						In het kader van de Agenda van Brabant wordt de subsidie aan steunfunctie Palet afgebouwd naar nihil. Palet moet in staat gesteld worden om de transitie die de bezuiniging tot gevolg heeft, zorgvuldig te doorlopen. Hiertoe is het nodig om de beschikbare subsidie voor de jaren 2011 en 2012 anders te verdelen over deze jaren. Het zwaartepunt van de transitie ligt in 2011. Om Palet in staat te stellen om de transitie binnen de organisatie als gevolg van de afbouw van de provinciale subsidie, zorgvuldig te doorlopen een begrotingswijziging doorvoeren waarbij een bedrag van € 700.000,- van 2012 naar 2011 wordt gehaald. In het kader van de Agenda van Brabant wordt de subsidie aan Zorgbelang afgebouwd met 50%. Zorgbelang moet in staat gesteld worden om de transitie die de bezuiniging tot gevolg heeft, zorgvuldig te doorlopen. Hiertoe is het nodig om de beschikbare subsidie voor de jaren 2011, 2012 en 2013 anders te verdelen over deze jaren. Het zwaartepunt van de transitie ligt in 2011 en 2012. Om Zorgbelang in staat te stellen om de transitie binnen de organisatie als gevolg van de afbouw van de provinciale subsidie, zorgvuldig te doorlopen een begrotingswijziging doorvoeren waarbij voor elk van de jaren 2011 en 2012 een bedrag van €400.000 wordt bijgeraamd ten laste van het jaar 2013.

Beleidsprestaties	Indicator	Streefwaarde + jaar	Begroot 2011	Realisatie (t/m april) 2011	Prognose eind 2011	Oorzaak afwijking en consequenties
						In het kader van de Agenda van Brabant wordt de subsidie aan adviesorgaan PON afgebouwd met 25%. PON moet in staat gesteld worden om de transitie die de bezuiniging tot gevolg heeft, zorgvuldig te doorlopen. Hiertoe is het nodig om de beschikbare subsidie voor de jaren 2011, 2012 en 2013 anders te verdelen over deze jaren. Het zwaartepunt van de transitie ligt in 2011. Om PON in staat te stellen om de transitie binnen de organisatie als gevolg van de afbouw van de provinciale subsidie, zorgvuldig te doorlopen een begrotingswijziging doorvoeren waarbij voor 2011 een bedrag van € 150.000 wordt bijgeraamd ten laste van respectievelijk 2012 (€ 75.000) en 2013 (€ 75.000). Bij Bestuursrapportage II zal een stand van zaken notitie worden opgenomen van de bezuinigingen bij alle structurele subsidierelaties.
Programma 08 Ruimtelijke ontwikkeling						
08.A.1 Autonom/wettelijk Programma Mooi Brabant: saneren van lelijk Brabant						
- Saneren MOB-complexen	- Aantal terreinen	13 in 2011	3	1	2011: 2	Eind 2010 reeds 11 terreinen opgeleverd. Begin 2011 is 1 van de laatste 2 opgeleverd. Bij de laatste is oplevering afhankelijk van een omvangrijke bodemsanering. Oplevering staat vooralsnog gepland op 2011. De prestatie wordt in 2011 van 3 naar 2 bijgesteld.
- Mijn Mooi Brabant	- Aantal locaties	6 in 2011	3	5	2011: 5	In 2010 is 1 van de geplande 3 locaties opgeleverd. Alle 6 de locaties zijn inmiddels begin 2011 opgeleverd. Achterblijven prestaties in 2010. De prestatie wordt in 2011 bijgesteld van 3 naar 5.
					totaal: 13	
					Totaal: 6	
Programma 09 Revitalisering landelijk gebied						
09.01						
09.A.7 Wettelijk						

Beleidsprestaties	Indicator	Streefwaarde + jaar	Begroot 2011	Realisatie (t/m april) 2011	Prognose eind 2011	Oorzaak afwijking en consequenties
Afname van intensieve veehouderijbedrijven in extensiveringsgebieden natuur	Aantal intensieve veehouderijbedrijven in extensiveringsgebieden (beëindigers)	BIV* (cumula- tief): 88/2012	70	BIV1: 12 BIV2: 0 BIV3: 0	BIV1: 16 BIV2: 32 BIV3: 5 Som: <u>53</u>	Bij BIV-1 is er één dossier dat niet vóór 1 mei 2011 (einddatum) wordt afgehandeld, dat wordt 1 nov 2011. Alle andere dossiers worden tijdig afgerond en leiden naar verwachting eind 2011 tot 16 beëindigingen. BIV-2 en BIV-3 lopen trager dan verwacht. Het openstellen van de 3e tranche heeft een groot aantal nieuwe deelnemers opgeleverd en is daarmee een succes! Afhandelen van de 2e tranche heeft mede daardoor enige vertraging opgelopen, maar gaat grotendeels lukken. Bij openstelling van de 3e tranche was al bekend dat de resterende uitvoeringstijd (tot 31 dec 2011, agv beschikbaarheid middelen bestuursakkoord) krap was. De prognose voor 2011 wordt bijgesteld van 70 naar 53. In de 2e Burap zal een reeel beeld worden gegeven van het aantal deelnemers dat in 2011 nog kan beëindigen, hoeveel deelnemers een verlenging nodig hebben in 2012 en wat de financiële consequenties zijn. Middelen voor de 2e en 3e tranche dienen te worden overgeheveld naar 2012. In de 2e Burap zal een inschatting worden gemaakt van de omvang.
	Aantal ondertekende beëindigingsovereenkomsten	t/m 2011: 97	30	BIV1: 16 BIV2: 2 BIV3: 0 <u>Som : 18</u>	91	Het aantal dat is begroot (30) is lager dan nu geprognostiseerd. Dit komt omdat de begroting is gebaseerd op de 1° en 2° tranche. Het succes van de 3° tranche zorgt voor een aanzienlijke toename. Bijstellen progose 2011 van 30 naar 91.
	Aantal verplaatste intensieve veehouderijbedrijven in extensiveringsgebieden	VIV*: 80/2013	5	0 (12)	20	Realisatie staat nu op 0, 12 deelnemers zitten in afronding en zijn naar verwachting voor deze zomer gereed. De prognose voor 2011 wordt bijgesteld van 5 naar 20.
	Gepasseerde aankoopakte	t/m 2012: 96	10	0	23	Naar verwachting passeren er voor de zomer 12 akten. Aanvullend volgen dit jaar waarschijnlijk 11 deelnemers. De prognose wordt bijgesteld van 10 naar 23. Het aantal kan lager uitvallen door onzekerheid over het verkrijgen van de juiste inplaatsingslokatie én het besluit van deelnemers om niet door te gaan met de VIV maar over te stappen naar de BIV (met als gevolg een toename van het aantal BIV deelnemers).

Beleidsprestaties	Indicator	Streefwaarde + jaar	Begroot 2011	Realisatie (t/m april) 2011	Prognose eind 2011	Oorzaak afwijking en consequenties
	Getekenende koopovereenkomstakke niet gepasseerd (dit is het aantal dat op het laatste moment besluit geen gebruik kan maken van de VIV doordat geen geschikte inpassingslokatie is gevonden)	t/m 2011: 134	5	4	12	De verwachting is dat niet alle deelnemers erin slagen de verplaatsing voor de eindtermijn van 31 dec 2012 af te ronden. Dit kan leiden tot het overstappen naar de BIV of het uiteindelijk niet verplaatsen. VIV deelnemers wordt een nieuwe termijn gesteld voor het aanbieden van een geschikte inpassingslokatie. Het risico bestaat dat - als gevolg van deze maatregel - deelnemers alsnog besluiten geen gebruik te maken van de VIV en overstappen naar de BIV. Het effect van niet verplaatsen of overstappen zal in een apart commissiestuk inclusief financiële risico's worden voorgelegd. (voor de zomer in GS) Nvt
09.A.8 Wettelijk Het zich kunnen ontwikkelen van intensieve veehouderijbedrijven in landbouwonwikkelingsgebieden (LOG's)	Aantal operationele LOG's;	32/2013	5	6	6-15	Als gevolg van de nieuwe regels voor LOG's (besluit PS 19 maart 2010) zijn er circa 6 LOGs waar geen extra inspanningen meer hoeven te worden verricht : omdat er namelijk geen nieuwvestiging meer mogelijk is hoeven geen locaties te worden ontwikkeld of infra te worden aangelegd. Het zijn en blijven wel LOGs, omdat op bestaande locaties uitbreiding op basis van ontheffing mogelijk is. Daarom zijn ze dus nu -eerder dan gepland- gereed. De prognose wordt wordt bijgesteld van 5 naar 6 tot 15. Van de resterende geplande 18 LOGs zullen er in 2011-2012 9 worden gerealiseerd.(Tijdstip en resultaat is afhankelijk van verlening van ontheffing en gebruik maken van de ontheffing). Voor de laatste 9 LOGs ontbreken de middelen, als gevolg van de subsidiepauze ILG (november 2010). Op basis van een inventarisatieronde langs gemeenten wordt in burap 2 helderheid geboden over de mogelijke bijstelling van een aantal kostenposten.
09.02						
09.A.11 Autonoom Mooie dingen toevoegen: - creëren nieuwe landschappen:	Landgoederen:					

Beleidsprestaties	Indicator	Streefwaarde + jaar	Begroot 2011	Realisatie (t/m april) 2011	Prognose eind 2011	Oorzaak afwijking en consequenties
- versterken identiteit dorp + stad	Ruimtelijke kwaliteit Landbouw- ontwikkelingsgebieden - nieuw agrarische landschappelijke inpassing in een drietal LOG's en vernieuwende bedrijfsontwerpen	5	5	0	10	De subsidieregeling ging uit van maximaal 10 aanvragen. Eind 2010 konden alle aanvragen ook worden gehonoreerd. De prestatie voor 2011 wordt bijgesteld van 5 naar 10. Project is eind 2010 afgevoerd
	Ontwerp voor Ruimte voor Ruimte- locaties zijn gereed	3	3	2	3	
	Ontwerp infocentrum thema Water ihkv. Dommel door Eindhoven	1		0	0	
	Ontwikkelen van een (kwaliteits-) ontwerp van 3 dorpse woonmilieus	3	1	1	1	
Programma 10 Wonen						
10.01						
10.A 1. Autonom/Wettelijk Aantal opgeleverde / op te leveren nieuwbouwwoningen	Totaal aantal nieuwbouwwoningen Aantal nieuwbouwwoningen waarvoor subsidie wordt verleend in het kader van de 'Stimuleringsregeling goedkope koopwoningen') - basisambitie - plusambitie	6.650 woningen (2007 t/m 2011) 4.250 woningen	7.400 1.400		2011: 2200 totaal: 2200	In 2010 is minder gerealiseerd. Gemeenten moeten de basisambitie eerst gerealiseerd hebben voor men aan de plus begint. Aanpassen prognose 2011 in verband met lagere prestatie dan begroot in 2010. Totale ambitie te verlagen naar 7.400 woningen, 5.200 basis en 2.200 plus.

Beleidsprestaties	Indicator	Streefwaarde + jaar	Begroot 2011	Realisatie (t/m april) 2011	Prognose eind 2011	Oorzaak afwijking en consequenties
	Aantal nieuwbouwwoningen waarvoor subsidie wordt verleend in het kader van de 'Stimuleringsregeling collectief particulier opdrachtgeverschap' (CPO)	(2007 t/m 2011) 1.000 woningen (2008 t/m 2011)	200		2011:110 totaal:1260	Tot en met 2010 is reeds meer gerealiseerd (1150 woningen).dan was gepland. In 2011 resteert er slechts geld voor 110 woningen. De prognose voor 2011 wordt aangepast van 200 naar 110 ivm overschrijding in 2010.
Paragraaf verkeersveiligheid						
1.5A Wettelijk Verbetering verkeersveiligheid op provinciale wegen	% kilometer provinciale weg dat is uitgerust met essentiële herkenbaarheidskenmerken	50% in 2010 (uit PVVP), bijgesteld naar 90% in 2010 Planning	91%	59%	61%	Bij een aantal wegsituaties is eerst reconstructie nodig om de essentiële herkenbaarheids- kenmerken te kunnen realiseren.
Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen						
02.A.10 / B.4 Veilig wegennet en veilig weggebruik	Percentage van de fietspadverharding dat aan onderhoud toe is	Max. 5%	Max. 5%	23%	23%	Comfortverbetering op fietspaden heeft in relatie tot de beperkte financiële middelen geen prioriteit.

Bijlage V.c: Overzicht aankopen en overige bestedingen ten laste van grondbank periode januari t/m april 2011

Uitgaven Grondbank, doelstelling	Aantal transacties	Ha's	Bedrag
Voorverkenning	-	-	1.268,80
LOG's	-	-	1.071,74
Ruimte voor Ruimte	-	4,704 ha	892.053,27
Strategische aankopen	-	4 woningen en 2,746 ha	865.835,90
Deelnemingen	-		0,00
Garantiestellingen	-		0,00
Streekrekening	-	2,135 ha	200.179,35
Sub – totaal			1.960.409,06
Inkomsten			
LOG's	-	-	21.437,00
Strategische aankopen	-	-	450.498,00
Deelnemingen	-	-	283.443,87
Sub – totaal			755.378,87

Aangegane aankoopverplichtingen t/m april 2011

Uitgaven Grondbank, doelstelling	Aantal transacties	Ha's	Bedrag
Voorverkenning	-	-	12.777,20
LOG's	-	-	398.675,58
Ruimte voor Ruimte	-	2 ha	846.250,00
Stratgische aankopen	-	6 woning en 27,942 ha	12.266.598,02
Deelnemingen	-		0,00
Garantiestelling TOM	-		3.500.000,00
Streekrekening De Peel	-	0,937 ha	103.645,08
Sub – totaal			17.127.945,88

Bijlage V.d Overzicht van de door GS vastgestelde voortgangsrapportages in de periode januari t/m april 2011.

Rapportage huisvesting statushouders 2^e helft 2010 GS vergadering 22 februari

Evaluatie ex art 217a Ontgrondingenbeleid en beleid ter stimulering van inzet secundaire bouwstoffen incl. follow up van aanbevelingen (2383958)

- Beleidsevaluatie 2010 PWP 2010-2015 (2385038)

- Rapportage Luchtkwaliteit 2009 (2394598)

Bijlage V.e Specifieke punten

1 Toezegging aan PS m.b.t. Berichtgeving omtrent het project Implementatie elektronische monitoring luchtwassers (TOEZEGGING aan PS op 21 mei 2010)

Kortgeleden is het Project Elektronische Monitoring Luchtwassers van start gegaan. Het pilotproject is een initiatief van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, de provincies Utrecht, Overijssel, Limburg en Noord-Brabant en de SRE-Milieudienst. De Provincie Noord-Brabant heeft het voortouw in het project. In het project wordt samengewerkt met gemeenten, luchtwasserproducenten, agrariërs en agrarisch adviseurs. Doel is de mogelijkheden van elektronische monitoring te onderzoeken met het oog op vermindering van de toezichtslast. Daarnaast wordt een kwaliteitsimpuls van het toezicht nagestreefd.

Het project heeft een looptijd van ruim anderhalf jaar. In het najaar van 2012 wordt de pilot afgerond en geëvalueerd. Gezien het feit dat elektronische monitoring van luchtwassers nog in de pilotfase verkeert en rondom het gebruik van de techniek nog veel kennis en ervaring opgedaan moet worden, met name door luchtwasserfabrikanten, de agrariërs en de toezichthouders, worden er gedurende de looptijd van het project nog geen opbrengsten verwacht in de vorm van een afname van de toezichtslast. Het project is er onder meer voor bedoeld om kennis en praktijkervaring met de techniek op te doen. Vanuit de Brabantse Handhavingsamenwerking én het Speerpunt veehouderij en luchtkwaliteit uit het Gezamenlijk Meerjarenprogramma Handhaving 2010-2012 wordt scholing over toezicht op luchtwassers aangeboden, die aangevuld wordt met kennis voortkomend uit het project.

2 Doorwerking provinciale waterbelangen en evaluatie aanbevelingen Zuidelijke Rekenkamer over de watertoets (TOEZEGGING 340)

Op 17 november 2009 hebben wij een notitie (RM 1480) ter kennisname aan de commissie Ruimte en Milieu gezonden over de implementatie van de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer over de watertoets (de aanbevelingen uit het rapport 'Water in zicht', 2008). In de vergadering van uw Staten heeft gedeputeerde Hoes aan statenlid mw. Kerkhof toegezegd de Staten in de Bestuursrapportage van de directie Ruimtelijke Ontwikkeling en Handhaving (ROH) jaarlijks te informeren over de doorwerking van de Wet ruimtelijke ordening en de Waterwet in de provinciale waterbelangen, en een evaluatie toe te voegen van de implementatie van de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer over de toepassing van de watertoets door de provincie (toezegging 340).

Op 13 januari 2011 heeft gedeputeerde Van Vugt uw Staten gemeld dat rapportage nog niet mogelijk was. Deze rapportage is daarom aan de huidige Bestuursrapportage toegevoegd.

a. Doorwerking provinciale waterbelangen in de ruimtelijke ordening

De Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) verplicht gemeenten om bestemmingsplannen digitaal aan te melden bij de provincie zodat de provincie kan beoordelen of bestemmingsplannen in overeenstemming zijn met de Verordening ruimte. De formele procedure is dat bestemmingsplannen waarin provinciale belangen spelen worden ingezonden voor advies (vooroverleg) en later als ontwerp en eventueel als vastgesteld bestemmingsplan.

Wanneer een bestemmingsplan bij de provincie wordt aangemeld, bekijkt de plancoördinator het bestemmingsplan en vult in het systeem in welke provinciale belangen van toepassing zijn en bepaalt tevens over welke belangen adviezen (intern) nodig zijn. Na ontvangst van de adviezen maakt de plancoördinator de afweging waar zo nodig de adviseurs bij betrokken worden. Deze afweging leidt tot een advies (vooroverleg), een zienswijze (ontwerp-bestemmingsplan), een reactieve aanwijzing of een beroep (vastgesteld bestemmingsplan).

Om een goed beeld te kunnen geven van de doorwerking van provinciale waterbelangen in de ruimtelijke ordening, is een goede monitoring van belang. Het huidige systeem is echter gericht op het toetsingsproces en niet op monitoring. Daarvoor moeten nog applicaties worden ontwikkeld. De voorbereidingen zijn al gestart, maar de besluitvorming daarover en de ontwikkeling zal nog enige tijd vergen. Tot dat moment zijn gegevens maar beperkt beschikbaar. Gegevens moeten momenteel nog handmatig uit het documentvolgsysteem (Flower) worden verzameld.

Uit de gegevens over 2010 en deels 2011 (tot april) blijkt dat de waterbelangen goed zijn vastgelegd in bestemmingsplannen. Tot nu toe is er geen aanleiding geweest om op dit punt een reactieve aanwijzing te geven of beroep in te stellen.

Geconcludeerd kan worden dat de waterbelangen, zoals die in de Verordening ruimte zijn vastgesteld, goed zijn geregeld in de bestemmingsplannen en dat de watertoets zorgt voor een voldoende doorwerking van de waterbelangen.

Wij zullen de ontwikkeling blijven volgen. Mocht er een ander beeld ontstaan, dan zullen wij u hierover informeren.

b. Doorwerking aanbevelingen watertoets Zuidelijke Rekenkamer

Aanbeveling 1: Relatiebeheer

De Rekenkamer heeft geadviseerd om meer aandacht te hebben voor relatiebeheer door het maken van eenduidige werkafspraken en het maken van afsprakennotities.

In 2010 zijn de "Werkafspraken watertoets in Brabant" geheel geactualiseerd. De werkgroep Watertoets¹ heeft geconstateerd dat het o.a. vanwege nieuwe wet- en regelgeving met een veranderde rol van de provincie in de ruimtelijke ordening noodzakelijk was de werkafspraken watertoets te actualiseren.

Met betrekking tot het toepassen van afsprakennotities is in de werkafspraken vastgelegd dat de waterbeheerder in overleg met de initiatiefnemer in de initiatieffase aandachtspunten of criteria vastlegt in een afsprakennotitie.

Aanbeveling 2: Risico- en kostenanalyse

De Rekenkamer beveelt de provincie aan om als initiatiefnemer, overeenkomstig de richtlijnen van de Nota Ruimte, risico- en kostenanalyses uit te voeren op afzonderlijke waterspecten.

In de nieuwe werkafspraken watertoets is de afspraak opgenomen dat bij locatiekeuzen en grootschalige herinrichting van bestaand stedelijk gebied initiatiefnemer en waterbeheerder in de ideefase een risico- en kostenanalyse uitvoeren. De kern van de methode is dat naarmate de watergerelateerde risico's groter zijn, de kosten van maatregelen uitgebreider in beeld worden gebracht.

Ook via de lijn van de milieueffectrapportage (m.e.r.) wordt er op het toepassen van de risico- en kostenanalyse gewezen. Voor alle grootschalige ruimtelijke provinciale plannen (met o.a. locatiekeuzes en tracékeuzes) is een plan/project m.e.r. procedure verplicht. Met de provinciale m.e.r.-coördinator is de afspraak gemaakt dat het toepassen van een risico- en kostenanalyse, alsmede de compensatie voor waterspecten (zie aanbeveling 3) in het 'Advies voor reikwijdte en detailniveau' wordt opgenomen, indien er waterbelangen spelen. Een voorbeeld hiervan is de m.e.r.-procedure gekoppeld aan het ruimtelijk plan voor het Windpark Dintel.

Aanbeveling 3: Compensatie

Volgens de Rekenkamer dient de provincie als initiatiefnemer in waterparagrafen explicieter aan te geven waar en op welke wijze compensatie van nadelige effecten voor het watersysteem plaatsvindt. Daarnaast

¹ In de Werkgroep Watertoets zijn vertegenwoordigd: provincie Noord-Brabant, de Brabantse waterschappen, incl. waterschap Rivierenland (Land van Heusden en Altena), Rijkswaterstaat, de Brabantse gemeenten en Brabant water.

dient zij hiervoor als grondwaterbeheerder aandacht te vragen van initiatiefnemers.

Alle begrenzingen die relevant zijn voor het watertoetsproces zijn opgenomen in de Verordening Ruimte (VR) van de Provincie. Als er in plannen van gemeenten sprake is van aantasting, bijvoorbeeld van reserveringsgebied waterberging of grondwaterbeschermingsgebieden wijzen wij daar, afhankelijk van de planfase, op in de vorm van een zienswijze of een reactieve aanwijzing. Het is aan de gemeente om aan te geven hoe deze aantasting wordt gecompenseerd dan wel ongedaan wordt gemaakt.

Naar aanleiding van het advies van de Rekenkamer wordt de (uitwerking van) compensatie van waterhuishoudkundige effecten ook expliciet meegenomen in het 'Advies voor reikwijdte en detailniveau' bij provinciale m.e.r.-procedures. De uiteindelijke toets hiervan gebeurt door de waterbeheerder (het waterschap). Zo wordt momenteel in het milieueffectrapport en het inpassingsplan voor de opwaardering van de N279 ('s-Hertogenbosch – Veghel) de compensatie van de effecten op het beekdal van de Aa, uitgewerkt in de waterparagraaf.

Aanbeveling 4: P&C cyclus

De Rekenkamer beveelt aan dat Provinciale Staten jaarlijks door Gedeputeerde Staten worden geïnformeerd over de hoofdlijnen van de doorwerking van de Wet ruimtelijke ordening en de Waterwet met betrekking tot waarborging op het waterhuishoudkundige belang in de ruimtelijke ordening.

Met bijgaande rapportage is hieraan invulling gegeven. Zoals aangegeven concluderen wij op basis van de analyse van de doorwerking van de waterbelangen in de ruimtelijke ordening, dat de provinciale waterbelangen goed zijn vastgelegd in bestemmingsplannen. Wij zullen de monitoring hiervan voortzetten en u informeren als er een ander beeld ontstaat.

Aanbeveling 5: Controle op toezeggingen

De provincie ontwerpt en hanteert een sluitend systeem voor algemene controle op toezeggingen die zijn gedaan bij de beoordeling van ruimtelijke plannen.

Hieraan is invulling gegeven door de toepassing van Flower, waarin adviezen, reacties, zienswijzen etc. per plan bijgehouden worden, zodat controle op eerdere inbreng van de provincie t.a.v. provinciale belangen is uit te voeren.

Concluderend kan gesteld worden dat de aanbevelingen van de Zuidelijke Rekenkamer zijn geïntegreerd in het watertoetsproces. Er heeft een aanpassing van de gezamenlijke werkafspraken van de waterpartners plaatsgevonden, waarin de aanbevelingen van het toepassen van een risico- en kostenanalyse en het op een adequate wijze uitwerken van compensatie zijn overgenomen. Aan de overige, procedurele aanbevelingen is ook invulling gegeven.

Momenteel wordt een landelijke evaluatie van de watertoets uitgevoerd, vooral gericht op de rol van de watertoets bij strategische ruimtelijke planvormingsprocessen. Ook de rol van de watertoets bij de totstandkoming van de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening Noord-Brabant zal daarin worden betrokken. Deze evaluatie zal wellicht nog aanknopingspunten bieden voor een verbetering van het watertoetsproces.

3 Reserve Brabant 2050

In 2010 is een beschikking van € 2 miljoen afgegeven aan de gemeente Oss voor het realiseren van een Brede School en een Multi Functionele Accommodatie. Dekking is gevonden in de reserve Brabant 2050. De reserve 2050 zal per eind 2011 opgeheven worden. Onbestede middelen zullen vrijvallen aan de algemene middelen. De prestaties door de gemeente Oss zullen echter niet voor eind 2011 gerealiseerd zijn.

Uitvoering zal meerdere jaren in beslag nemen.

Voorstel is om bij burap 2 te bezien in hoeverre middelen in 2012 benodigd zijn.

Voortgangsrapportage Ontwikkelbedrijf

Bijlage bij Jaarrekening 2010

Deel 1 van 2

Auteur

ROH/Vastgoed

P. Josseaud, E. van Os,

W. de Bruijn

Datum

26 mei 2011

Inhoud

1.	Inleiding	3
2.	Inhoudelijk kader Ontwikkelbedrijf	4
2.1.	Selectie projecten	4
2.2.	Stimulering woningbouwproductie	4
2.3.	Brabants erfgoed	5
2.4.	'Tien voor Brabant' en Agenda van Brabant	5
2.5.	Actualisatie inhoudelijk en financieel kader	5
3.	Resultaten en vooruitblik	6
3.1.	Financieel	6
3.1.1.	Investeringskrediet en Risicoreserve ontwikkelbedrijf	6
3.1.2.	Financiële resultaten tot 31-12-2010 (terugblik)	6
3.1.3.	Financiële prognose investeringskrediet ontwikkelbedrijf	7
3.1.4.	Financiële prognose risicoreserve ontwikkelbedrijf	9
3.2.	Inhoudelijk	10
3.3.	Consequenties provinciale besluitvorming	11
3.3.1.	Anticiperende en strategische aankopen	11
3.3.2.	Deelnemingen en garantiestellingen	11
4.	Stimulering Woningbouw	13
4.1.1.	Maatregelen consumenten	13
4.1.2.	Maatregelen producenten	14
4.1.3.	Risicoreserve woningbouwstimulering	15
Bijlage 1	Organisatie en activiteiten Ontwikkelbedrijf	16
	Organisatie	16
	Activiteiten	16
	Grondexploitatie	16
	Anticiperende en strategische grondverwerving	17
	Deelnemingen, garanties, streekrekening	17
	Inbreng expertise	17
Bijlage 2	Thema's Ontwikkelbedrijf	18
	Algemeen	18
	Ruimte voor Ruimte	18
	Bedrijventerreinen	19
	Glastuinbouwprojecten	19
	Spoorzones	20
	Revitalisering Landelijk gebied	20
	Stimulering Woningbouw	21
	Brabants erfgoed, Cultuurhistorische complexen	21
	Campusontwikkelingen	22

Bijlage 3	Risicomanagement	23
Projectstatus		23
Grondexploitatie		23
Risicomanagement		24

1. Inleiding

Provinciale Staten hebben op 23 april 2010 het Beheersstatuut Ontwikkelbedrijf provincie Noord-Brabant vastgesteld, hierna te noemen het Beheersstatuut Ontwikkelbedrijf (Besluit 14/10 E). Volgens dit statuut (regel 3.6.1) verschaffen Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten twee maal per jaar, tegelijk met de begroting en de jaarstukken, een rapportage waarin de stand van zaken is opgenomen van elk door het Ontwikkelbedrijf in exploitatie genomen project en van de anticiperende en strategische grondverwerving door het Ontwikkelbedrijf. Het rapport wordt als bijlage bij de provinciale jaarrekening voor het jaar 2010 ter vaststelling aangeboden aan Provinciale Staten. Het rapport kan tevens worden gezien als het Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf als bedoeld in regel 3.4.1 van het Beheersstatuut.

In de kern gaat het in deze rapportage om een uiteenzetting van de bestedingen van het Ontwikkelbedrijf ten laste van het investeringskrediet ontwikkelbedrijf (maximaal € 235 miljoen) en van de winsten, verliezen en risicovoorzieningen van het Ontwikkelbedrijf, ten gunste respectievelijk ten laste van de risicoreserve ontwikkelbedrijf (maximaal € 48 miljoen).

In financiële zin houdt de vaststelling van het rapport in dat de resterende ruimte in het investeringskrediet en de resterende ruimte in de risicoreserve voor het Ontwikkelbedrijf per 31-12-2010 - rekening houdend met afgegeven garanties - worden bepaald op respectievelijk € 145,9 miljoen en € 28,4 miljoen. Conform de risicoanalyses - welke periodiek worden geactualiseerd – zijn de omvang van het investeringskrediet en risicoreserve van het Ontwikkelbedrijf van voldoende omvang om aan de aangegane verplichtingen te kunnen voldoen.

Naast inzicht in het investeringskrediet en risicoreservering van het Ontwikkelbedrijf wordt ook inzicht gegeven in de stand van zaken rond de risicoreservering woningbouwstimulering. Ten behoeve van de stimuleringsmaatregelen woningbouw is een budget van € 45 miljoen vastgesteld. Dit betreft daarmee een afzonderlijke risicoreservering voor de stimuleringsmaatregelen woningbouw. Naar verwachting zal het grootste deel worden benut voor de Brabantse Verkoop Garantie (BVG). Het beslag van de BVG op de totale risicoreserve stimulering woningbouw is ruim € 23 miljoen. Conform huidige aannames is dit afdoende. Deze inschatting is echter met onzekerheden omgeven, aangezien deze mede afhankelijk is van de toekomstige ontwikkelingen op de woningmarkt. Momenteel worden de mogelijkheden voor de afronding van de diverse regelingen verder uitgewerkt, waarbij beperking van de financiële risico's een belangrijke factor is.

Deze rapportage bestaat uit een algemeen deel (deel 1) en een projectenoverzicht (deel 2). In het algemene deel worden de kaders, resultaten, activiteiten en thema's (type projecten) van het Ontwikkelbedrijf behandeld. In deel 2 (factsheets per project) wordt per afzonderlijk project binnen het Ontwikkelbedrijf een overzicht gegeven van de inhoud, de voortgang en de risico's.

2. Inhoudelijk kader Ontwikkelbedrijf

De activiteiten van het Ontwikkelbedrijf (bijlage 1) zijn gericht op de feitelijke realisatie van ruimtelijke projecten van provinciaal belang. De inhoudelijke kaders op basis waarvan het Ontwikkelbedrijf in projecten participeert zijn in ontwikkeling. Onderstaande besluiten vormen momenteel het inhoudelijk kader waarbinnen het Ontwikkelbedrijf opereert.

2.1. Selectie projecten

Bij de oprichting van het Ontwikkelbedrijf is selectie van projecten waarin het Ontwikkelbedrijf kan participeren aan de orde gesteld in de notitie RM-1393. Deze notitie is op 6 maart 2009 besproken door de Commissies RM en BM. Wat betreft de selectie van projecten zijn de volgende tekstpassages uit de notitie RM-1393 over het Ontwikkelbedrijf van belang.

“Naast de behartiging van de provinciale grondzaken wordt het ontwikkelbedrijf belast met (deelname aan) de feitelijke ontwikkeling van een beperkt aantal projecten van provinciaal belang. Welke projecten deze kwalificatie verdienen moet in de eerste plaats worden afgeleid uit de provinciale Structuurvisie voor de ruimtelijke ontwikkeling; (PS 27 juni 2008). Provinciale Staten bepalen door de vaststelling van het jaarlijkse begrotingshoofdstuk voor het ontwikkelbedrijf welke projecten feitelijk worden aangepakt. Wij stellen voor om te beginnen met enkele projecten uit de programma’s Mooi en Landelijk Gebied.”

“Behalve voor projecten uit deze provinciale programma’s kan het ontwikkelbedrijf worden ingezet om in samenwerking met gemeenten (of andere publieke partijen) projecten te realiseren die van bovenlokale betekenis zijn. Projecten waarin een substantiële doelstelling voor woningbouw dan wel bedrijventerrein is opgenomen, worden in het algemeen door gemeenten ontwikkeld, meestal in samenwerking met private partijen. In specifieke gevallen echter kan ook de provincie hierin een rol nemen, door middel van grondverwerving of een deelneming in een samenwerkingsverband. Overigens geldt voor alle projecten dat daar waar dat nuttig of nodig is, samenwerkingsverbanden met publieke en/of private partijen in het leven geroepen kunnen worden.”

2.2. Stimulering woningbouwproductie

Op 17 februari 2009 hebben PS € 400 miljoen beschikbaar gesteld voor het bestrijden van de gevolgen van de economische recessie in de provincie Noord-Brabant. Onderdeel daarvan is de stimulering van de woningbouwproductie, waarvoor € 250 miljoen beschikbaar is gesteld. De provincie heeft een pakket aan maatregelen ontwikkeld dat uiteenvalt in maatregelen voor consumenten, waaronder de Brabantse Verkoopgarantie, en maatregelen voor producenten in de vorm van maatwerkoplossingen zoals leningen, garantstellingen en Brabantse Investeringsfondsen ten behoeve van nieuwbouwwoningen. De oorspronkelijke looptijd van de stimuleringsmaatregelen was 2,5 jaar. Na consultatie van de commissie R&M is besloten om de maatregelen in een zorgvuldig afbouwtraject vervroegd af te ronden per 31 december 2010.

De tijdens de openstelling van het maatregelenpakket aangegane verplichtingen worden uitgevoerd en beheerd door het Ontwikkelbedrijf.

2.3. Brabants erfgoed

Naast bovenstaande kaders hebben PS in december 2010 middels het besluit PS 78/10A besloten om:

1. *In te stemmen met het verlenen van krediet uit de 1e tranche investeringsstrategie à € 61,5 miljoen voor:*
 - a. *investeringen in grootschalige cultuurhistorische complexen;*
 - b. *kwaliteitsborging: bestaande uit cultuurhistorische kwaliteitsbewaker, onderwijs (onderzoek, hoogwaardige ontwerp kwaliteit en ambachten), ruimtelijke kwaliteit en het regionale beeldverhaal;*
2. *hiervoor € 60 miljoen te reserveren binnen het totale investeringskrediet Ontwikkelbedrijf voor: investering in ontwikkeltrajecten, aankopen en bijdragen in verwerving van grootschalige cultuurhistorische complexen. De voorwaarden uit het beheersstatuut Ontwikkelbedrijf blijven hierop onverkort van kracht. Dit budget wordt daarmee volledig revolverend ingezet.*

2.4. ‘Tien voor Brabant’ en Agenda van Brabant

Tenslotte is op 6 april 2011 het bestuursakkoord ‘Tien voor Brabant’ gepresenteerd. In dit akkoord is opgenomen dat de Agenda van Brabant de basis en het richtsnoer is van het bestuursakkoord. Daarmee zijn het bestuursakkoord en de Agenda van Brabant mede leidend voor het handelen van het Ontwikkelbedrijf. Het onderwerp ‘campussen’ is momenteel de meest concrete invulling van de Agenda van Brabant en het bestuursakkoord voor wat betreft de inzet van het Ontwikkelbedrijf. Voor meerdere campus initiatieven loopt een verkennend onderzoek vanuit het ontwikkelbedrijf.

2.5. Actualisatie inhoudelijk en financieel kader

Bovenstaande besluiten en het bestuursakkoord vormen het inhoudelijk handelingskader van het Ontwikkelbedrijf. Doelstelling hierbij is om het Ontwikkelbedrijf op een zo effectief en efficiënt mogelijke manier te laten participeren in projecten met een groot provinciaal belang. Om dit te kunnen realiseren wordt in 2011 aan een nadere concretisering van het inhoudelijk handelingskader voor het Ontwikkelbedrijf gewerkt.

Naast het inhoudelijk kader wordt de handelingsruimte van het Ontwikkelbedrijf onder andere bepaald door het beheersstatuut ontwikkelbedrijf, de 3^e provinciale nota kapitaaldienst en de nota deelnemingen. Ook binnen deze kaders wordt in 2011 gezocht naar optimalisatie van de effectiviteit en efficiëntie van de inzet van het Ontwikkelbedrijf. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan richtlijnen rond de duur van de betrokkenheid van het Ontwikkelbedrijf per project en wijziging van financiële voorwaarden voor garantiestellingen, zoals opgenomen in de 3^e provinciale nota kapitaaldienst.

3. Resultaten en vooruitblik

3.1. Financieel

3.1.1. Investeringskrediet en Risicoreserve ontwikkelbedrijf

Deze rapportage betreft de tweede voortgangsrapportage van het Ontwikkelbedrijf. In paragraaf 3.1.2 wordt een terugblik gegeven over 2010 door middel van de definitieve financiële stand per 31-12-2010 van het investeringskrediet en de risicoreserve ontwikkelbedrijf. Deze informatie betreft een concretisering van de gegevens uit de jaarrekening 2010. In de daarop volgende paragraaf wordt een doorkijk gegeven in de financiële situatie tot 2020. Deze doorkijk is de financiële vertaling van het Meerjarenperspectief Ontwikkelbedrijf zoals in de inleiding is verwoord. In de provinciale begroting 2012 wordt het meerjarenperspectief verder geconcretiseerd.

3.1.2. Financiële resultaten tot 31-12-2010 (terugblik)

De financiële resultaten van het Ontwikkelbedrijf op 31 december 2010 worden inzichtelijk gemaakt via de boekwaarden en getroffen voorzieningen per thema binnen het Ontwikkelbedrijf. In onderstaande tabellen zijn deze gegevens per thema in beeld gebracht.

Begrotingsthema	Per 31-12-2010:	
	boekwaarde	voorziening
Bedrijventerreinen	20.761.458	11.488.160
Glastuinbouwprojecten	2.459.898	800.000
Ruimte voor Ruimte	11.692.327	
Spoorzones	5.000.000	
Revitalisering Landelijk Gebied	20.867.267	2.666.834
Totaal	60.780.950	14.954.994

Garanties

Begrotingsthema	Per 31-12-2010:	
	boekwaarde	voorziening
Bedrijventerreinen, garantie*)	2.500.000	
Glastuinbouw, garantie	25.805.620	3.900.000
Totaal	28.305.620	3.900.000

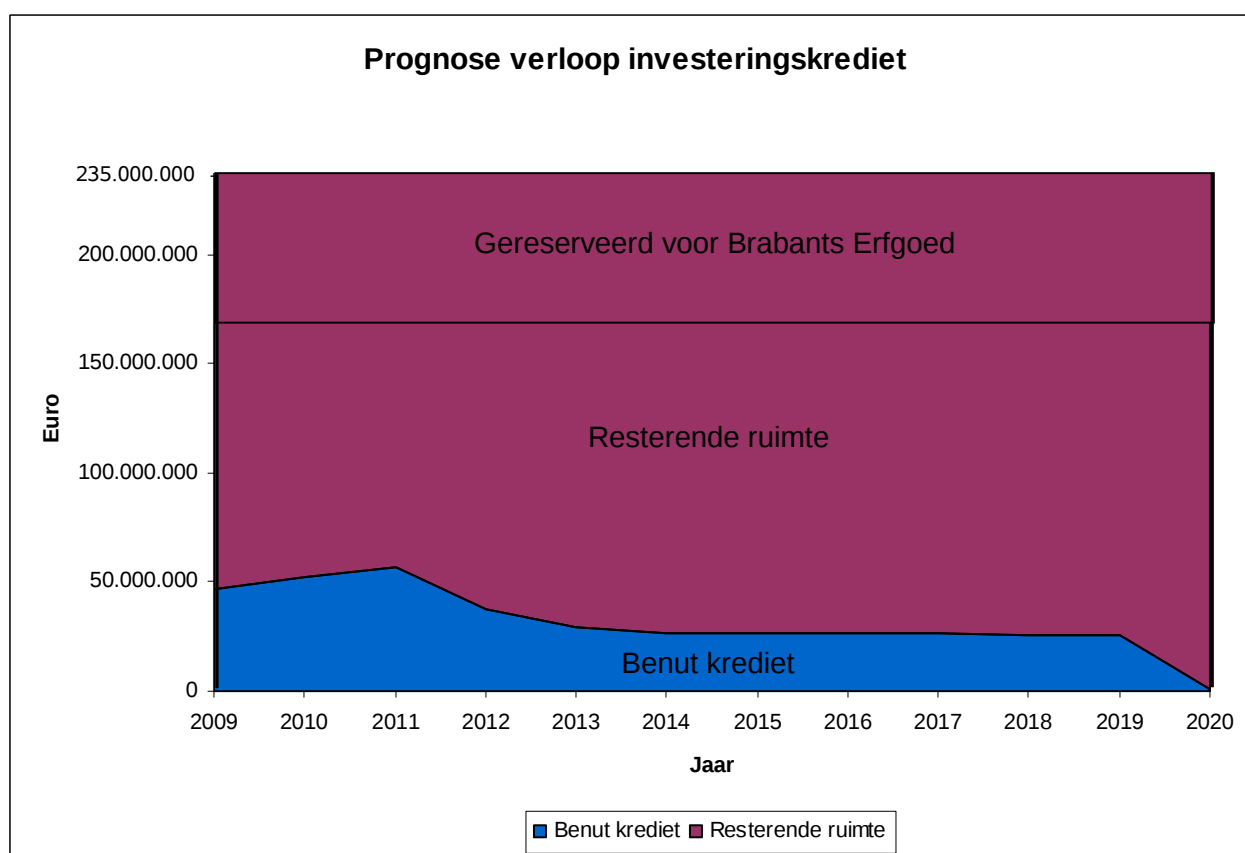
*) voorziening wordt getroffen bij ondertekening garantieovereenkomst.

De voorziening van het thema Revitalisering Landelijk Gebied is € 300.000 lager dan in voorgaande voortgangsrapportage. Reden hiervoor is dat voor het LOG Stille Wille een verlies is genomen van € 300.000. Voor de overige LOG's binnen het ontwikkelbedrijf zijn voorzieningen

getroffen in de risicoreserve ontwikkelbedrijf. Argumentatie hiervoor is de beperkte mogelijkheden voor ontwikkeling van een aantal LOG's voortkomend uit het besluit van PS in maart 2010 ten aanzien van dit onderwerp. Voornemen is om genoemde voorzieningen af te boeken bij de eerstvolgende periodieke rapportage in 2011.

3.1.3. Financiële prognose investeringskrediet ontwikkelbedrijf

De financiële vooruitblik is opgebouwd uit verschillende onderdelen. De prognose van het verloop van het investeringskrediet van het Ontwikkelbedrijf is in onderstaande grafiek verbeeld.

In deze grafiek is ten eerste inzichtelijk gemaakt wat het verloop is tot 2020 van het op dit moment benut krediet. Dit betreft het krediet dat in lopende projecten is benut en waarover afzonderlijk per project besluitvorming heeft plaatsgevonden. Uitgangspunt is dat de gronden tegen boekwaarde¹ worden verkocht en de eventuele verliezen opgevangen worden door de hoogte van de voorzieningen in de risicoreserve. Momenteel is er voldoende resterende ruimte in het investeringskrediet ontwikkelbedrijf om ook aan de garantiestellingen te kunnen voldoen. Op het moment dat de kans groter wordt (gebaseerd op geactualiseerde risicoanalyses) dat we aan de garantieverplichting moeten voldoen wordt deze opgenomen in het meerjarenperspectief als

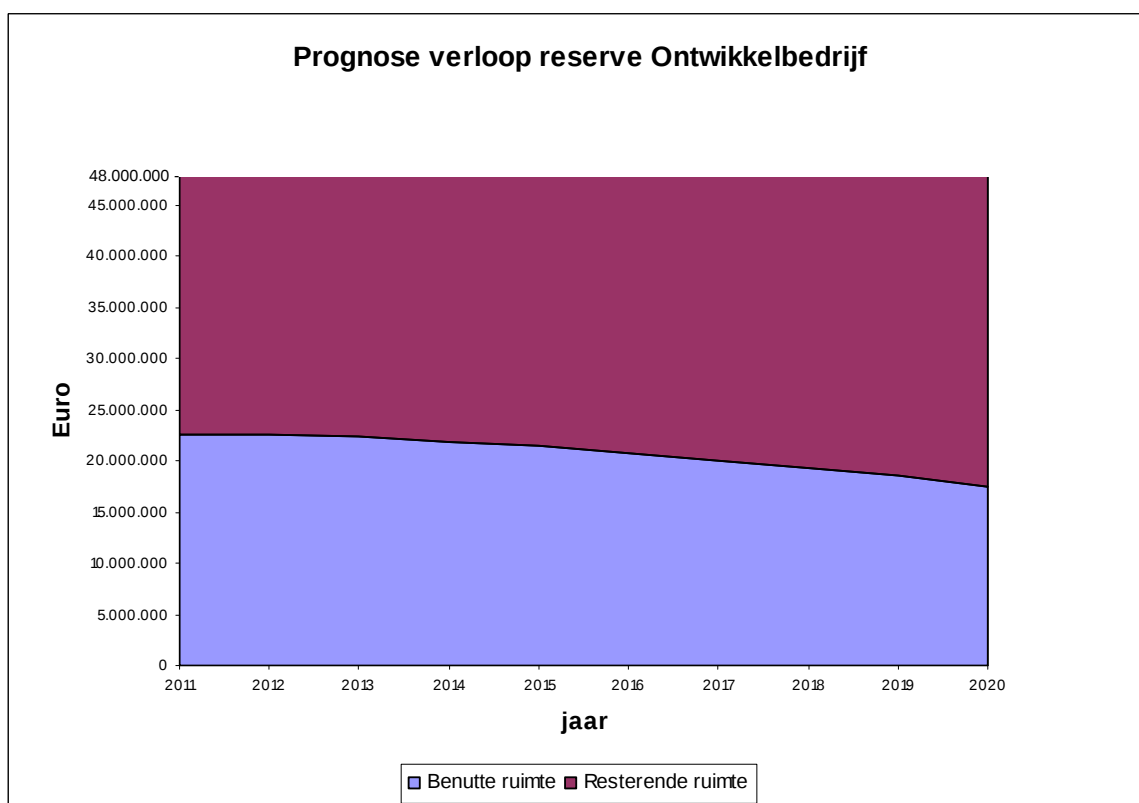
¹ Boekwaarde: saldo kosten (o.a. verwerving, financiering, planvorming en rente) en opbrengsten (o.a. verkoop en risicoreservering)

reservering in het investeringskrediet ontwikkelbedrijf. Om deze kans te kunnen bepalen actualiseren wij periodiek de risico's van de betreffende projecten. In de tabel op pagina 12 is de omvang van de maximale garantiestellingen opgenomen. Actuele informatie per project is in deel 2 van deze voortgangsrapportage terug te vinden.

Ten tweede is het PS besluit van december 2010 inzichtelijk gemaakt om € 60 miljoen te reserveren voor investeringen in het Brabants Erfgoed. Momenteel vinden verkenningen plaats naar locaties die voldoen aan de door PS gestelde criteria voor participatie in grootschalige cultuurhistorische complexen. Afhankelijk van besluitvorming over de afzonderlijke locaties wordt hierin geïnvesteerd. Het betreft op dit moment dus nog nadrukkelijk een reservering. Als gevolg van een investering in een locatie neemt het gereserveerde krediet af en het benut krediet evenredig toe in bovenstaande grafiek. In de begroting en voorjaarsnota 2012 wordt inzicht gegeven in de omvang van de investeringen in het Brabants Erfgoed. Zoals in hoofdstuk 2 aangegeven hebben PS bij besluit van december 2010 € 61,5 miljoen vrijgemaakt uit de investeringsstrategie. In december 2011 zal een voorstel voor een (externe) uitvoeringsorganisatie voor het Brabants Erfgoed aan de betrokken statencommissies worden aangeboden. Hierbij wordt ook een voorstel gedaan over de wijze van financieren.

De resterende financiële ruimte in het investeringskrediet kan worden ingezet in nieuwe projecten. Zoals in hoofdstuk 2 aangegeven wordt aan een nadere concretisering van het inhoudelijk handelingskader en onderwerpen als de duur van de betrokkenheid en de financiële voorwaarden van het Ontwikkelbedrijf gewerkt. Mogelijke consequentie hiervan is dat ook voor andere thema's (bv. Campusontwikkelingen en duurzame energie) een reservering binnen de resterende ruimte van het investeringskrediet wordt aangegeven. In de begroting en voorjaarsnota 2012 worden voorstellen hieromtrent ter besluitvorming voorgelegd. Vooralsnog wordt voor de Campusontwikkelingen € 40 miljoen gereserveerd.

3.1.4. Financiële prognose risicoreserve ontwikkelbedrijf

In bovenstaande grafiek is de prognose van het verloop van de risicoreserve ontwikkelbedrijf weergegeven, gebaseerd op de lopende projecten. De hier gepresenteerde informatie betreft nadrukkelijk een prognose. Uitgangspunt is dat als in een project een verlies plaatsvindt dit in mindering wordt gebracht op het totaal van de risicoreserve ontwikkelbedrijf. Indien een voorziening niet (geheel) nodig blijkt valt deze vrij en wordt daarmee de benutte ruimte verlaagd en de resterende ruimte evenredig verhoogd. Voornemen is om eventuele nieuwe voorzieningen, of verhoging of verlaging van bestaande voorzieningen, vanaf 1-1-2011 daadwerkelijk te treffen bij de eerstvolgende periodieke rapportage in 2011. In de factsheets per project in deel 2 van deze voortgangsrapportage is de prognose van de meest actuele stand van de voorzieningen weergegeven.

In de voortgangsrapportage 2010 kwam in het meerjarenperspectief de risicoreserve ontwikkelbedrijf aan het einde van de budgetperiode weer op het saldo van € 51 miljoen uit. In deze voortgangsrapportage komt de resterende budgetruimte aan het einde van de periode uit op ruim € 28 miljoen. Reden voor dit lagere saldo is als volgt:

- Er heeft een aframing van het totale budget risicoreserve plaatsgevonden als gevolg van het PS-besluit bij de najaarsnota 2010 van € 3 miljoen;

- Als gevolg van het voorgaande punt ontvangt de risicoreserve minder rente-inkomsten over de gekorte € 3 miljoen gedurende 10 jaar. Dit betreft € 1.300.000.
- Conform de 3^e nota kapitaaldienst zijn deelnemingen en garantiestellingen afgedekt. Te weten:

	Max. bedrag	Voorziening	vanaf	Tot en met
Deelneming in Business Park Aviolanda	€ 6.488.000	€ 6.488.000	2010	2016
Garantiestelling aan de TOM	€ 7.000.000	€ 3.500.000	2011	2017
Garantiestelling glastuinbouw Deurne	€ 28.938.794	€ 3.800.000 ²⁾	2010	2020
Garantiestelling regionaal bedrijventerrein Land van Heusden en Altena	€ 2.500.000	€ 1.250.000	2011	2020
Totaal	€ 44.926.794	€ 15.038.000		

- Binnen de thema's revitalisering landelijk gebied en bedrijventerreinen zijn een aantal voorzieningen verhoogd met in totaal ruim € 3 miljoen.

3.2. Inhoudelijk

Gezien de lange looptijd van locatieontwikkelingen komt het Ontwikkelbedrijf de eerstkomende jaren naar verwachting beperkt toe aan de feitelijke voltooiing van projecten. Beschrijving van de voortgang van projecten bestaat daarom met name uit voortgang in de verschillende fases van een project. Deze voortgang is per project opgenomen in deel 2 van deze voortgangsrapportage.

In 2010 en het eerste kwartaal 2011 heeft het Ontwikkelbedrijf naast uitvoering van lopende projecten de volgende acties opgepakt:

- projectverkenningen uitgevoerd voor meerdere locaties in het kader van het Brabants Erfgoed (cultuurhistorische complexen) uit de 1^e tranche investeringsstrategie;
- projectverkenningen uitgevoerd voor meerdere locaties in het kader van het provinciale campusbeleid;
- projectverkenningen uitgevoerd voor regionale opgaven uit de Structuurvisie Ruimte;
- projectverkenningen uitgevoerd ten behoeve van aankopen voor Ruimte voor Ruimte;
- aanvullende garantiestelling TOM in voorbereiding.

Samenvattend heeft sinds oprichting en gedurende de aanlooperperiode het Ontwikkelbedrijf aanvullend op voorgaande opsomming de volgende activiteiten uitgevoerd:

- de exploitatie van negen woningbouwlocaties opgestart in het kader van Ruimte voor Ruimte;

² Risico afdekking van de garantstelling van de glastuinbouw Deurne heeft plaatsgevonden via een risico inschatting per oktober 2010 en herzien in maart 2011. De risico analyse leidt tot een lagere inschatting zodat afgeweken wordt van de 3^e Nota Kapitaaldienst. Jaarlijks wordt dit risico gemonitord en eventueel bijgesteld.

- voor het Agro- en Foodcluster West-Brabant leiding gegeven aan de totstandkoming van het wettelijk verplichte exploitatieplan, dat hoort bij het provinciaal inpassingsplan, alsmede twee exploitatieovereenkomsten en twee bestuursovereenkomsten opgesteld;
- invulling gegeven aan de provinciale rol bij de totstandkoming van de samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Woensdrecht en Stork B.V. over de ontwikkeling van het Stork-Fokkerterrein bij Hoogerheide en bij de oprichting het voor het beheer van dit terrein bedoelde Business Park Aviolanda B.V., waarin de provincie een meerderheidsaandeel heeft;
- de projectleiding op zich genomen van de planvorming en uitvoering van de ontwikkeling van het Logistiek Park Moerdijk;
- een principebesluit voorbereid over garantieverlening voor de ontwikkeling van het Regionaal Bedrijventerrein Land van Heusden en Altena;
- een participatie genomen in de grondexploitatie van het KVL-terrein te Oisterwijk van 22,5%;
- Een afzetgarantie verleend aan de gemeente Deurne voor de gronden in de projectvestiging voor glastuinbouw in deze gemeente;
- Grondposities ingenomen ten behoeve van bouwblokken voor intensieve veehouderijen in zes verschillende landbouwonwikkelingsgebieden;
- de projectleiding verzorgd van de inrichting van Polder Jannezand, gemeente Werkendam, voor de opvang van drie te verplaatsen akkerbouwbedrijven.

3.3. Consequenties provinciale besluitvorming

3.3.1. Anticiperende en strategische aankopen

Het Ontwikkelbedrijf heeft een aantal gronden in portefeuille waarvan de ontwikkelperiode of het ontwikkeldoel onduidelijk of onmogelijk is geworden. Dit geldt met name voor sommige Landbouw Ontwikkelingsgebieden. Het besluit van Provinciale Staten ten aanzien van de beperking van de uitbreidingsmogelijkheden voor intensieve veehouderijen heeft hierop grote invloed gehad. Zoals in paragraaf 3.1.2 aangegeven is ten aanzien van de LOG's verlies genomen of zijn voorzieningen getroffen en daarmee is de handelingsruimte van het Ontwikkelbedrijf kleiner geworden.

3.3.2. Deelnemingen en garantiestellingen

Namens de provincie beheert het Ontwikkelbedrijf drie deelnemingen in vennootschappen die tot taak hebben om grondexploitaties en een opstalexploitatie op te zetten en uit te voeren, te weten:

- De Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte CV/BV (ORR) 28%
- De Tuinbouwonwikkelingsmaatschappij CV/BV (TOM) 50%
- Business Park Aviolanda BV (BPA) 60%

De rapportage over deze deelnemingen vindt plaats in paragraaf 7 van de provinciale begroting (Verbonden Partijen) en vormt diensgevolge geen onderdeel van deze rapportage. De risicoreservering ten behoeve van de ORR gaat geheel ten laste van de algemene risico reserve.

Deze deelneming is gestart vóór de oprichting van het Ontwikkelbedrijf. Ook de deelneming in de TOM is gestart vóór de oprichting van het Ontwikkelbedrijf. De risicoreservering voor de eerste garantiestelling gaat ten laste van de algemene risico reserve. Momenteel is een voorstel in voorbereiding om de looptijd en de hoogte van de garantstelling te verdubbelen. Deze nieuwe garantiestelling gaat ten laste van de risicoreserve ontwikkelbedrijf. Ook de risicoreservering voor het BPA gaat ten laste van de risicoreserve ontwikkelbedrijf.

Garantiestelling op initiatief van het Ontwikkelbedrijf is in twee projecten aan de orde, te weten het Regionaal Bedrijventerrein Land van Heusden en Altena en het projectvestigingsgebied voor glastuinbouw Deurne. In factsheets van deze projecten is nadere informatie te vinden.

Zoals in paragraaf 3.1.3 aangegeven zijn de garantiestellingen en deelnemingen conform de 3^e nota kapitaaldienst afgedekt.³ In de 3^e nota kapitaaldienst is het percentage vastgelegd dat moet worden gereserveerd in de risicoreserve ontwikkelbedrijf van het bedrag waarvoor een garantiestelling wordt afgegeven. Gezien de hoogte van dit percentage wordt bij de keuze voor garantiestellingen de risicoreserve onevenredig snel uitgeput ten opzichte van risicoreserveringen vanuit andere participatievormen door het Ontwikkelbedrijf. De keuze voor een garantiestelling als participatievorm beperkt dus aanzienlijk de verdere handelingsruimte van het Ontwikkelbedrijf. Voorstel is om de hoogte van de percentages voor garantiestellingen door het Ontwikkelbedrijf in de 3^e nota kapitaaldienst onderwerp van nadere analyse en besluitvorming te laten zijn. Dit geldt ook voor het volledig afdekken van de inbreng van het eigen vermogen in een BV/CV constructie ten laste van de risicoreserve. Hiervoor zal een apart besluit aan GS en PS worden voorgelegd.

³ Met uitzondering van de projectvesting Deurne. Hiervoor is een afzonderlijke risicoanalyse gemaakt, wat de basis vormt voor een afwijkende risicoreservering.

4. Stimulering Woningbouw

Begin 2009 hebben PS besloten om € 400 miljoen beschikbaar te stellen voor tijdelijke maatregelen om de effecten van de kredietcrisis te dempen. Hiervan is € 250 miljoen, waarvan € 200 miljoen revolverend, gereserveerd voor het stimuleren van de woningbouw. Ten behoeve van de stimuleringsmaatregelen woningbouw is een budget van € 45 miljoen⁴ vastgesteld. Dit betreft een afzonderlijke risicoreservering voor de stimuleringsmaatregelen woningbouw, naast de in deze rapportage eerder behandelde risicoreserve ontwikkelbedrijf.

In onderstaande paragrafen wordt de prognose van het verloop van de belangrijkste regelingen in beeld gebracht, hierbij is een onderscheid gemaakt in de maatregelen voor de consumenten en voor de producenten. Tenslotte wordt een beeld geschetst van de stand van zaken van de risicoreserve stimulering woningbouw.

4.1.1. Maatregelen consumenten

De stimulering van de consumentenzijde is vormgegeven door de Brabantse woonlastenverzekering, Brabantse waardebescherming nieuwbouwwoningen, Brabantse verkoopgarantie en de Brabantse starterslening. Alle regelingen zijn inmiddels gesloten. Van de Brabantse woonlastenverzekering is slechts beperkt gebruik gemaakt. De Brabantse waardebescherming is een regeling waarop mensen die een nieuwbouwwoning hebben gekocht binnen drie jaar na aankoop van de nieuwbouwwoning beroep kunnen doen. Men kan slechts beroep doen op de regeling in een aantal gevallen, waarbij in ieder geval sprake dient te zijn van een dermate inkomensdaling dat de woonlast niet meer kan worden voldaan en sprake is van gedwongen verkoop van de woning.

De Brabantse startersregeling is een regeling waar veel gebruik van is gemaakt. De provincie heeft een bedrag van €15 miljoen vrijgemaakt voor deze regeling. De startersleningen kennen een looptijd van 30 jaar (kan gezien worden als een 2^e hypotheek). De eerste drie jaar zijn rente en aflossingsvrij. Na drie jaar wordt door de Stichting Volkshuisvesting nederland (SVn, de beheerder van de regeling) een hogere rente dan de marktrente in rekening gebracht. De ervaring van de SVn is dat dit voor veel starters ca 70% aanleiding is om de startersleningen af te lossen en het geleende bedrag onder te brengen bij de 1^e hypotheek.

Provincie Noord-Brabant heeft in 2009 de Brabantse Verkoopgarantie (BVG) ingesteld ter stimulering van de woningmarkt aan de consumentenzijde. Kopers van nieuwbouwwoningen hebben daardoor de mogelijkheid om een verkoopoptie te ondertekenen voor hun huidige woning. De provincie verplicht zich daardoor tot het afnemen van de woning tegen 90% van de taxatiewaarde. Op 19 januari 2012 zal naar verwachting de eerste woning in aanmerking komen om door de provincie te worden afgenomen. Het is mogelijk om de BVG door te leggen op volgende kopers die voldoen aan de voorwaarden. Om een einddatum van de regeling te

⁴ Bij de najaarsbrief 2010 is de reserve afgewaardeerd van € 50 naar € 45 miljoen.

bewerkstelligen kan tot 31 december 2016 gebruik worden gemaakt van de BVG. In deze periode is de provincie verplicht de woningen af te nemen. In totaal zijn er 1256 aanvragen gedaan, waarvan 386 aanvragen niet (meer) in aanmerking komen voor de BVG bijvoorbeeld doordat de woning inmiddels is verkocht of niet voldeed aan de voorwaarden. Inmiddels is er geen mogelijkheid meer om gebruik te maken van de regeling behalve door middel van gebruikmaking van doorlegging. Dit betekent dat er geen extra aanvragen worden gedaan. In totaal komen er maximaal 835⁵ woningen in aanmerking voor de BVG. Daarvan zijn 411 eigenaren verzekerd van afname door provincie Noord-Brabant indien zij gebruik willen maken van de optieovereenkomst. Hiermee is een totaal garantiebedrag gemoeid van circa € 93 miljoen. Het resterende deel dient nog te voldoen aan een aantal opschortende voorwaarden. Indien alle resterende woningen aan de voorwaarden voldoen kan het bedrag oplopen tot circa € 186 miljoen. Binnen de risicoreservering stimulering woningbouw is een bedrag van ruim € 23 miljoen opgenomen voor de BVG. Daarnaast kunnen alle voorzieningen (of delen daarvan) welke niet worden aangesproken, indien nodig worden ingezet voor de BVG. Bij de huidige inschatting dat 500 tot 600 woningen door de provincie worden afgenomen is de getroffen voorziening afdoende.

Momenteel worden de mogelijkheden voor de afronding van de BVG verder onderzocht. Hierbij wordt onder meer gekeken naar de ontwikkelingen op de huidige woningmarkt, de opbouw van de (potentiële) BVG portefeuille, wijze van portefeuille beheer, mogelijke afnemers en financiële consequenties in de verschillende scenario's.

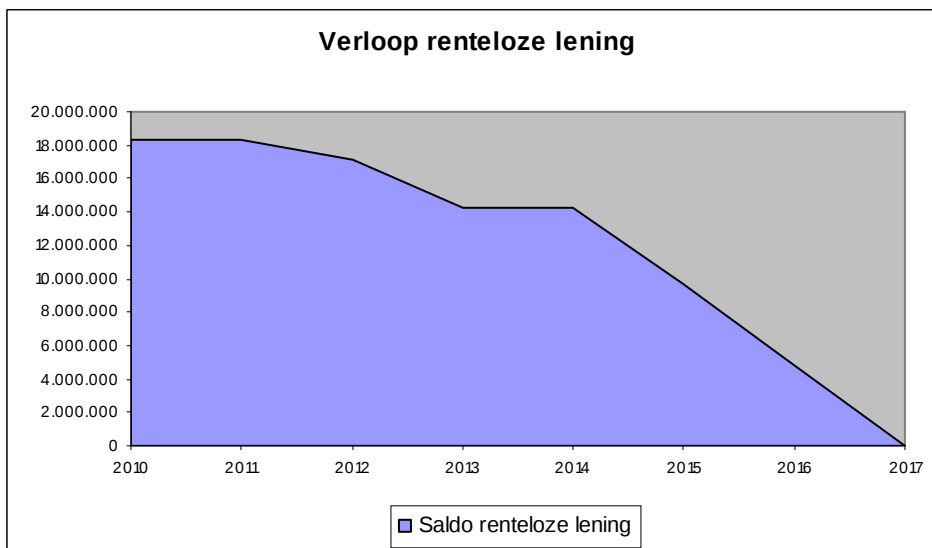
4.1.2. Maatregelen producenten

De stimulering van de productenzijde is vormgegeven in de vorm van maatwerk. Afhankelijk van de problematiek is er sprake van een bijdrage van de provincie in de vorm van een renteloze lening, garantstelling, lumpsum bedrag of het Brabants Investeringsfonds Nieuwbouwwoningen. In totaal is er voor circa 50 projecten maatwerkoplossing gevonden.

In totaal zijn er voor ruim € 18 miljoen renteloze leningen afgesloten. In de onderstaande grafiek is het verloop van de renteloze leningen weergegeven. In 2017 zullen alle leningen zijn terugbetaald.

⁵ Deze informatie is gebaseerd op de administratieve gegevens d.d. 1 mei 2011 en komt overeen met de informatie in de beantwoording van de vragen ex. Artikel 3.2 (kenmerk 2714081).

In de jaarrekening 2010 is het totaalbedrag aan uitstaande garanties ultimo 2010 van € 135,8 miljoen opgenomen.

In totaal zijn er voor ca € 29,3 miljoen garantstellingen afgegeven. Deze zijn veelal ten behoeve van de financiering van onverkochte woningen bij oplevering van het project. De garanties zijn afgegeven op basis van nog te verkopen woningen bij de startbouw van het project, pas bij oplevering van het project wordt de definitieve hoogte van het garantiebedrag bepaald. Aangezien er in de tussentijd nog woningen zullen worden verkocht, zal het uiteindelijke garantiebedrag lager zijn dan € 29,3 miljoen. Doordat het hoofdzakelijk garanties zijn op basis van nog te verkopen woningen, is het verloop van de garantstellingen in de tijd moeilijk te bepalen. Alle garanties zullen in 2017 zijn afgelost. Voor het Brabants investeringsfonds nieuwbouwwoningen is een bedrag van € 15 miljoen gereserveerd. Contractvorming voor deze projecten vindt momenteel plaats.

4.1.3. Risicoreserve woningbouwstimulering

De risicoreserve woningbouwstimulering heeft een omvang van € 45 miljoen. De volledige risicoreservering woningbouwstimulering is momenteel belegd met de volgende onderdelen: Brabants investeringsfonds nieuwbouwwoningen, garantstellingen, renteloze leningen, Brabantse woonlastenverzekering, Brabantse Verkoop Garantie, Brabantse waardebescherming nieuwbouwwoningen, startersleningen en algemene kosten. Naar verwachting zal het grootste deel worden benut voor de Brabantse Verkoop Garantie. Zoals in paragraaf 4.1.1 aangegeven is het bedrag van de BVG op de totale risicoreserve stimulering woningbouw ruim € 23 miljoen. Conform huidige aannames is dit afdoende, zie commissienotitie Ruimte en Milieu RM-1704. Deze inschatting is echter met onzekerheden omgeven, aangezien deze mede afhankelijk is van de toekomstige ontwikkelingen op de woningmarkt. In de volgende voortgangsrapportage worden de risico's van de Brabantse Verkoopgarantie verder uitgewerkt.

Bijlage 1 Organisatie en activiteiten Ontwikkelbedrijf

Organisatie

Het Ontwikkelbedrijf vormt een onderdeel van het bureau Vastgoed. Het hoofd van het Bureau Vastgoed is verantwoordelijk voor de aansturing van het Ontwikkelbedrijf. Er is voorzien in een kleine en slagvaardige organisatie, waarin de volgende kennisvelden aanwezig zijn:

- Projectmanagement: competenties voor projectmatig werken bij vastgoedprojecten;
- Grondzaken: het kunnen verwerven, beheren en verkopen van gronden en eventueel opstallen;
- Juridische zaken: kennis van juridische aspecten van het aangaan van samenwerkingsverbanden en het (mede) ontwikkelen van gronden;
- Planvorming: het kunnen komen tot haalbare marktconforme plannen;
- Planeconomie: het kunnen maken en beoordelen van grondexploitaties en het doorgronden en beoordelen van eventuele risico's;
- Financiën: het zodanig inrichten van de administratie dat budgetten verantwoord en transparant worden beheerd;
- Aandeelhouderschappen: vormgeven en faciliteren van aandeelhouderschappen.

Het afgelopen jaar zijn de kennisvelden planeconomie en financiën verstevigd. Binnen het Ontwikkelbedrijf is een planeconoom in dienst getreden en zijn de algemene planeconomische kennis en vaardigheden uitgebreid door middel van interne en externe opleiding van meerdere medewerkers. Daarnaast is voor enkele projecten gespecialiseerde planeconomische kennis ingehuurd. Deze praktijk wordt voortgezet voor zover nodig. De bedrijfsvoering inclusief de financiële administratie van het bureau Vastgoed en meer in het bijzonder van het Ontwikkelbedrijf is zodanig ingericht dat op basis van een meerjarenplanning budgetbewaking plaatsvindt. Uitgaven, inkomsten en eventueel te lopen risico's zijn zowel per project als op portefeuille niveau inzichtelijk. Op basis van deze informatie wordt proactief gestuurd op de te behalen resultaten.

Activiteiten

Grondexploitatie

Het opzetten en uitvoeren, vrijwel altijd in samenwerking met andere partijen, van grondexploitaties is een van de kernactiviteiten van het Ontwikkelbedrijf. Grondexploitatie houdt in dat grond geschikt wordt gemaakt voor bebouwing. Hiervoor is nodig dat de bestemming wordt aangepast en dat de grond bouw- en woonrijp wordt gemaakt. Dit is een complex en langdurig proces, dat gepaard gaat met de nodige financiële en andere risico's. Een risico is bijvoorbeeld dat de uitgifteprijs tegenvallen, waardoor de provincie verlies lijdt op een project. Om risico's op te vangen houdt de provincie de risicoreserve ontwikkelbedrijf aan.

Anticiperende en strategische grondverwerving

De start van een project door het Ontwikkelbedrijf kan plaatsvinden door de verwerving van grond met het oog op een bepaalde ontwikkeling. Zulke grondaankopen zijn onder meer gedaan voor Ruimte voor Ruimte projecten en voor het Logistiek Park Moerdijk.

Voor alle duidelijkheid vermelden wij hier dat de grondverwerving voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en voor infrastructuur (wegen en fietspaden) niet tot de taken van het Ontwikkelbedrijf behoort. Omdat deze gronden niet tegen de marktwaarde worden verkocht is een bedrijfseconomische benadering niet zinvol.

Deelnemingen, garanties, streekrekening

Door het aangaan van deelnemingen en het verlenen van garanties kan het Ontwikkelbedrijf de grondexploitatie en eventueel ook vastgoedexploitatie door andere partijen mogelijk maken.

Een bijzondere vorm waarin de provincie strategische grondverwerving en eventueel ook grondexploitatie door gemeenten mogelijk maakt is de bijdrage aan het functioneren van Streekrekening De Peel. Door deze bijdrage, bestaande uit het tijdelijk in mede-eigendom nemen van door gemeenten te verwerven gronden, faciliteert de provincie de revitalisering van het landelijk gebied. Nadere informatie is te vinden in de betreffende factsheet.

Inbreng expertise

In diverse situaties zet het Ontwikkelbedrijf deskundigheid in op het gebied van grondverwerving, planeconomie en contractvorming. Opvallende projecten waaraan het Ontwikkelbedrijf in dit opzicht een bijdrage heeft geleverd zijn het Agro- en Foodcluster West-Brabant, de Gebiedsontwikkeling Moerdijk (waarvan de projecten Logistiek Park Moerdijk en Uitplaatsing chemisch bedrijf Caldic deel uitmaken), de herontwikkeling van de spoorzones in de grotere Noord-Brabantse steden, de sanering van voormalige militaire terreinen (mobilisatiecomplexen) en herontwikkeling van Brabantse erfgoedcomplexen.

Bijlage 2 Thema's Ontwikkelbedrijf

Algemeen

In het hoofdstuk 2 is het inhoudelijk kader van het Ontwikkelbedrijf beschreven. Op basis van dit kader zijn de projecten in de portefeuille van het Ontwikkelbedrijf verdeeld in thema's. In onderstaande tekst wordt per thema het provinciaal belang beschreven. Apart onderdeel binnen de portefeuille zijn de stimuleringsmaatregelen Woningbouw. Dit betreffen tijdelijke maatregelen die momenteel worden afgebouwd. Daarnaast zijn de thema's Brabants Erfgoed en Campusontwikkelingen toegevoegd ten opzichte van de vorige voortgangsrapportage van het Ontwikkelbedrijf.

Ruimte voor Ruimte

Met de aanpak ruimte voor ruimte moet de provincie de kosten die worden gemaakt voor de sanering van de intensieve veehouderij, de glastuinbouw in kwetsbare gebieden en voormalige militaire terreinen in de EHS (mob-complexen) terugverdienen met de opbrengsten uit de ontwikkeling van relatief grote woningbouwkavels. Het gaat daarbij om een bedrag van circa € 200 miljoen, waarvan op dit moment circa € 115 miljoen is terugverdiend.

De kavels worden ontwikkeld door de ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte (ORR). De ORR is een samenwerkingsverband tussen de Provincie, Grontmij, OPP en NIBC. De ORR moet ervoor zorgen dat, nadat het bestemmingsplan dat de ruimte voor ruimteontwikkeling mogelijk maakt is vastgesteld, zij kan beschikken over de gronden waarop de kavels kunnen worden ontwikkeld. De deelnemers vertegenwoordigd in de ORR, waaronder de provincie, staan het de ORR niet toe vooruitlopend op een vastgesteld bestemmingsplan gronden al aan te kopen. Soms kan het om de locatieontwikkeling zeker te stellen toch noodzakelijk zijn om de gronden vooraf te verwerven. Dit kan spelen in situaties waar ook andere marktpartijen de gronden willen verwerven of daar waar de verkopende partij met de verkoop niet wenst te wachten totdat er een vastgesteld bestemmingsplan ligt. In de situaties waar dit speelt kan het Ontwikkelbedrijf een grondpositie innemen, die op het moment dat het bestemmingsplan is vastgesteld, tegen kostprijs en rentevergoeding aan de ORR wordt overgedragen.

De aanpak ruimte voor ruimte wordt ook ingezet om problematische bedrijfsbeëindigingen of –verplaatsingen in de intensieve veehouderijbedrijven toch doorgang te kunnen laten vinden. Het gaat daarbij om situaties waarbij van het betreffende bedrijf ook gronden moeten worden verworven voor de realisering van bijv. de ecologische hoofdstructuur, natuurcompensatie of infrastructuur. Ook kan er een gemeentelijk belang spelen. Om dan de beëindiging of verplaatsing te realiseren kan het nodig zijn het gehele bedrijf aan te kopen en niet alleen de bedrijfsgebouwen met ondergrond. Omdat dan niet altijd de financiële dekking voor de gehele aankoop uit reguliere middelen kan komen, wordt een deel van de financiering verkregen uit de ruimte voor ruimtekavels die uit de bedrijfsbeëindiging zijn te ontwikkelen of uit de opbrengsten van de ruimte voor ruimtekavels die op het aangekochte perceel zijn te ontwikkelen.

Bedrijventerreinen

In de Agenda van Brabant is het verbeteren van het vestigingsklimaat benoemd als een van de drie focusdoelen van de provincie. Het vestigingsklimaat wordt voor een belangrijk deel bepaald door de infrastructuur die beschikbaar is voor bedrijven. Bedrijventerreinen maken onderdeel uit van deze infrastructuur. In Brabant is in totaal 17.000 ha bruto bedrijventerrein aanwezig, dit is circa 3,5% van het totale grondgebied.

Vanwege het industriële karakter en de logistiek gunstige ligging heeft Brabant relatief veel bedrijventerreinen. Circa 20 procent van de totale oppervlakte bedrijventerrein in Nederland is in Brabant te vinden. De daar gevestigde bedrijven bieden werkgelegenheid aan ruim 448.500 werknemers. Dat is 37 procent van de Brabantse werkgelegenheid. Naar verwachting neemt de werkgelegenheid op Brabantse bedrijventerreinen tot 2020 verder toe.

Vanwege de belangrijke betekenis van bedrijventerreinen voor het vestigingsklimaat in Brabant is de planning, programmering en ontwikkeling van bedrijventerreinen dan ook benoemd als een van de provinciale kerntaken.

Glastuinbouwprojecten

De glastuinbouwsector in Noord-Brabant is van belang voor versteviging en verduurzaming van de plattelandseconomie. In Brabant is in totaal circa 1500 ha netto glas aanwezig, dit is circa 0,3 % van het totale grondgebied. De sector genereert inkomen, bindt kennis aan zich en blijkt te kunnen omgaan met de gepropageerde integrale ketenvorming binnen het brede agrocluster. Ook biedt de sector specifieke werkgelegenheid: er manifesteert zich door de schaalvergroting een groeiende behoefte aan technisch, administratief en commercieel (kader)personeel. De verwachting is dat de werkgelegenheid in de glastuinbouw de komende decennia per hectare niet veel zal afnemen. Er zal sprake zijn van verdere productieverhoging en de productiviteit per manjaar zal door automatisering van werkzaamheden en verbetering van werkomstandigheden stijgen.

Automatisering en robotisering zijn ook kansen voor het ontstaan van nieuwe economische dragers. Daar komt nog bij dat ruimtelijk gesproken Noord-Brabant een gunstige positie heeft voor glastuinbouwontwikkeling. Zo is er sprake van een goede geografische ligging ten opzichte van grote bevolkingsconcentraties, een gunstige ligging nabij de mainports Rotterdam en Antwerpen (voor afvoer van producten), de nabijheid van de Greenports Westland en Venlo (met concentraties van verschillende ketenpartijen).

Gezien het belang van de glastuinbouw voor de economie van Noord-Brabant willen wij de verdere ontwikkeling van de glastuinbouw in bepaalde gebieden mogelijk maken. Dit willen we doen door enerzijds het bieden van ruimtelijke mogelijkheden en anderzijds door het stimuleren van innovatie en technologische vernieuwing. Daarnaast willen we de ruimtelijke kwaliteit van Brabant en natuur en landschap versterken. Daarom willen we niet overal glastuinbouw ontwikkelen en de plekken die we daarvoor wel geschikt vinden, dienen duurzaam ingericht te worden.

Spoorzones

Tot de strategische doelstellingen van het programma Mooi Brabant behoort het stimuleren van de herstructurering van spoorzones. De transitie van de sterk verouderde spoorzones wordt gezien als een fundamentele kwaliteitsslag die recht doet aan de identiteit van de Brabantse steden. Het provinciaal Ontwikkelbedrijf kan deze ontwikkelingen ondersteunen en mede financieren.

Vanuit de programmalijnen Mooi Brabant en Samen Investeren heeft de provincie omvangrijke subsidies verstrekt aan de herstructurering van spoorzones in de grote steden. Deze bedragen zijn als eenmalige subsidie ingezet om de herstructurering van spoorzones voor gemeenten exploitabel te maken. De provinciale bijdragen leiden ertoe dat gemeenten op een nulexploitatie uitkomen.

Door de provincie is geconstateerd dat deze wijze van het beschikbaar stellen van financiële middelen kan betekenen dat gemeenten het project van de herstructurering van spoorzones afsluiten met een positieve exploitatie. Vandaar dat de provincie inmiddels kiest voor een risicodragende participatie, gericht op het minstens terug ontvangen van de verstrekte financiën en daar waar projecten afsluiten met een positieve exploitatie, dat ook naar rato wordt meegedeeld in deze opbrengst.

Revitalisering Landelijk gebied

Om ook in de toekomst een vitaal, mooi en schoon platteland te houden, vindt onder regie van de provincie reconstructie en revitalisering van het platteland plaats. De uitbraak van de varkenspest in 1997 is voor het rijk een belangrijke aanleiding geweest voor de herinrichting van het platteland in Zuid- en Oost-Nederland. Duidelijk werd dat het platteland een flinke kwaliteitsimpuls nodig heeft op het terrein van landbouw, milieu, natuur en leefbaarheid. Om die reden is de zogeheten Reconstructiewet gemaakt. De wet geldt voor Midden- en Oost-Brabant. Als vervolg op de wet zijn afspraken gemaakt over de inrichting van het buitengebied. Op sommige plekken krijgt landbouw, water of natuur de ruimte. Terwijl andere plekken juist gereserveerd zijn voor cultuur, leefbaarheid of recreatie. Vanuit de diverse projecten in de plattelandsvernieuwing krijgen al deze thema's een impuls.

Voor de uitvoering van de Reconstructie is het van belang om verdere dynamiek in de intensieve veehouderij te krijgen. Om dit te versnellen is het belangrijk voldoende locaties beschikbaar te hebben voor verplaatsers. De Provincie heeft daarom al in 2003 uitgesproken hiervoor actief locaties te willen verwerven. Vanaf 2005 zijn concreet locaties verworven, hoofdzakelijk in de landbouwonwikkelingsgebieden. Hierbij werd gestreefd naar een gezamenlijke grondexploitatie met de gemeenten. Provinciale Staten hebben in maart 2010 besloten géén nieuwvestiging meer toe te staan, behoudens enkele lopende zaken. Hiermee is voor de Provincie de grondslag vervallen om actief locaties te verwerven. De beschikbare geschikte bestaande locaties kunnen door ondernemers op de markt verworven worden, er is geen reden voor tussenkomst door de Provincie.

Stimulering Woningbouw

Een bijzonder onderdeel binnen het Ontwikkelbedrijf zijn de maatregelen in het kader van de stimulering van de woningbouw. Begin 2009 hebben PS besloten om € 400 miljoen beschikbaar te stellen voor tijdelijke maatregelen om de effecten kredietcrisis te dempen. Hiervan is € 250 miljoen, waarvan € 200 miljoen revolverend, gereserveerd voor het stimuleren van de woningbouw. Ten behoeve van dit project is een krediet van € 45 miljoen afgezonderd van de reserve grondbank. De provincie heeft een pakket aan maatregelen ontwikkeld dat uiteenvalt in maatregelen voor de consumenten, waaronder de Brabantse Verkoopgarantie, en maatregelen voor producenten in de vorm van maatwerkoplossingen zoals leningen, garantstellingen en Brabants Investeringsfondsen ten behoeve van nieuwbouwwoningen. De oorspronkelijke looptijd van de stimuleringsmaatregelen was 2,5 jaar. Na consultatie van de commissie R&M is besloten de maatregelen voor de stimulering van de woningbouw in een zorgvuldig afbouwtraject af te ronden. Hier wordt momenteel uitvoering aan gegeven.

De laatste tranche maatwerk van de Brabantse Verkoopgarantie was opengesteld tot en met 31 december 2010. Deze stimuleringsmaatregel is inmiddels stopgezet.

De uitvoering van het project is belegd bij een tijdelijke projectorganisatie. Vanaf 1 januari 2011 wordt de projectorganisatie afgebouwd. Het contractbeheer van de uitstaande leningen en garanties alsmede het beheer van de opgerichte Brabants Investeringsfondsen voor nieuwbouwwoningen is ondergebracht bij het ontwikkelbedrijf. Ook het beheer en exploitatie van de woningbouwportefeuille die ontstaat door de aankoop van woningen in het kader van de Brabantse Verkoopgarantie valt onder de verantwoordelijkheid van het ontwikkelbedrijf. De eerste aankoop van een woning in het kader van deze regeling wordt verwacht in 2012 (twee jaar na openstelling van de regeling). In 2011 wordt u een voorstel gedaan over de vraag hoe om te gaan met de woningbouwportefeuille.

Brabants erfgoed, Cultuurhistorische complexen

In de Agenda van Brabant is de ambitie uitgesproken om tot de Europese top van (industriële) kennis- en innovatieregio's te behoren. Om deze ambitie te realiseren zijn vijf investeringsdomeinen benoemd. Eén van deze domeinen is het Brabants mozaïek. Hierbinnen is aandacht voor het bijzondere woon- en leefmilieu in de regio van cruciaal belang. De grote cultuurhistorische complexen in hun unieke regiospecifieke landschappelijke omgeving zijn de dragers van de identiteit van de Brabant Mozaïek.

Deze identiteitsdragere worden door functieverlies bedreigd in hun voortbestaan. De revitalisering van Brabants' cultuurhistorisch en industrieel erfgoed kan een belangrijke impuls vormen om tegemoet te komen aan de vraag naar bijzondere woon- en werkmilieus. Het erfgoed heeft uitstekende meerwaarde voor de kenniseconomie in Noord-Brabant. Landgoederen, kastelen, kloosters, kazernes en fabrieken vormen een aantrekkelijke en ontspannen setting voor vergaderen, ontmoeten en contemplatie.

De provincie draagt door gerichte investeringen bij aan een zorgvuldige herbestemming van dit voor Brabant zo kenmerkende erfgoed.

Campusontwikkelingen

Noord-Brabant heeft de ambitie om tot de Europese top van (industriële) kennis- en innovatieregio's te behoren om welvaart en de duurzame ontwikkeling in de regio te stimuleren. Om innovatieve economische bedrijvigheid in de Brabantse regio te stimuleren zijn broedplaatsen en open innovatie van belang. Campussen hebben specifieke eigenschappen die open innovatie stimuleren. In de Agenda van Brabant is verwoord dat campusontwikkeling, gekoppeld aan een (boven)regionale agenda, nadrukkelijk kansen biedt om de ambitie van Brabant te realiseren.

In de afgelopen jaren heeft campusontwikkeling in Brabant een ware vlucht genomen en de provincie Noord-Brabant heeft hier op verschillende manieren een rol in gepakt. Zo heeft de provincie bijgedragen aan de totstandkoming van incubatorgebouwen op de High Tech Campus (Bèta) en het TU/e-terrein (Twinning). Bij Aviolanda heeft de provincie een rol gespeeld in de grondverwerving van Fokker en de ontwikkeling van de campus; In het proces 'Sterke regio's' vanuit de FES gelden heeft de provincie bijgedragen aan faciliteiten op de High Tech campus en de Automotive campus. Ook via de programma's Samen Investeren Brabantstad en Samen Investeren West-Brabant zijn campusgelieerde innovatieactiviteiten gefinancierd.

De verzoeken van initiatiefnemers (bedrijven, gemeenten, consortia) die de Provincie blijven bereiken om een rol te spelen in campusontwikkeling (concrete, recente voorbeelden zijn MSD, Biobased, Dinalog, Homburg, Solliance, Metal Valley) versterken de noodzaak om het provinciale belang vorm en inhoud te geven, teneinde een zorgvuldig besluitvormingsproces te faciliteren. De provinciale inzet bij campusinitiatieven zal variëren. Afhankelijk van bijvoorbeeld het stadium waarin het campusinitiatief zich bevindt, het ontwikkelpotentieel, het onderliggende businessplan, de maatschappelijke relevantie kan de inzet van de provincie uiteenlopen van het enthousiasmeren en verbinden van partners tot (vergaande) participatie en investeringen.

Bijlage 3 Risicomanagement

Projectstatus

Binnen de huidige portefeuille van het Ontwikkelbedrijf verkeren de projecten zich in verschillende stadia van ontwikkeling. Op hoofdlijnen worden er drie stadia onderscheiden:

Grondpositie (strategische/anticiperende)

Dit zijn locaties waarbij er nog geen sprake is van planvormingstrajecten ten behoeve van de beoogde bestemmingswijziging. Vaak gaat het hier om locaties die pas op langere termijn in ontwikkeling komen of locatie waarbij de definitieve verkoop afhankelijk is van bestemmingsplanwijzingen/vergunningverkrijging (bijvoorbeeld LOG's en Ruimte voor Ruimte)

In ontwikkeling

Dit zijn locaties waarbij de planvormingfase is gestart, er worden inrichtingsstudies en grondexploitatieberekeningen gemaakt om tot een zo optimaal mogelijke invulling van de locatie te komen (het proces van rekenen en tekenen). Vaak is er dan ook sprake van onderhandeling met andere partijen.

In uitvoering

Dit zijn de locaties waarbij de uitvoering daadwerkelijk is gestart. Contracten met eventuele partners zijn gesloten en het voor de ontwikkeling benodigde bestemmingsplan is vastgesteld. In dit stadium is er sprake van werkzaamheden ten behoeve van het bouwrijp- en woonrijp maken van het terrein, de uitgifte van kavels en de inrichting van het openbaar gebied. Per project is op de factsheet aangegeven wat de beoogde ontwikkeling is en in welk stadium het project zich bevindt.

Grondexploitatie

Voor de projecten 'in ontwikkeling' en 'in uitvoering' is een grondexploitatie opgesteld. De grondexploitatie van een plan, in de financieel-technische betekenis van dit woord, geeft een beeld van de kosten en opbrengsten die met de verwezenlijking van het plan samenhangen, bijvoorbeeld de kosten voor grondverwerving, bouwrijp maken en inrichting, en de opbrengsten uit de verkoop van kavels ten behoeve van woningbouw.

In een grondexploitatie van het Ontwikkelbedrijf worden de parameters (rekenfactoren) gehanteerd, die zijn vastgesteld door de voor het Ontwikkelbedrijf verantwoordelijke directeur, op voordracht van het hoofd van het bureau Vastgoed (regel 5.1 Uitwerking Beheersstatuut).

Als een grondexploitatie van het Ontwikkelbedrijf positief wordt afgesloten, dan wordt de winst toegevoegd aan de risicoreserve ontwikkelbedrijf. Is er sprake van afsluiting met een verlies, dan leidt dit tot een onttrekking aan de risicoreserve ontwikkelbedrijf. Als op een grondexploitatie een tekort wordt verwacht, dan wordt hiervoor een voorziening getroffen in de risicoreserve ontwikkelbedrijf.

Een vastgestelde grondexploitatie geeft de financiële grenzen aan waarbinnen het betreffende project kan worden uitgevoerd. Als het Ontwikkelbedrijf het project in eigen beheer uitvoert wordt de grondexploitatie vastgesteld door ons college. Ingeval van in samenwerking uit te voeren projecten vindt vaststelling in het samenwerkingsverband plaats, welke altijd voorafgaand in ons college wordt behandeld.

Een grondexploitatie kan ook worden gebruikt om de verkoopwaarde van grond vast te stellen, in die situaties dat het Ontwikkelbedrijf tussentijds tot verkoop wil overgaan (bepaling residuele grondwaarde). Voor het merendeel van de Ruimte voor Ruimteprojecten is dit het geval.

Gezien de vertrouwelijkheid van de gegevens, vormen de grondexploitatieberekeningen geen integraal onderdeel van de factsheet. In de factsheet worden de risico's en hoogte van de eventueel te treffen voorziening omschreven en toegelicht.

Risicomanagement

Het grondexploitatieproces is complex en langdurig van aard. Dit brengt de nodige financiële en andere risico's met zich mee. Risicomanagement is daarom een essentieel onderdeel van het Ontwikkelbedrijf.

Om de risico's van het Ontwikkelbedrijf te beperken wordt per project geïnventariseerd welke risico's aan de orde zijn en worden daarop gerichte beheersmaatregelen getroffen. Verder wordt per project een schatting gemaakt van het financiële risico dat moet worden afgedekt in de risicoreserve ontwikkelbedrijf.

Bij de risicobepaling maakt het Ontwikkelbedrijf onderscheid tussen algemene, voor elk project in min of meer gelijke mate geldende risico's en specifieke projectrisico's. De algemeen geldende risico's (renterisico, waarderingsrisico, organisatierisico) worden hier nader beschouwd; de specifieke risico's worden kort aangeduid en verder uitgewerkt per project in een factsheet.

Risico rentefluctuaties (renterisico)

Het risico van rentefluctuaties doet zich voor als de rente voor geleend geld hoger oploopt dan voorzien. Voor zover het Ontwikkelbedrijf gebruik maakt van geld dat door de provincie wordt aangetrokken geldt de provinciale rekenrente (financieringsrente Ontwikkelbedrijf, zie regel 3.4.6 Beheersstatuut Ontwikkelbedrijf). De schommelingen in deze rente zijn relatief beperkt. Om rentestijgingen op te kunnen vangen worden de renteparameters in de grondexploitatie altijd hoger vastgesteld dan de provinciale rekenrente. In een samenwerkingsverband kan worden besloten tot het aantrekken van externe financiering. In dat geval kunnen grotere renteschommelingen aan de orde zijn, met name ook als er na verloop van tijd een herfinanciering moet worden geregeld. In deze projecten moeten de partners gezamenlijk besluiten welke rentevoet zij verantwoord achten in de grondexploitatie. Daarnaast kunnen financiële instrumenten worden ingezet om de renterisico's te beperken.

Risico onjuiste waardering aan te kopen gronden (waarderingsrisico)

Het risico van een onjuiste waardering van aan te kopen gronden en opstallen doet zich voor als bij de aankoop van de gronden een hogere prijs wordt betaald dan marktconform kan worden geacht. In dat geval heeft dit niet alleen een negatief effect op de grondexploitatie, maar kan tevens sprake zijn van oneigenlijke staatsteun. Om dit risico te beperken wordt, overeenkomstig regel 3.2.3 van het Beheersstatuut Ontwikkelbedrijf, de voor grond en opstallen te betalen prijs bepaald op basis van een taxatierapport opgemaakt door twee onafhankelijke gecertificeerde taxateurs of beëdigde rentmeesters, waarvan er tenminste één niet in dienst is van de provincie.

De specifieke projectrisico's zijn, voor zover van toepassing, per project in de factsheets nader beschreven. Het gaat dan om:

- Planologisch risico: dit is de kans dat het juridisch-planologische besluit voor een beoogde ontwikkeling, bijvoorbeeld de herziening van een bestemmingsplan, niet tot stand komt, of later in werking treedt dan voorzien;
- Tegenvallende looptijd: dit is de kans dat tijdens de uitvoering van een project vertraging ontstaat, bijvoorbeeld omdat de afzet van gronden tegenvalt;
- Tevenvallende kosten of opbrengsten: dit is de kans dat kosten, bijvoorbeeld de kosten voor het maken van plannen, hoger zijn dan voorzien of dat opbrengsten tegenvallen, bijvoorbeeld subsidies en opbrengsten uit grondverkoop;
- Specifieke risico's.

Voortgangsrapportage Ontwikkelbedrijf

Factsheets per locatie - Deel 2 van 2

Auteur

ROH/Vastgoed

Datum

26 mei 2011

Inhoud

1.	Ruimte voor Ruimte	2
1.1.	Laarspad Gilze Rijen	2
1.2.	Loosbroek, Bernheze	4
1.3.	Helenaveen, Deurne	6
1.4.	Nieuw Gansoijen, Wijk en Aalburg	8
1.5.	De Opstal, Aarle-Rixtel	11
1.6.	Bankenstraat, Etten-Leur	13
1.7.	St. Jozefplein zuid, Zevenbergen	15
1.8.	Kloosterstraat, 's-Hertogenbosch	18
1.9.	Oostkamer, Berkel-Enschot/Tilburg noord-oost	20
2.	Glastuinbouwprojecten	23
2.1.	Agro- en Foodcluster West Brabant (AFCWB)	23
2.2.	Projectvestiging Glastuinbouw Deurne	26
3.	Spoorzones	28
3.1.	Koninklijke Verenigde Leder (KVL) terrein, Oisterwijk	28
4.	Bedrijventerreinen	31
4.1.	Logistiek Park Moerdijk (LPM), Moerdijk	31
4.2.	Caldic, Moerdijk	35
4.3.	Roode Vaart gebied, Moerdijk	37
4.4.	Regionaal bedrijventerrein, Land van Heusden en Altena	39
4.5.	A2-corridor, 's-Hertogenbosch	41
5.	Revitalisering Landelijk Gebied	43
5.1.	Polder Jannezand	43
5.2.	Streekrekening de Peel	46
5.3.	Hoeverdijk, Borkel en Schaft	48
5.4.	Stemertseweg, Lierop	50
5.5.	Straatsedijk, Middelbeers	52
5.6.	LOG Deurne	54
5.7.	LOG Graspeel	57
5.8.	LOG Haaren	60
5.9.	LOG Stille Wille	63
	LOG Overloons Vlak	65
5.10.	LOG Strijdhoven	68

1. Ruimte voor Ruimte

1.1. Laarspad Gilze Rijen

Projectnummer : OV.020.030.0001

Kerninformatie

Gemeente : Gilze Rijen
Ontwikkeling : woningbouw, ca. 30 ruimte voor ruimte kavels
Oppervlakte plangebied : 7,4 ha; waarvan 4 ha voor ruimte voor ruimte hiervan is ca 3ha uitgeefbaar
Eigendom : Gemeente Gilze-Rijen
Looptijd : 2010 - 2014
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf : Contractbeheer, mogelijk Provinciale grondexploitatie
Projectstatus : in ontwikkeling

Projectbeschrijving

In de gemeente Gilze Rijen is een perceel van 7,4 ha aangeboden in het transformatiegebied ten zuiden van de kern Gilze. De 7,4 ha is te groot om geheel in te zetten voor ruimte voor ruimte kavels in deze kern. De gemeente Gilze en Rijen heeft zelf onvoldoende programma om het gebied geheel in ontwikkeling te kunnen nemen. Met de gemeente is de afspraak gemaakt dat zij de grond koopt en dat de provincie hiervan op 31 december 2014 tegen een vastgestelde prijs 4 ha afneemt om in te zetten voor ruimte voor ruimte kavels. Daarbij geldt als voorwaarde dat er op dat moment een definitief bestemmingsplan ligt en dat de 4 ha exploitabel voor ruimte voor ruimte kavels moet zijn in te zetten. Dit laatste met een percentage uitgeefbaar van minstens 75%.

Met de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte (ORR) heeft de provincie de afspraak dat deze de 4 ha op 31 december 2014 tegen de vastgestelde prijs overneemt indien daar inderdaad een vastgesteld bestemmingsplan ligt dat de ontwikkeling van in elk geval 25 ruimte voor ruimte kavels ook financieel mogelijk maakt. De ORR betaalt op dat moment ook een vaste vergoeding per kavel die zij daar kan ontwikkelen. De raad van commissarissen heeft hiermee ingestemd.

Stand van zaken

De gemeente heeft vier bureaus opdracht gegeven om voor het hele plangebied van 7,4 ha een ruimtelijke visie op te stellen. Aan één bureau is nu gevraagd de ruimtelijke visie uit te werken tot een ruimtelijke onderbouwing.

De ORR gaat daarna het definitief bestemmingsplan opstellen, zodat in 2014 met de verkoop van de kavels kan worden gestart. De overige 3,4 ha wordt door de gemeente in ontwikkeling gebracht.

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	n.v.t.	-
Tegenvallende looptijd	-	
Tegenvallende kosten of opbrengsten	-	-
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening	-	-

Toelichting risico's

Planologisch risico:

Niet van toepassing, indien het bestemmingsplan niet tot stand komt, hoeft de grond niet te worden afgenomen.

Tegenvallende looptijd:

Indien op 31 december 2014 geen onherroepelijk bestemmingsplan van kracht is, hoeft de grond niet te worden afgenomen.

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

Specifieke tegenvallende kosten of opbrengsten worden niet verwacht. De grondexploitatie is opgesteld aan de hand van de vastgestelde parameters en zou derhalve voldoende comfort moeten bieden.

Afbeeldingen en kaarten

1.2. Loosbroek, Bernheze

Projectnummer : OV.020.030.0002

Kerngegevens

Gemeente : Bernheze
Ontwikkeling : Woningen, 10 waarvan 6 ruimte voor ruimtekavels woningbouw
Oppervlakte plangebied : 2,0 ha, waarvan 1,6 ha uitgeefbaar woningbouw
Eigendom : Provincie Noord-Brabant
Looptijd : 2010 -2014
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf : Provinciale grondexploitatie (mogelijk tussentijdse verkoop aan Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte (ORR))
Projectstatus : in ontwikkeling

Projectbeschrijving

Op verzoek van de gemeente is gekeken naar de mogelijkheden tot beëindiging van een intensief veehouderij bedrijf in de kern Loosbroek met een milieucirkel over bestaande woningen en over het zoekgebied verstedelijking van deze kern. In overleg met de gemeente is besloten dat de provincie het bedrijf in het kader van de afwaartse beweging beëindigt en de kosten hiervan terugverdiend door het ontwikkelen van tien woningen aan de zuidkant van Loosbroek. De gronden waar de woningen op worden gerealiseerd zijn verworven en het intensieve veehouderij is bedrijf beëindigd.

De aankoop van de locatie wordt deels bekostigd vanuit de BIV en zal deels terugverdiend moeten worden uit de tien te ontwikkelen woningen. Van de tien woningen draagt de gemeente er vier bij uit het eigen woningbouwprogramma, de overige zes woningen zijn ruimte voor ruimtekavels.

Stand van zaken

De provincie is sinds 1 juni 2010 eigenaar van de gronden. De milieucirkel die nog over de gronden loopt komt uiterlijk 31 december 2012 te vervallen door de beëindiging van het intensieve veehouderijbedrijf op de locatie en het intrekken van de milieuvergunning. Het perceel dat de provincie heeft aangekocht is voor ontwikkeling aangeboden aan de ORR. De ORR heeft een bod uitgebracht voor de gronden en het kunnen ontwikkelen van de 10 woningbouwkavels.

De gemeente en de provincie hebben gezamenlijk een exploitatieovereenkomst opgesteld. GS en het gemeentebestuur moeten nog instemmen met deze overeenkomst. Onderdeel van de overeenkomst is de vergoeding van de door de gemeente gemaakte apparaatskosten. Zodra de exploitatieovereenkomst definitief is, zal de provincie beoordelen of het bod van de ORR kan worden geaccepteerd. Het besluit wordt voor de zomer genomen.

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkeldbedrijf
Planologisch risico	Zorgvuldig doorlopen van het RO-traject. Tijdig informeren van omwonenden.	Nee
Tegenvallende looptijd	Loosbroek kent een kleine interne markt. De verkooptermijn van tien kavels is conservatief geschat evenals de verwachte opbrengsten uit de kavels.	Nee
Tegenvallende kosten of opbrengsten	-	-
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening	-	-

Toelichting risico's

Tegenvallende looptijd:

Het risico dat de verkooptermijnen langer zijn, dan waarvan nu in de grondexploitatie wordt uitgegaan is aanwezig. Hierdoor zullen de rentekosten mogelijk toenemen. Indien het bod van de ORR wordt geaccepteerd dan gaat dit risico over naar de ORR.

Ook in het geval van vertraging is er sprake van een kostendeekkende grondexploitatie. Bij een eventuele vertraging zal, in het geval de provincie de gronden zelf tot ontwikkeling brengt, de afdracht aan de begrotingspost “opbrengsten Ruimte voor Ruimte” naar beneden worden bijgesteld.

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

Specifieke tegenvallende kosten of opbrengsten worden niet verwacht. De grondexploitatie is opgesteld aan de hand van de vastgestelde parameters. Bovendien ligt er een bod van de ORR voor de overname van de positie, met alle bijbehorende risico's.

Afbeeldingen en kaarten

1.3. Helenaveen, Deurne

Projectnummer : OV.020.030.0004

Kerninformatie

Gemeente : Deurne
Ontwikkeling : Ruimte voor Ruimte
Oppervlakte plangebied : 4,7 ha
Eigendom : Provincie Noord-Brabant
Looptijd : 2008 – p.m.
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf : Contractbeheer, overleg gemeente
Projectstatus : Strategische grondpositie

Projectbeschrijving

De gekochte percelen maken deel uit van een aankoop van ca 120 ha in de EHS. De onderhavige percelen liggen buiten de EHS. De provincie is nagegaan of deze gronden te ontwikkelen zouden zijn voor ruimte voor ruimtekavels. Het betreffende perceel ligt direct aan de noordkant van bestaande bebouwing in de kern Helenaveen. Er is voor de locatie ook een ruimtelijke visie opgesteld. De gemeente Deurne heeft aangegeven de locatie niet geschikt te achten voor de ontwikkeling van ruimte voor ruimtekavels. De gemeente voorzag ook weinig draagvlak onder de inwoners van Helenaveen voor woningbouw op deze locatie.

Stand van zaken

De provincie is met de gemeente Deurne in gesprek over een alternatieve locatie voor de ruimte voor ruimtekavels. Er ligt een concept overeenkomst tussen gemeente en provincie waarin de werkwijze om te komen tot deze compensatie wordt vastgelegd. Afgesproken is dat de gemeente de kosten van de aankoop van de gronden (buiten de EHS) zal proberen te compenseren uit een andere woningbouwontwikkeling in de kern Helenaveen. Er ligt inmiddels een voorontwerp bestemmingsplan voor de alternatieve terugverdienlocatie. Daarnaast vindt overleg plaats met een agrariër die bereid zou zijn de gronden die van Fortis zijn aangekocht over te nemen tegen agrarische waarde. Ook is aan aanwonenden gevraagd of er belangstelling is gronden te verwerven om hun tuinpercelen uit te breiden.

Afbeeldingen en kaarten

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	n.v.t.	-
Tegenvallende looptijd	-	nec
Tegenvallende kosten of opbrengsten	Sturen op een spoedige afronding van de overeenkomst waarin de compensatie afspraak tussen de gemeente en de provincie wordt vastgelegd. De compensatie van de gemeente betreft alleen de aankoopkosten niet de rente over de aankoopkosten.	Ja
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening	-	Jaarlijkse rente (vanaf 2011)

Toelichting risico's

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

Over de hoogte van de compensatie bestaat tussen partijen geen onduidelijkheid. De gemeente vergoedt enkel de aankoopkosten niet de rentelasten daarover.

1.4. Nieuw Gansoijen, Wijk en Aalburg

Projectnummer : OV.020.030.0005

Kerninformatie

Gemeente : Wijk en Aalburg
Ontwikkeling : Woningen, 5 waarvan 4 ruimte voor ruimte kavels
Oppervlakte plangebied : 3,6 ha
Eigendom : volledig in eigendom van Provincie Noord-Brabant
Looptijd : 2010 - 2014
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf : Provinciale grondexploitatie
Projectstatus : in ontwikkeling

Projectbeschrijving

In de tweede helft van 2009 heeft de provincie 3,6 ha grond gekocht in de kern Drongelen voor een ruimte voor ruimteontwikkeling. In de destijds gevoerde overleggen met de gemeente over een grote ruimte voor ruimteontwikkeling in de kern Veen (ca. 20 ruimte voor ruimte kavels) is de onderhavige locatie door de gemeente aangedragen voor een kleinschalige ruimte voor ruimteontwikkeling in de kern Drongelen. In overleg met de gemeente is de provincie overgegaan tot aankoop van de locatie.

Het gaat om een locatie van 3,6 hectare ten zuidoosten van de dorpskern. Naast de herontwikkeling van de bestaande boerderij, zijn er vier ruimte voor ruimte kavels op de locatie gepland. De bestaande boerderij en de bedrijfsgebouwen er omheen zijn van een dusdanige kwaliteit dat het financieel aantrekkelijker is alle bestaande bebouwing te slopen en een plan te maken voor in totaal vijf kavels.

Als gevolg van de te verwachten lage uitgifteprijs voor woningbouw kavels in de kern Drongelen is de locatie op zichzelf niet aantrekkelijk voor een ruimte voor ruimteontwikkeling. De relatie die is gelegd met het kunnen ontwikkelen van de locatie in Veen, motiveert het in ontwikkeling nemen van deze locatie. Voor de locatie in Drongelen zal op basis van een residuele berekening (na aftrek van alle gemaakte kosten) bepaald worden welke afdracht er na ontwikkeling en verkoop van de woningen aan ruimte voor ruimte resteert.

Stand van zaken

In december 2009 is in overleg met de gemeente een ontwerpvisie en beeldkwaliteitplan opgesteld voor de locatie. Het voorontwerpbestemmingsplan heeft ter inzage gelegen. Er zijn twee zienswijze ingediend die op zich geen probleem vormen voor de Locatieontwikkeling. De gemeente is nu de procedure voor het ontwerpbestemmingsplan gestart.

Met de gemeente is in 2010 een exploitatieovereenkomst afgesloten.

De locatie is aangeboden aan de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte (ORR). De ORR heeft laten weten dat men, gelet op de effecten van het huidige economische klimaat op de woningmarkt en de lage uitgifteprijzen voor de ruimte voor ruimte kavels op deze locatie, het op dit

moment niet opportuun acht de locatie in ontwikkeling te nemen. De provincie heeft er voor gekozen om in overleg met de gemeente de locatie zelf te ontwikkelen en op de markt te brengen.

Afbeeldingen en kaarten

Impressie toekomstige situatie

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	Zorgvuldig doorlopen van het RO-traject. Tijdig informeren van omwonenden.	Nee
Tegenvallende looptijd	Actieve kopersbenadering met behulp van de inzet van lokale makelaardij. Uitgaven goed timen op basis van voortdurende actualisering van de grondexploitatie.	Nee
Tegenvallende kosten of opbrengsten	-	-
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening	-	-

Toelichting risico's

Planologisch risico:

De formele procedure om te komen tot een bestemmingswijziging is gestart. De twee ingediende zienswijzen zijn verwerkt. De verwachting is dat de procedure relatief snel kan worden doorlopen en dat er geen beroep en bezwaar wordt ingediend.

Tegenvallende looptijd:

Het risico dat de verkooptermijnen langer zijn, dan waarvan nu in de grondexploitatie wordt uitgegaan is aanwezig. Hierdoor zullen de rentekosten mogelijk toenemen.

Ook in het geval van vertraging is er sprake van een kostendekkende grondexploitatie. Bij een eventuele vertraging wordt de afdracht aan de begrotingspost "opbrengsten Ruimte voor Ruimte" naar beneden bijgesteld

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

Specifieke tegenvallende kosten of opbrengsten worden niet verwacht. De grondexploitatie is opgesteld aan de hand van de vastgestelde parameters. Bovendien zijn de kavelprijzen conservatief geschat.

1.5. De Opstal, Aarle-Rixtel

Projectnummer : OV.020.030.0006/7

Kerninformatie

Gemeente : Aarle Rixtel
Ontwikkeling : Woningen, 4 waarvan 2 ruimte voor ruimtekavels
Oppervlakte plangebied : 0,6 (betreft alleen de ruimte tbv de ontwikkeling van de vier woningen)
Eigendom : Provincie Noord-Brabant
Looptijd : 2010 -2013
Activiteit(en ontwikkelbedrijf) : Provinciale grondexploitatie
Projectstatus : in ontwikkeling

Projectbeschrijving

Op de locatie is een VIV-deelnemer gevestigd. In het overleg met deze deelnemer over de verplaatsing van het bedrijf werd duidelijk dat de provincie ook in gesprek was met deze deelnemer over de aankoop van gronden voor infrastructuur en voor natuurcompensatie (ruit rond Eindhoven). Omdat na de toepassing van de VIV-vergoedingen, de financiële bijdrage van de gemeente aan het wegnemen van de milieucirkel, het toestaan van de ontwikkeling van twee woningbouwkwavels en de inbreng van middelen voor de aankoop van de gronden voor infrastructuur en natuurcompensatie nog steeds een financieringstekort resteerde, is de oplossing gevonden in de overname van het geheel inclusief het ontwikkel- en afzet risico van de beperkte woningbouwontwikkeling op de locatie.

De locatie ligt ten noorden van de kern Aarle-Rixtel. In de omgeving bevinden zich voornamelijk vrijstaande burgerwoningen. De bestaande boerderij wordt gesloopt en kan worden herbouwd als langgevelboerderij waar in het kader van boerderijplitsing twee wooneenheden in komen. Daarnaast zijn twee ruimte voor ruimtekavels te ontwikkelen. De oplossing is in overleg met de gemeente tot stand gekomen. De provincie zal de ontwikkeling zelf ter hand nemen.

Stand van zaken

De provincie heeft op 5 november 2009 een koopovereenkomst met de eigenaar gesloten voor de aankoop van alle gebouwen en gronden. De leveringsakte is op 1 juli 2010 gepasseerd. De locatie moet op 31 december 2012 door de voormalig eigenaar worden opgeleverd. De verplaatsing van de intensieve veehouderij is intussen zodanig afgerond, dat het vrijkomen rond 1 juli van dit jaar wordt verwacht.

De locatie is aangeboden aan de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte (ORR). De ORR heeft hierop nog niet formeel gereageerd. Er zit nog een behoorlijk verschil tussen de vraagprijs van de provincie en de prijs die de ORR zoals het er nu naar uitziet wenst te betalen. Als dit verschil niet overbrugbaar blijkt, overweegt de provincie de locatie zelf te ontwikkelen. De verkoper heeft na sloop van de bedrijfsgebouwen en sanering van de gronden het recht van terugkoop van een stuk landbouwgrond aan de westzijde van het perceel. Het recht van terugkoop

is uiterlijk geldig tot 1 januari 2015. Dit terugkooprecht vormt geen belemmering voor de beoogde ontwikkeling.

Afbeeldingen en kaarten

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	Zorgvuldig doorlopen van het RO-traject. Tijdig informeren van omwonenden.	Nee
Tegenvallende looptijd	Het risico dat de verkooptermijnen langer zijn, dan waarvan nu in de grondexploitatie wordt uitgegaan is aanwezig. Hierdoor zullen rentekosten mogelijk toenemen.	
Tegenvallende kosten of opbrengsten	Er is een reële kans dat de exploitatie negatief uitvalt. Oorzaak hiervan ligt in de stagnerende woningmarkt. Daartegenover staat ook dat er tot op heden in de gemeente Laarbeek niet of nauwelijks ruimte voor ruimte kavels zijn verkocht en de ervaring leert dat er in elke kern van elke gemeente toch minstens een vraag is van vijf tot tien ruimte voor ruimte kavels.	Ja
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening	Bij de aankoop is destijds geen rekening gehouden met rentelasten. Deze worden nu als voorziening getroffen.	€ 360.000

Toelichting risico's

Planologisch risico:

De planvorming vindt plaats in overleg met de gemeente. Gezien de kleinschaligheid van de locatie, wordt er niet veel bezwaar vanuit de omgeving verwacht.

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

Specifieke tegenvallende kosten of opbrengsten worden niet verwacht. De grondexploitatie is opgesteld aan de hand van de vastgestelde parameters. Bovendien zijn er in Aarle Rixtel nog niet eerder ruimte voor ruimte kavels op de markt gebracht. De locatie is te koop aangeboden bij de ORR.

1.6. Bankenstraat, Etten-Leur

Projectnummer : OV.020.040.0001

Kerngegevens

Gemeente : Etten-Leur
Ontwikkeling : Ruimte voor Ruimte
Omvang perceel : 3 ha
Eigendom : Provincie Noord-Brabant
Looptijd : 2009 - onbekend
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf : Contractbeheer, overleg gemeente
Projectstatus : strategische grondpositie

Projectbeschrijving

Het perceel is in juni 2009 aangekocht. Het perceel ligt aan de westkant van de kern Etten-Leur en maakt deel uit van het gebied Hoge Haansberg. Volgens de Verordening Ruimte is het gebied Hoge Haansberg zoekgebied verstedelijking. Bij een ontwikkeling van de Hoge Haansberg komt het betreffende perceel in aanmerking voor een ruimte voor ruimteontwikkeling als afronding van de gehele ontwikkeling.

Stand van zaken

De voormalige eigenaar heeft aangegeven gebruik te willen maken van zijn recht tot terugkoop tegen marktconforme waarde. Een commissie bekijkt op dit moment wat de marktwaarde is, waartegen de voormalige eigenaar de gronden kan terugkopen. Naar verwachting is de huidige marktwaarde waarop deze commissie uitkomt hoger dan de huidige boekwaarde. Als de eigenaar naar aanleiding van de vastgestelde marktwaarde afziet van terugkoop vervalt zijn recht tot bijbetaling als de gronden worden ontwikkeld.

De gemeente Etten-Leur heeft ook aangegeven geïnteresseerd te zijn in het aankopen van deze gronden. Hierover is in april 2011 overeenstemming bereikt met de gemeente. In het overleg is ook gesproken over mogelijke ruimte voor ruimtekevels op andere locaties in de gemeente. Deze locaties voor ruimte voor ruimte zijn op gronden in eigendom van de gemeente, waardoor een grondruil mogelijk is.

Afbeeldingen en kaarten

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	-	
Tegenvallende looptijd	-	-
Tegenvallende kosten of opbrengsten	-	-
Specifieke risico's	Wat er feitelijk met het perceel gaat gebeuren is sterk afhankelijk van wat andere partijen besluiten.	Ja
Omvang voorziening		Jaarlijkse rente (vanaf 2011)

Toelichting risico's

Omvang voorziening:

De verwachting is dat de waardeontwikkeling van deze gronden gelijke tred houdt met rentekosten. Omdat de situatie zowel wat betreft verkoop en/of ontwikkeling erg afhankelijk is van wat andere partijen besluiten, worden de rentelasten toch jaarlijks voorzien.

1.7. St. Jozefplein zuid, Zevenbergen

Projectnummer : OV.020.040.0006

Kerngegevens

Gemeente : Moerdijk
Ontwikkeling : Woningen, 15
Oppervlakte plangebied : 2,5 ha
Eigendom : 2,5 ha Provincie Noord-Brabant, aanpalende percelen zijn eigendom van Woning Stichting Zevenbergen
Looptijd : 2009 - 2015
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf : Provinciale grondexploitatie, mogelijk tussentijdse verkoop aan de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte (ORR)
Projectstatus : in ontwikkeling

Projectbeschrijving

De provincie heeft deze gronden juni 2009 verworven ten behoeve van de ontwikkeling van ruimte voor ruimte kavels. De locatie ligt aan de zuidoostrand van de kern Zevenbergen in de gemeente Moerdijk en grenst direct aan bestaande bebouwing. Aan de zuidkant wordt de locatie begrensd door de recent aangelegde zuidelijke randweg van Zevenbergen. In de Verordening Ruimte is de locatie aangewezen als zoekgebied verstedelijking.

Stand van zaken

De provincie heeft de gronden aan de ORR aangeboden. De ORR heeft de locatie geaccepteerd op voorwaarde dat de gemeente meewerkt aan de ontwikkeling van ruimte voor ruimte op deze locatie. Het is bekend dat de gemeente Moerdijk zeer terughoudend is met het meewerken aan ruimte voor ruimte.

De ORR heeft met de eigenaar van het naastgelegen perceel, de Woningbouw Stichting Zevenbergen, een ontwikkelvisie voor de gezamenlijke percelen opgesteld, waarin ook de renovatie van de aangrenzende woonwijk is opgenomen. Deze visie is aan de gemeente gepresenteerd.

In het conceptstructuurplan heeft de gemeente het gebied ten noorden van de zuidelijke randweg in het geheel aangewezen als toekomstig te ontwikkelen bedrijventerrein. Dit inclusief de bestaande woonwijk die dan geamoveerd moet worden. De WSZ die ook eigenaar is van de woningen heeft hiertegen bezwaar aangetekend. Zij vindt dat er dan sprake is van een grote kapitaalsvernietiging. Het is nog onbekend hoe de gemeente reageert op de reactie van de woningbouwvereniging.

Afbeeldingen en kaarten

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	-	
Tegenvallende looptijd	-	
Tegenvallende kosten of opbrengsten	Voor de waarde van de gronden maakt het weinig uit of er woningbouw of bedrijvigheid op is te realiseren. Beide opties betekenen dat de gronden minstens tegen de boekwaarde van dit moment zijn in te brengen. Indien er geen ruimte voor ruimtekaatsen zijn te ontwikkelen op de locatie mist de provincie wel de opbrengsten uit ruimte voor ruimte.	nee
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening		-

Toelichting risico's

Planologisch risico:

Het risico bestaat dat de definitieve gebiedsvisie die de gemeente laat opstellen toch tot een andere invulling op het perceel, dat de provincie in eigendom heeft, komt dan nu in de ontwikkelvisie voor deze locatie staat aangegeven. De kans hierop is gering. Mocht zich dit toch voordoen dan dient overleg met de gemeente plaats te vinden.

Tegenvallende looptijd:

Het risico dat de verkooptermijnen langer zijn, dan waarvan nu in de grondexploitatie wordt uitgegaan is aanwezig. Hierdoor zullen de rentekosten mogelijk toenemen. Op het moment dat de afspraken met de ORR zijn gemaakt, dan gaat dit risico over naar de ORR. Indien er niet tot afspraken kan worden gekomen, dan zal de provincie de ontwikkeling zelf ter hand nemen.

Ook in het geval van vertraging is er sprake van een kostendekkende grondexploitatie. Bij een eventuele vertraging zal, ingeval van ontwikkeling door de provincie, indien nodig de afdracht aan Ruimte voor Ruimte worden bijgesteld.

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

Specifieke tegenvallende kosten of opbrengsten worden niet verwacht. De grondexploitatie is opgesteld aan de hand van de vastgestelde parameters.

1.8. Kloosterstraat, 's-Hertogenbosch

Projectnummer : OV.020.040.0007

Kerngegevens

Gemeente	: 's-Hertogenbosch
Ontwikkeling	: Ruimte voor Ruimte
Omvang percelen	: 5,9 ha
Eigendom	: Provincie Noord-Brabant
Looptijd	: 2009 - onbekend
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf	: Contractbeheer, overleg gemeente
Projectstatus	: strategische grondpositie

Projectbeschrijving

Het perceel is in juni 2009 aangekocht. Het betreft vier percelen, gelegen ten zuidoosten van 's-Hertogenbosch in de nabijheid van de A2. Ten tijde van de aankoop had het gebied in het Uitwerkingsplan de status Integratie stad-land, waar gedacht werd aan een ontwikkeling van een bijzonder bedrijventerrein. Gelijktijdig stond de ontwikkeling tot bedrijventerrein op deze locatie ter discussie. Indien hier geen bedrijventerrein zou worden ontwikkeld en de status van Integratie stad-land gehandhaafd zou blijven, kon dit een locatie worden waar de ontwikkeling van ruimte voor ruimtekavels mogelijk zou zijn.

Stand van zaken

In de Verordening Ruimte is de locatie komen liggen in een gebied dat de status blauw-groene mantel heeft gekregen. De status van het gebied als blauw-groene mantel maakt de ontwikkeling van ruimte voor ruimtekavels minder voor de handliggend. In de blauw-groene mantel is ruimte voor ruimte wel mogelijk, maar niet in een omvang die als projectmatig kan worden beschouwd of die kan leiden tot de aanzet van nieuwe verstedelijking.

De grond kan mogelijk wel dienst doen als ruilobject voor gronden die ingezet worden voor Ruimte voor Ruimte. In het overleg met de gemeente 's-Hertogenbosch in het kader van de ontwikkeling van de A2-zone worden deze gronden meegenomen. Recent zijn de gronden aan de gemeente aangeboden tegen boekwaarde op voorwaarde van medewerking aan ruimte voor ruimte op een andere locatie in de gemeente.

Afbeeldingen en kaarten

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	Overleg met de gemeente.	Ja
Tegenvallende looptijd	-	-
Tegenvallende kosten of opbrengsten	-	-
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening		Jaarlijkse rente (vanaf 2011)

Toelichting risico's

De gemeente heeft nog niet gereageerd op het aanbod de gronden over te nemen tegen boekwaarde op voorwaarde van medewerking aan ruimte voor ruimte elders in de gemeente.

De jaarlijkse rente wordt voorzien, omdat gezien de beperkte ontwikkelingsmogelijkheden niet wordt verwacht dat de waardeontwikkeling van de gronden gelijke tred houdt met de rentekosten.

1.9. Oostkamer, Berkel-Enschot/Tilburg noord-oost

Projectnummer : OV.020.040.0010

Kerngegevens

Gemeente : Tilburg
Ontwikkeling : woningbouw, 135 eenheden
Oppervlakte plangebied : 27 ha; waarvan 12 ha uitgeefbaar woningbouw
Eigendom : Provincie Noord-Brabant, Gemeente Tilburg, derden
Looptijd : 2009 -2020
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf : Grondexploitatie (opdracht aan extern bureau), mogelijk tussentijdse verkoop aan Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte (ORR), Contractbeheer
Projectstatus : in ontwikkeling

Projectbeschrijving

De provincie heeft deze gronden juni 2009 verworven ten behoeve van de ontwikkeling van ruimte voor ruimte kavels. In overleg met de gemeente is een ruimtelijke visie en grondexploitatie opgesteld voor het gebied Oostkamer, het meest oostelijke deel van het gebied uit de structuurvisie De Nieuwe Warande.

In de ruimtelijke visie is plaats voor een 100-tal ruimte voor ruimte kavels naast een aantal appartementencomplexen in een landschappelijk situering. De visie gaat uit van een ontwikkeling van een nieuw lint waarlangs de kavelontwikkeling plaatsvindt. De gronden die worden ontwikkeld zijn voor een groot deel in handen van de gemeente en de provincie. Er hoeft maar van één derde partij gronden worden aangekocht, in de planning wordt hier rekening mee gehouden. Deze gronden zijn inmiddels aangekocht.

De gemeente brengt haar gronden in tegen marktconforme condities. Van de gronden die de provincie in eigendom heeft wordt 12,3 ha ingebracht tegen gelijke condities als de gemeente haar gronden inbrengt.

De provincie heeft voor de ontwikkeling van de woningen een grondexploitatie laten opstellen. De grondexploitatie komt uit op een positief resultaat van € 16 miljoen in 2020. Daarnaast zou er nog een optimalisatieslag te maken zijn waarbij meer kavels kunnen worden ontwikkeld.

Stand van zaken

De ruimtelijke visie voor de ontwikkeling van De Oostkamer is gereed. Gemeente en provincie hebben in september 2010 een intentieovereenkomst ondertekend, waarin afspraken worden vastgelegd over de condities waaronder de locatie ook in ontwikkeling kan worden genomen. Nu de partijen de intentieovereenkomst hebben goedgekeurd en ondertekend, is direct gestart met het opstellen van het bestemmingsplan. De provincie heeft de gemeente de opdracht verstrekt voor het opstellen van het bestemmingsplan. De intentieovereenkomst wordt omgezet in een definitieve exploitatieovereenkomst. De verwachting is dat eind 2012 de eerste kavels in verkoop kunnen worden gebracht.

Nu alle gronden in eigendom zijn van de overheidspartijen wordt met de ORR overleg gevoerd over het overnemen van de locatie en over de condities en voorwaarden daarbij. Voor 2012 moet dit overleg zijn afgerond.

Afbeeldingen en kaarten

Impressie toekomstige situatie

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	-	-
Tegenvallende looptijd		-
Tegenvallende kosten of opbrengsten	Op dit moment vertoont de exploitatie een zeer positieve uitkomst, zelfs bij een conservatief geschatte doorlooptermijn tot 2012. De Oostkamer is met meer dan 100 kavels wel de grootste ruimte voor ruimtelocatie die ooit is ontwikkeld. De vraag hoe de markt op dit grote aantal kavels reageert – zelfs bij een gefaseerd verkooptraject – is moeilijk te beredeneren.	Nee
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening	-	-

Toelichting risico's

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

Bij een eventueel tegenvallende looptijd dus een verkooptraject tot na 2020 wordt de afdracht aan de begrotingspost “opbrengsten Ruimte voor Ruimte” naar beneden bijgesteld. Specifieke tegenvallende kosten of opbrengsten worden niet verwacht. De grondexploitatie is opgesteld aan de hand van de vastgestelde parameters.

Tegenvallende looptijd:

Het risico dat de verkooptermijnen langer zijn, dan waarvan nu in de grondexploitatie wordt uitgegaan is aanwezig, zeker gezien het grote aantal woningen dat op de markt wordt gebracht. Hierdoor zullen de rentekosten mogelijk toenemen. Op het moment dat de afspraken met de

ORR zijn gemaakt, dan gaat dit risico over naar de ORR. Indien er niet tot afspraken kan worden gekomen, dan zal de provincie de ontwikkeling zelf ter hand nemen. In de grondexploitatie is rekening gehouden met een gemiddeld uitgifte tempo van circa 15 woningen per jaar. Ook in het geval van vertraging is er sprake van een kostendeekkende grondexploitatie. Bij een eventuele vertraging zal, ingeval van ontwikkeling door de provincie, de afdracht aan de begrotingspost “opbrengsten Ruimte voor Ruimte” naar beneden worden bijgesteld.

2. Glastuinbouwprojecten

2.1. Agro- en Foodcluster West Brabant (AFCWB)

Projectnummer : OV.020.040.0004

Kerninformatie

Gemeente : Steenbergen
Ontwikkeling : Glastuinbouw en bedrijventerrein
Oppervlakte plangebied : 485 ha bruto, 267 ha uitgeefbaar glastuinbouw, 48 ha uitgeefbaar bedrijventerrein, 37 ha uitgeefbaar terrein suikerfabriek.
Eigendom : 03.59.87 ha (waarvan 02.76.97 stroken langs de provinciale weg, is geen onderdeel van plangebied maar worden wel rotondes tbv AFC) Provincie, overige gronden zijn in eigendom van de Suiker Unie, de TOM en derden.
Looptijd : 2004 – 2016.
Activiteiten Ontwikkelbedrijf : Deelneming TOM, contractbeheer, onteigening, inbreng expertise
Projectstatus : in ontwikkeling

Projectbeschrijving

Het AFCWB bestaat uit een projectvestigingslocatie glastuinbouw in combinatie met een specifiek bedrijventerrein voor bedrijven in de agro- en voedingsmiddelensector, in aansluiting op het terrein van de suikerfabriek. De hoofdontwikkelaar van het glastuinbouwgebied is de Tuinbouw Ontwikkelingsmaatschappij CV/BV (TOM), waarvan de provincie voor 49,75% commanditair vennoot, respectievelijk voor 50% aandeelhoudster is. De Suiker Unie is ontwikkelaar van haar fabrieksterrein en van het nieuwe bedrijventerrein.

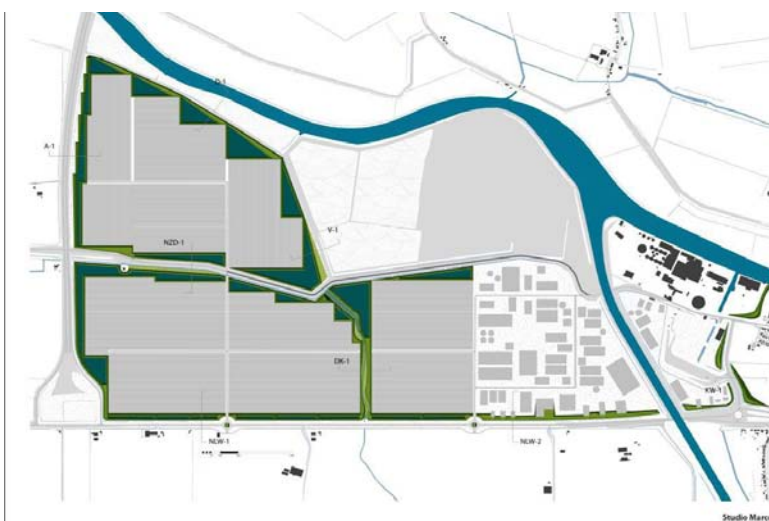
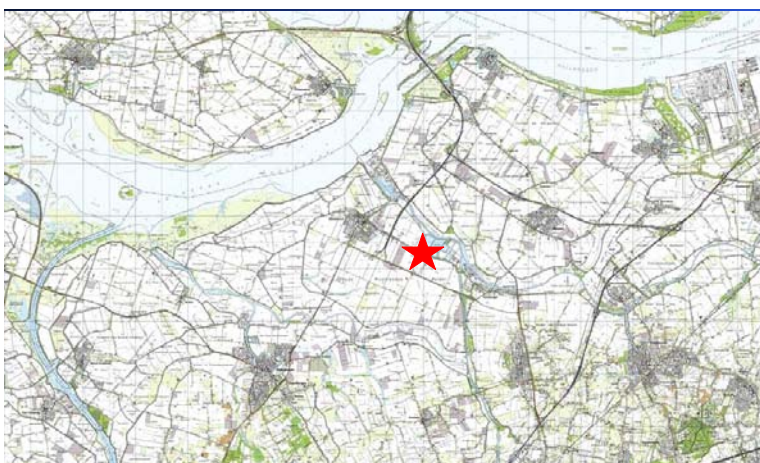
Het Ontwikkelbedrijf zorgt voor het beheer van de voor de ontwikkeling van het AFCWB gesloten overeenkomsten en neemt in verband hiermee deel aan het coördinerende overleg tussen de betrokken overheden en de ontwikkelaars. Bij de totstandkoming van deze overeenkomsten en van het exploitatieplan heeft het Ontwikkelbedrijf expertise ingebracht. Verder verzorgt het Ontwikkelbedrijf de inzet van de onteigeningsprocedure, voorafgegaan door minnelijke grondverwerving. Tot slot is van belang dat de aandeelhouders- en vennotenrol in de TOM is belegd bij het Ontwikkelbedrijf.

Stand van zaken

Op 30 juni 2010 heeft de provincie vier overeenkomsten getekend over de ontwikkeling van het AFCWB, te weten bestuursovereenkomsten met de gemeenten Steenbergen en Halderberge en exploitatieovereenkomsten met de twee hoofdontwikkelaars van het gebied, TOM en Suiker Unie. Op 9 juli 2010 hebben Provinciale Staten het Provinciaal Inpassingsplan AFCWB vastgesteld, alsmede het daarbij behorende Exploitatieplan (PS 33/10). Tegen het Inpassingsplan is beroep ingesteld bij de Raad van State. Op dit moment wordt een onteigeningsprocedure voorbereid,

gericht op de verwerving van alle gronden die nog niet in handen zijn van de provincie, de gemeente Steenberg en de hoofdontwikkelaars.

Afbeeldingen en kaarten

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	Goed verweer voeren in procedure bij Raad van State.	Ja
Tegenvallende looptijd	-	Nee
Tegenvallende kosten of opbrengsten	1) Brabantse glastuinbouwmarkt op de voet blijven volgen. 2) Goed onderhandelen met potentiële zelfontwikkelaars, mede op basis van een zorgvuldig ingezette onteigeningsprocedure.	Ja
Specifieke risico's	-	Nee
Omvang voorziening		€ 800.000

Toelichting risico's

Planologisch risico

Als het provinciaal inpassingsplan geen stand houdt bij de Raad van State, dan kan de provincie geen plankosten verhalen op de TOM en Suiker Unie. Tevens komt de Regiobijdrage A4-zuid dan geheel voor rekening van de Provincie.

Tegenvallende looptijd

Het risico verbonden aan de looptijd is voor het glastuinbouwgebied voor rekening van de TOM en voor het bedrijventerrein voor rekening van de Suiker Unie.

Tegenvallende kosten of opbrengsten

- 1) Volgens de exploitatieovereenkomst heeft de provincie de mogelijkheid om voor 50% van de uit te geven grond Brabantse glastuinbouwbedrijven voor te dragen. Als dit niet binnen een jaar na de afgesproken datum leidt tot afname van grond, dan vergoedt de provincie de rentekosten die de TOM maakt voor het vasthouden van de grond gedurende dat jaar. De beheersmaatregel is dat de provincie, in nauw contact met de TOM en de andere aandeelhoudster, NCB-Ontwikkeling, de Brabantse glastuinbouwmarkt op de voet blijft volgen.
- 2) In het glastuinbouwgebied bevinden zich twee mogelijke zelfontwikkelaars. Als het tot zelfontwikkeling komt, dan kunnen alleen de wettelijke verhaalbare kosten worden gevorderd, op basis van het exploitatieplan. In dat geval is een aantal kosten niet verhaalbaar. De beheersmaatregel is erop gericht dat zelfontwikkeling wordt voorkomen door met de mogelijke zelfontwikkelaars tot overeenstemming te komen over ontwikkeling van het gehele terrein door de TOM. Hierbij is ook van belang dat de provincie de onteigeningsprocedure goed volgt.
- 3) Het risico verbonden aan de kosten en opbrengsten voor het bedrijventerrein is voor rekening van de Suiker Unie.

Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf:

Voor de afdekking van het risico dat het inpassingsplan niet onherroepelijk wordt of dat niet alle (plan)kosten kunnen worden verhaald op de ontwikkelaars is een voorziening getroffen van € 800.000,-.

2.2. Projectvestiging Glastuinbouw Deurne

Projectnummer : OV.020.055.0002

Kerninformatie

Gemeente(n) : Deurne
Ontwikkeling : Glastuinbouw
Oppervlakte plangebied : 154 ha bruto, 128 ha uitgeefbaar en circa 90 ha netto glas
Eigendom : Tuinbouwvestiging Deurne BV (TVD)
Looptijd : 2010 - 2020
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf : garantstelling, inbreng expertise
Projectstatus : in ontwikkeling

Projectbeschrijving

De Provincie Noord-Brabant heeft in oktober 2010 met de gemeente Deurne een garantieovereenkomst van grondovername gesloten, inhoudende dat de provincie Noord-Brabant in 2020 grond in het projectgebied glastuinbouw Deurne, voorzover deze op 1 januari 2020 nog niet is uitgegeven, van de gemeente overneemt tegen een vaste prijs per m², onder aftrek van enkele posten. Aanleiding tot deze garantieverstreking was de slechte afzetmarkt voor glastuinbouwgrond, die zich naar verwachting binnen enkele jaren zal herstellen.

De projectvestiging glastuinbouw Deurne is - naast het glastuinbouwgebied in het Agro- en Foodcluster West-Brabant (gemeente Steenbergen) - een van de twee grote nieuwe vestigingsgebieden voor glastuinbouw die overeenkomstig het provinciaal beleid worden ontwikkeld. Het gebied ligt ten oosten van de kern Deurne aan de Langstraat/N270.

Stand van zaken

Het project wordt ontwikkeld door Tuinbouwvestiging Deurne BV, waarvan de gemeente Deurne en de Tuinbouw Ontwikkelingsmaatschappij ieder voor de helft aandeelhouder zijn. Het Ontwikkelbedrijf volgt de ontwikkeling en past zonodig de risicoreservering aan.

Afbeeldingen en kaarten

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	-	Nee
Tegenvallende looptijd		Nee
Tegenvallende kosten of opbrengsten	Volgen van de ontwikkeling van het project en indien nodig aanpassen van de voorziening in de Risico reserve Ontwikkelbedrijf.	Ja
Specifieke risico's	-	Nee
Omvang voorziening		€ 3.800.000,-

Toelichting risico's

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

Als gevolg van de slechte afzetmarkt voor glastuinbouwgrond, in het verlengde van de financiële en economische crisis die in 2008 is uitgebroken, bestaat het risico dat de gronduitgifte zo traag verloopt dat in 2020 niet alle grond is uitgegeven. In dat geval zal de gemeente Deurne een beroep doen op de garantie. Het maximale risico wordt thans geschat op € 25,8 miljoen. Dit worst-case scenario is echter weinig waarschijnlijk.

Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf:

Een risicoanalyse wijst uit dat, uitgaande van de nu bekende financiële gegevens, een reservering van € 3,8 miljoen toereikend moet worden geacht.

3. Spoorzones

3.1. Koninklijke Verenigde Leder (KVL) terrein, Oisterwijk

Projectnummer : OV.020.040.0005

Kerngegevens

Gemeente : Oisterwijk
Ontwikkeling : woningbouw (ca 550 woningen) en commerciële ruimte/industriegrond
Oppervlakte plangebied : ongeveer 11 ha
Eigendom : Gemeente Oisterwijk 17,5/22,5ste deel; provincie 5/22,5ste deel
Looptijd : 2009 -2019
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf : Grondexploitatie in samenwerking met de gemeente Oisterwijk, contractbeheer
Projectstatus : in ontwikkeling

Projectbeschrijving

In 2000 heeft de Koninklijke Verenigde Leder (KVL) in Oisterwijk, de grootste leerlooier van Europa, haar deuren gesloten. Een uitgebreid gebouwencomplex op een terrein van 11 hectare groot, dicht bij het centrum van Oisterwijk kwam leeg te staan. Het terrein ligt vlakbij de historische kern van Oisterwijk, ten noorden van het spoor.

Via het provinciaal ontwikkelbedrijf neemt de provincie een risicodragende participatie in het totale KVL-project. In ruil hiervoor verkrijgt de provincie een evenredig aandeel in de reeds verworven en de nog te verwerven eigendommen binnen het totale KVL-project. Primaire doelstelling van de risicodragende deelname van de provincie is om via deze deelname de uitvoering van het project zeker te stellen en daarmee uitvoering te geven aan de gewenste provinciale stimulering ter bestrijding van de huidige economische situatie. Indien tijdens de verdere ontwikkeling van het project blijkt dat er mogelijkheden bestaan tot uitbreiding van dit plangebied dan zullen partijen overleg voeren over een mogelijke uitbreiding van de risicodragende participatie van de provincie.

De nieuwe wijk krijgt een functie als woongebied voor circa 550 woningen, als winkelgebied (verplaatsing en uitbreiding van supermarkt), als designcentrum, als horeca en voor een klein deel als bedrijfsterrein. Naast de oude gebouwen zullen nieuwe gebouwen verschijnen. De Provinciale is voor 22,5% mede-eigenaar van het terrein en participeert voor 22,5% risicodragend in de (her)ontwikkeling van het terrein. De gemeente heeft ten behoeve van de ontwikkeling van het terrein grondexploitatieberekeningen laten uitvoeren, deze laten een sluitende exploitatie zien (de laatste GREX is van mei 2010). De gemeente Oisterwijk heeft een principeakkoord met het Bouwfonds (van de Rabobank) dat ze de woningbouwontwikkeling op de locatie overnemen. In de overeenkomst tussen gemeente en provincie is bepaald dat de gemeente binnen tien jaar de provinciale participatie terug betaald. Het eventuele rendement van het project zal de gemeente

(naar evenredigheid van deelname) aan de Provincie uitkeren. De verwachting is dat het rendement voldoende zal zijn om de rentelasten te compenseren.

Stand van zaken

De gemeente voert de grondexploitatie, de provincie is participant op afstand. Er is een stedenbouwkundig masterplan voor het KVL-terrein opgesteld. Het stedenbouwkundig masterplan geeft inzicht in de verdeling van functies (wonen, werken, infrastructuur) op het terrein. Gelet op de kredietcrisis en de stagnerende woningmarkt is de GREX in 2011 in zoverre aangepast, dat wordt uitgegaan van een langere looptijd van het project. De langere looptijd resulteert in een exploitatieverlies van € 1,2 miljoen. Met de restauratie van het ketelhuis op het terrein is begonnen.

Afbeeldingen en kaarten

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	Monitoren	Nee
Tegenvallende looptijd	Monitoren	Nee
Tegenvallende kosten of opbrengsten	-	
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening		50 % van de jaarlijkse rente (vanaf 2011)

Toelichting risico's

Tegenvallende looptijd

Of er een rendement op de ontwikkeling wordt gerealiseerd is onzeker. De huidige GREX met een langere looptijd leidt tot een negatieve uitkomst. Gelet op de looptijd van het project kunnen de rentekosten behoorlijk oplopen.

Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf

Indien er geen rendementen worden gerealiseerd op de ontwikkeling van het KVL-terrein heeft dit voor de provincie tot gevolg dat de rente over de investering voor rekening van de provincie komt.

Voorgesteld wordt de rentekosten over de investering als voorziening in de Risico reserve Ontwikkelbedrijf op te nemen.

4. Bedrijventerreinen

4.1. Logistiek Park Moerdijk (LPM), Moerdijk

Projectnummer : OV.020.040.0003

Kerninformatie

Gemeente : Moerdijk
Ontwikkeling : bedrijventerrein, gebiedsontwikkeling infra
Oppervlakte plangebied : 190 ha bruto
Eigendom : 04.07.09 ha Provincie Noord-Brabant, daarnaast middels een koopovereenkomst grip op 83.49.24 ha
Looptijd : 2009-2025
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf : Opstellen provinciaal inpassingsplan, exploitatieplan en MER, provinciale grondexploitatie, grondverwerving, overleg met Havenschap Moerdijk, gemeente Moerdijk en marktpartijen met grondeigendommen in plangebied
Projectstatus : in ontwikkeling

Projectbeschrijving

In juni 2009 hebben het Rijk, de provincie Noord-Brabant en de gemeente Moerdijk de bestuursovereenkomst 'realisatie gebiedsontwikkeling Moerdijk' ondertekend. De realisatie van Logistiek Park Moerdijk (LPM), een logistiek bedrijventerrein van ca. 150 ha. netto uitgeefbaar in de oksel van de A16/A17, is onderdeel van het programma in de bestuursovereenkomst. In de bestuursovereenkomst zijn de financiële afdrachten, de verantwoordelijkheden van partijen en planologische afspraken vastgelegd. Vastgelegd is dat de realisatie van het LPM onder de verantwoordelijkheid en regie van de provincie wordt voorbereid.

PS hebben op 10 juli 2009 ingestemd met de ondertekening van de bestuursovereenkomst, en besloten GS opdracht te geven om de verdere planologische voorbereidingen met betrekking tot het provinciaal inpassingsplan voor het LPM ter hand te nemen en een ontwikkelentiteit op te zetten om het LPM te ontwikkelen en te exploiteren.

Stand van zaken

Voor het LPM is een ruimtelijk ontwerp opgesteld. Op 22 februari 2011 hebben GS het ruimtelijk ontwerp vastgesteld. Het ruimtelijk ontwerp is het uitgangspunt voor het op te stellen provinciaal inpassingsplan en de project-MER. Voor het opstellen van het provinciaal inpassingsplan, MER, exploitatieplan etc. is in april 2011 opdracht gegeven aan een extern adviesbureau. De verwachting is dat het voorontwerp-inpassingsplan en het project-MER in het derde kwartaal 2011 gereed zijn voor inspraak en vooroverleg ex artikel 3.1.1. Bro.

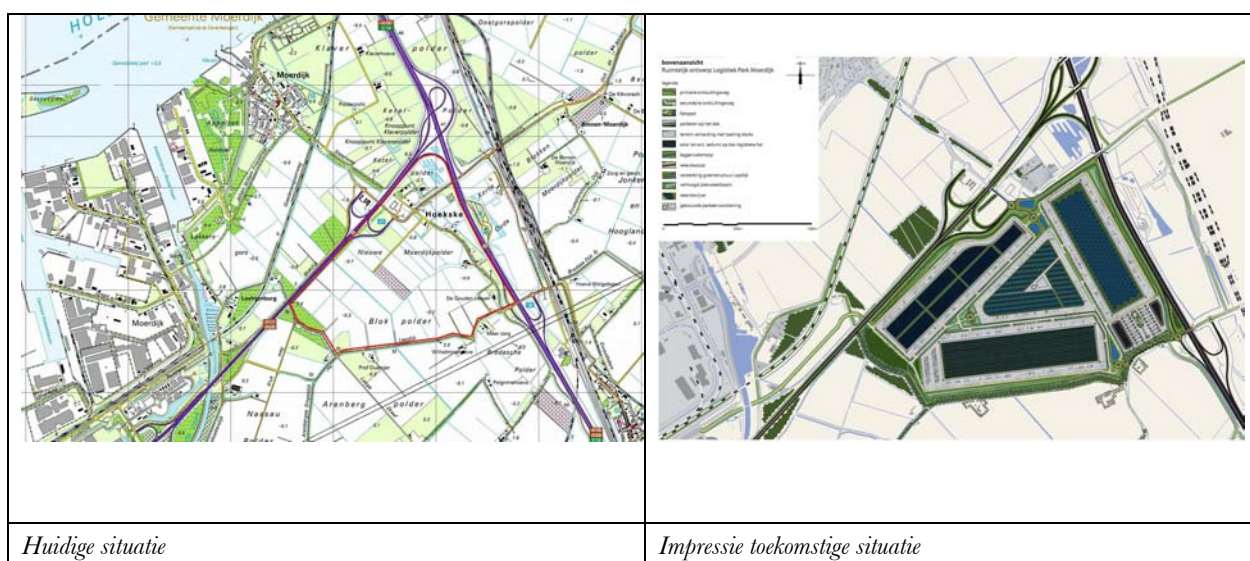
Sinds de ondertekening van de bestuursovereenkomst wordt onderzoek gedaan naar de samenstelling van de ontwikkelentiteit voor het Logistiek Park Moerdijk. In de bestuursovereenkomst is vastgelegd dat de provincie Noord-Brabant en gemeente Moerdijk bereid

zijn om Havenschap Moerdijk (HM) een nader te bepalen risicodragende rol te geven in de ontwikkelentiteit.

De provincie heeft HM 28 juli 2010 verzocht een standpunt in te nemen over de vraag of ze het LPM volledig en zelfstandig kan ontwikkelen. Het Dagelijks Bestuur van HM heeft thans schriftelijk aangegeven dat ze onder een aantal expliciete voorwaarden over de financiële mogelijkheden beschikt om over te gaan tot ontwikkeling van het LPM. Daarnaast is aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling nodig. De volgende stap is besluitvorming door het bestuur van Havenschap Moerdijk m.b.t. de ontwikkeltaakstelling van het LPM door HM (naar verwachting medio 2011). De provincie neemt samen met de gemeente Moerdijk initiatief m.b.t. de besluitvorming. Nadrukkelijk wordt hierbij gekeken naar de rol van de twee marktpartijen met grondbezit in het plangebied (de twee marktpartijen samen beschikken over 1/3 van de gronden in het plangebied).

Op basis van actuele grondexploitatieberekeningen (gebaseerd op het vastgestelde ruimtelijk ontwerp) is sprake van een positief sluitende grondexploitatie. De eerste uitgifte van kavels staat gepland voor eind 2013.

Afbeeldingen en kaarten

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	Zorgvuldig doorlopen van het RO-traject. Risicomanagement is onderdeel van het ontwikkelproces.	Nee
Uitblijven besluitvorming ontwikkelentiteit	Bestuurlijk proces voortdurend onder de loep houden en aandacht schenken.	Nee
Tegenvallende looptijd	Spoedige besluitvorming ontwikkelentiteit en contractvorming met partners over ontwikkeling LPM	Nee
Tegenvallende kosten of opbrengsten	Op dit moment wordt een opslag van 15 % genomen voor onvoorziene zaken over de posten: bouw-/woonrijpmaken, plankosten en planstructurele voorziening.	Nee
Specifieke risico's	Indien ontwikkeling LPM niet door mocht gaan, dienen een aantal afspraken vanuit de Bestuursovereenkomst nageleefd te worden.	Ja
Omvang voorziening		€ 6,5 mln

Toelichting risico's

Planologisch risico:

Risico op vertraging als gevolg van tegenvallende proceduretijd is aanwezig.

Tegenvallende looptijd:

Het risico dat de verkooptermijnen langer zijn dan waarvan nu in de grondexploitatie wordt uitgegaan is aanwezig, zeker gezien de specifieke doelgroep voor het LPM. Hierdoor zullen de inflatie-, rentekosten en waarschijnlijk ook de plankosten mogelijk toenemen. Op het moment dat de afspraken met het Havenschap of eventuele andere partners zijn gemaakt wordt duidelijk welke risico's er reesteren voor de provincie. Op basis van de huidige uitgangspunten is er sprake van een positief sluitende grondexploitatie.

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

Door de looptijd van het plan kan de invloed van de uitgifteprijs enorm oplopen. In dit stadium wordt een opslag van 15 % genomen voor onvoorziene zaken over de posten: bouw-/woonrijpmaken, plankosten en planstructurele voorziening. Op basis van de huidige uitgangspunten is er sprake van een positief sluitende grondexploitatie.

Specifieke risico's:

De huidige grondexploitatie, waarin rekening is gehouden met de afspraken die gemaakt zijn in de bestuursovereenkomst, laat zien dat de ontwikkeling van het LPM rendabel is.

Mocht de ontwikkeling van het LPM niet doorgaan, dan staat de provincie volgens de bestuursovereenkomst aan de lat voor een aantal kosten:

€ 2,8 mln saneringskosten
€ 4,1 mln voorfinanciering Caldic

Daarnaast vindt er dan een waardevermindering plaats van de provinciale eigendommen van naar schatting € 4 mln en zullen de reeds gemaakte plankosten niet kunnen worden terugverdiend, zijnde circa € 2 mln.

Voorziening in Risico reserve Ontwikkelbedrijf:

Het is niet aannemelijk dat het LPM in zijn geheel niet door zal gaan; mogelijk wordt de vorm van het project aangepast. Voorzichtigheidshalve is reeds een voorziening getroffen van € 5 mln, deze kan tevens dienen als risicioreservering voor de grondexploitatie in het geval het LPM in aangepaste vorm doorgaat (lagere opbrengsten, vertraging, tegenvallende kosten). Voorgesteld wordt de voorziening te verhogen met € 1,5 mln tot € 6,5 mln. Op deze manier is 50% van het worstcase scenario afgedekt.

4.2. Caldic, Moerdijk

Projectnummer : OV.020.040.0002

Kerninformatie

Gemeente(n) : Moerdijk
Ontwikkeling : -
Oppervlakte plangebied : 5 ha bruto
Eigendom : 5 ha Provincie Noord-Brabant
Startjaar : 2009-2016
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf : Contractbeheer
Projectstatus : strategische grondpositie

Projectbeschrijving

In juni 2009 hebben provincie, gemeente en rijk de bestuursovereenkomst Gebiedsontwikkeling Moerdijk ondertekend. Goedgekeurd door PS 10 juli 2009. Belangrijk onderdeel van de bestuursovereenkomst is (naast de ontwikkeling van het Logistiek park Moerdijk) de uitplaatsing van het bedrijf Caldic, waarmee de ruimtelijke ontwikkelingen aan de noordkant van de kern Zevenbergen mogelijk worden gemaakt en de leefbaarheid in de kern sterk wordt verbeterd, in combinatie met de aanleg van de nieuwe provinciale randweg. De akte is 4 september 2009 gepasseerd. Direct na het vertrek van Caldic (1 januari 2016) wordt de grond doorgeleverd aan de gemeente Moerdijk.

Stand van zaken

Op 1 januari 2016 zal Caldic Chemie de huidige locatie aan de Schansdijk in Zevenbergen verlaten. Op die dag moet het terrein kaal en schoon worden opgeleverd. Caldic zal tot die tijd haar activiteiten afbouwen en onderbrengen bij andere vestigingen in o.a. Rotterdam en Antwerpen. Direct na vertrek van het bedrijf Caldic Chemie vindt levering van de grond door de Provincie aan gemeente Moerdijk plaats. Provincie en Gemeente maken bij levering samen afspraken over de noodzakelijke bodemsanering, die wordt gedekt uit de grondexploitatie van het LPM.

Afbeeldingen en kaarten

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	-	-
Tegenvallende looptijd	-	-
Tegenvallende kosten of opbrengsten	Zie factsheet LPM	Zie factsheet LPM
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening	Zie factsheet LPM	Zie factsheet LPM

Toelichting risico's

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

Het merendeel deel van de kosten van de verwerving van Caldic wordt gedekt door de afspraken tussen het rijk, de provincie en de gemeente. De overige kosten dienen gedekt te worden uit de ontwikkeling van het Logistiek Park Moerdijk. Het is op dit moment nog niet zeker dat alle kosten kunnen worden terugverdiend, hiervoor wordt een voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf opgenomen bij het project LPM.

4.3. Roode Vaart gebied, Moerdijk

Projectnummer : OV.020.040.0011

Kerninformatie

Gemeente	: Moerdijk
Ontwikkeling	: strategische reserve voor uitbreiding bestaande bedrijventerrein
Oppervlakte plangebied	: 60-70 ha bruto
Eigendom	: samen met gemeente Moerdijk grip op 21.93.39 ha
Looptijd	: 2010-2014
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf	: Locatie kan op langere termijn worden ontwikkeld
Projectstatus	: in ontwikkeling

Projectbeschrijving

In juni 2009 hebben het Rijk, de provincie Noord-Brabant en de gemeente Moerdijk de bestuursovereenkomst 'realisatie gebiedsontwikkeling Moerdijk' ondertekend. De ontwikkeling van het Roode Vaartgebied (Insteekhaven Oost) wordt hierin omschreven als strategische reserve voor uitbreiding van het bestaande bedrijventerrein Moerdijk. De locatie kan op langere termijn worden ontwikkeld, indien op dat moment sprake is van voldoende belangstelling van bedrijven met kadegebonden activiteiten en deze ruimte niet elders beschikbaar is.

Het verleggen van de Roode Vaart, conform de gebiedsvisie Moerdijk-Oost, zal alsdan voorwaarde zijn voor het planologisch mogelijk maken van de genoemde ontwikkeling van het Roode Vaartgebied (Insteekhaven Oost).

Stand van zaken

De gemeente Moerdijk heeft in het kader van de 6^e partiele herziening van het Bestemmingsplan Industrierrein Moerdijk een tweetal hoeves wegbestemd. De gemeente Moerdijk, en in latere instantie de provincie, hebben samen met het Havenschap Moerdijk afspraken gemaakt over de aankoop en doorlevering van deze hoeves. De gemeente en provincie trekken inmiddels gezamenlijk op bij de verwerving en doorlevering van de gronden.

Inmiddels is één hoeve geheel verworven. De opstallen zijn inmiddels conform afspraak doorgeleverd aan het Havenschap Moerdijk. Een gedeelte van de gronden zijn t.z.t. benodigd om de zogenaamde Interne Baan van het Logistiek Park Moerdijk met het bestaande bedrijventerrein te verbinden. De formele toetreding van de provincie dient nog te geschieden op basis van een onverdeeld aandeel van 50 % van de betreffende gronden. Deze toetreding zal concreet worden gemaakt op het moment dat de contouren van de Interne Baan duidelijk zijn.

De tweede hoeve is inmiddels gezamenlijk met het RVOB verworven c.q. pachtvrij gemaakt. De opstallen zullen volgens afspraak eveneens worden geleverd aan het Havenschap Moerdijk. Een gedeelte (16 ha) van de pachtgronden liggen in het toekomstige Logistiek Park Moerdijk en zullen volgens afspraken met het RVOB op termijn aan de provincie worden doorgeleverd. Met het RVOB dienen nog nadere afspraken gemaakt te worden m.b.t. de levering van de gronden (32 ha) in het Roode Vaartgebied.

De geraamde investering voor de provincie bedraagt, op basis van eerdere taxaties die in opdracht van het Havenschap Moerdijk zijn verricht, maximaal € 4,15 mln. Uiterlijk in 2014 wordt de investering door de provincie terugontvangen met rente.

Afbeeldingen en kaarten

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	Op basis van afspraken met het Havenschap Moerdijk worden de gronden onafhankelijk van een planologische titel in 2014 doorgeleverd.	Nee
Tegenvallende looptijd	Contractuele afspraken met Havenschap Moerdijk naleven.	Nee
Tegenvallende kosten of opbrengsten	Contractuele afspraken met Havenschap Moerdijk naleven.	Nee
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening		-

4.4. Regionaal bedrijventerrein, Land van Heusden en Altena

Projectnummer : OV.020.055.0001

Kerninformatie

Gemeente(n) : Werkendam, Woudrichem en Aalburg
Ontwikkeling : Bedrijventerrein
Oppervlakte plangebied : 46 ha bruto, 40 ha uitgeefbaar
Eigendom : bij Regionaal Ontwikkelbedrijf i.o. Provincie participeert alleen financieel
Looptijd : 2010- ca 2020
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf : garantstelling, contractbeheer
Projectstatus : in ontwikkeling

Projectbeschrijving

In het Land van Heusden en Altena gaan de gemeenten Werkendam, Woudrichem en Aalburg samen een regionaal bedrijventerrein (RBT) realiseren. Zij werken daartoe samen met de BOM-BHB omdat de herstructurering van bestaande bedrijventerreinen in die regio gekoppeld wordt aan het RBT. Aanvullend op de steun van het BOM-BHB is steun van de Provincie Noord-Brabant nodig. Deze steun heeft de vorm van een garantstelling. GS hebben een principe-toezegging gedaan voor deze steun onder een aantal voorwaarden. Het gaat om een garantstelling van 50% van de rente en de aflossing tot een maximum van € 2.500.000,-.

Stand van zaken

De garantstelling zal pas worden afgegeven als er voldoende duidelijkheid is over de herstructureringsaanpak van de bestaande bedrijventerreinen binnen de drie gemeenten en over de organisatievorm en bijbehorende financiële opzet van het Regionaal Ontwikkelbedrijf dat de drie gemeenten oprichten ten behoeve van de ontwikkeling van het RBT. Eind juni 2011 vindt besluitvorming plaats in de verschillende gemeenteraden.

Afbeeldingen en kaarten

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	-	-
Tegenvallende looptijd	-	-
Tegenvallende kosten of opbrengsten	Contractbeheer	P.m.
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening	-	-

Toelichting risico's

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

De garantie zal worden verstrekt aan de gemeente. Het risico dat de gemeente niet aan haar verplichtingen kan voldoen wordt minimaal geacht. Het risico zal worden bepaald op het moment dat de garantstellingovereenkomst ter besluitvorming wordt voorgelegd aan G.S.

4.5. A2-corridor, 's-Hertogenbosch

Projectnummer : OV.020.040.0008

Kerngegevens

Gemeente : 's-Hertogenbosch
Ontwikkeling : mogelijk kantorenlocatie
Omvang eigendom : 3,56 ha bruto
Eigendom : Provincie Noord-Brabant
Startjaar : 2009 - onbekend
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf : Contractbeheer, overleg gemeente
Projectstatus : strategische grondpositie

Projectbeschrijving

Het perceel is in juni 2009 aangekocht. Volgens de Verordening Ruimte is het gebied zoekgebied verstedelijking. De zeven percelen liggen aan de oostzijde van 's-Hertogenbosch in een hoek tussen de snelweg A2, de spoorbaan en het toekomstig tracé van de Zuid-Willemsvaart.

Bij herontwikkeling zal deze grond in de toekomst gebruikt kunnen gaan worden ten behoeve van kantoorruimte in een hoge dichtheid. Het betreft een ontwikkeling op de langere termijn.

Stand van zaken

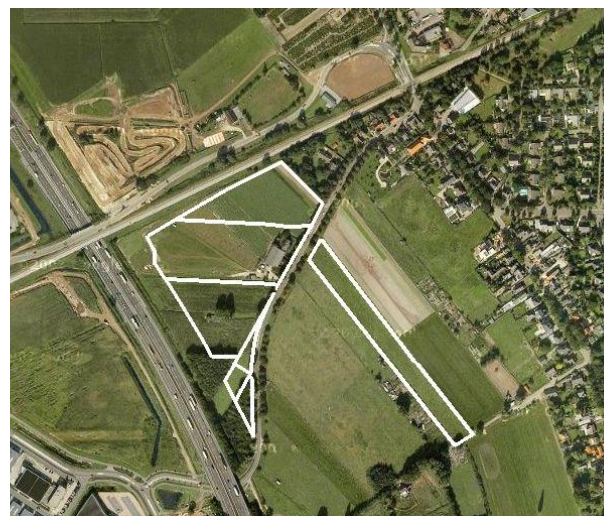
Er zijn plannen opgesteld voor de verlegging van de Zuidwillemsvaart. Hierbij is de kantoorlocatie A2 voorlopig als witte vlek opgenomen. De gemeente gaat ervan uit dat de locatie gelet op de malaise op de kantorenmarkt niet eerder is te ontwikkelen.

Het perceel is aan de gemeente aangeboden tegen boekwaarde en op voorwaarde dat de gemeente meewerkt aan een ruimte voor ruimteontwikkeling elders in de gemeente.

Afbeeldingen en kaarten

Kaart

Luchtfoto

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	Overleg met gemeente	Ja
Tegenvallende looptijd	-	-
Tegenvallende kosten of opbrengsten	-	-
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening		Jaarlijkse rente (vanaf 2011)

Toelichting

Planologisch risico:

Het betreft een ontwikkeling op langere termijn. Op dit moment worden er gesprekken gevoerd met de gemeente over de ontwikkeling van de hele A2 zone. Er zijn nog geen concrete plannen. Of de gemeente overgaat tot acceptatie van het aanbod tot koop is nog niet bekend.

Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf:

Ontwikkeling op langere termijn. Voorzichtigheidshalve zullen rentekosten jaarlijks worden voorzien ten laste van de Risico reserve Ontwikkelbedrijf.

5. Revitalisering Landelijk Gebied

5.1. Polder Jannezand

Projectnummer : OV.020.040.0014

Kerninformatie

Gemeente(n) : Werkendam
Ontwikkeling : Revitalisering Landelijk Gebied
Oppervlakte plangebied : 450 ha bruto, waarvan ca 350 ha landbouwgebied en ca 100 ha EHS
Eigendom : 450 ha BBL
Looptijd : 2007-2012
Activiteit(en) OB : Grondexploitatie in samenwerking met Rijkswaterstaat en BBL
Projectstatus : in uitvoering

Projectbeschrijving

De aankoop van de polder Jannezand (6 december 2007) maakt deel uit van een grotere transactie tussen de rijksoverheid en Fortis. De provincie (25%) is samen met Rijkswaterstaat (75%) financier van de aankoop van Jannezand en BBL is eigenaar van de polder Jannezand. E.e.a. is vastgelegd in een financieringsovereenkomst. De polder wordt ingezet om 3 akkerbouwbedrijven uit de Noordwaard, die moeten wijken voor het project Ruimte voor de Rivier, te plaatsen. Daarnaast vindt een integrale ontwikkeling van de polder plaats, waarbij de landschappelijke, recreatieve en ecologische kwaliteit (realisatie EHS en kreekherstel) worden versterkt.

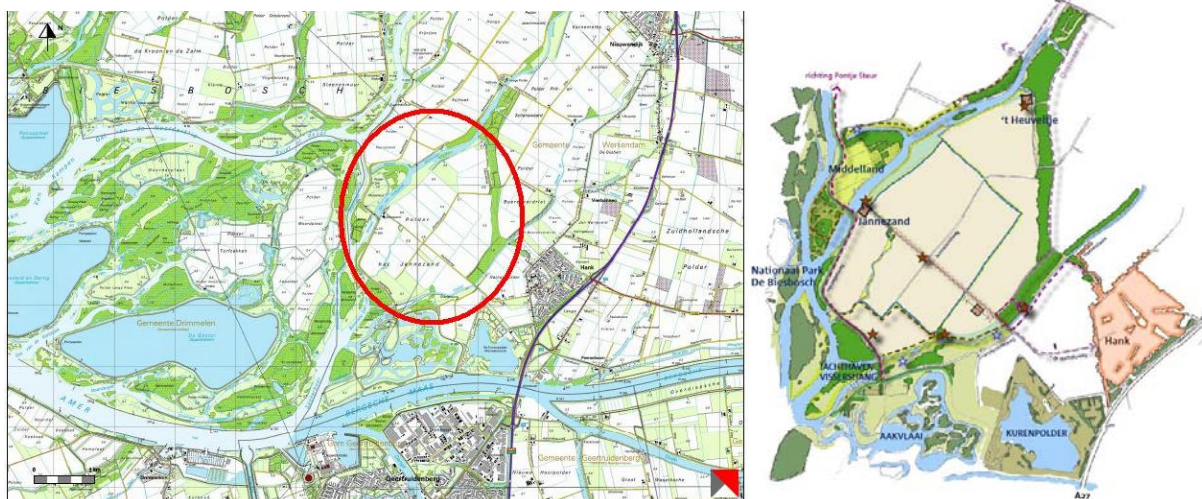
Stand van zaken

April 2008 hebben provincie, rijkswaterstaat, gemeente, waterschap en gebiedscommissie een inrichtingsvisie voor Jannezand vastgesteld. Deze is vertaald in het bestemmingsplan Jannezand dat de gemeenteraad van Werkendam december 2009 heeft vastgesteld als wijziging op het bestaande bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Werkendam. Na het raadsbesluit zijn geen bezwaren ingediend, waarmee het sinds februari 2010 vigerend is. Met dit bestemmingsplan is ondermeer de mogelijkheid voor een derde bouwblok (nieuwvestiging) geschapen. Met de drie beoogde inplaatsers zijn medio 2010 overeenkomsten gesloten, deze zijn einde van 2010 ondertekend. Aktepassering is voorzien voor mei 2011, de voorbereidingen voor een feestelijke ondertekening met bestuurders zijn gestart. De drie akkerbouwers hebben de gronden in de polder al grotendeels in gebruik, op de nieuwe bouwkael zijn de werkzaamheden gestart. Bij de inplaatsing is RVOB partij als verpachter van de gronden.

Om de landbouwkundige kwaliteit van de polder up-to-date en daarmee geschikt voor uitruil met de Noordwaard te maken zijn eind 2010 en begin 2011 kavelverbeteringswerkzaamheden uitgevoerd. Hiervoor heeft de provincie (in de praktijk DLG namens de provincie) POP-subsidie aangevraagd. Ambtelijk is inmiddels duidelijk dat deze aanvraag toegekend gaat worden. De gronden binnen de polder die binnen de EHS liggen zijn grotendeels najaar 2010 doorgeleverd aan Staatsbosbeheer.

De huidige exploitatie biedt geen zekerheid dat de rentekosten van het provinciale aandeel in het project volledig zijn gedekt.

Afbeeldingen en kaarten

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	-	-
Tegenvallende looptijd	-	-
Tegenvallende kosten of opbrengsten	Goed onderhandelen met het Waterschap	Nee
Specifieke risico's	Goede interne voorbereiding en communicatie.	Nee
Omvang voorziening		€ 100.000

Toelichting risico's

Tegenvallende looptijd:

Er is geen definitieve einddatum van dit project vastgesteld. Bovenstaande gaat uit van een looptijd van 5 jaar, einddatum is dan 6 december 2012. Verwachting is dat alle nog niet doorgeleverde grond in 2011 wordt doorgeleverd. Het opmaken van de eindbalans kan in 2011 plaatsvinden.

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

De opbrengsten van de doorlevering van verschillende gronden aan het Waterschap zijn op dit moment nog niet hard afgesproken. De aard van de gesprekken hiernaartoe is dusdanig dat we een goed resultaat mogen verwachten; een voorziening is derhalve niet nodig.

Omvang voorziening:

Binnen de Risico reserve Ontwikkelbedrijf is reeds een voorziening getroffen voor het geval de Pop-subsidie niet wordt toegekend. Voorgesteld wordt deze voorziening te handhaven ten behoeve van eventuele tegenvallende resultaten van de grondexploitatie.

5.2. Streekrekening de Peel

Projectnummer : OV.020.070.0001

Kerninformatie

Gemeente(n) : Asten, Deurne, Geldrop-Mierlo (alleen Mierlo), Gemert-Bakel, Helmond, Nuenen, Laarbeek en Someren

Ontwikkeling : Revitalisering Landelijk Gebied

Oppervlakte plangebied : nvt

Eigendom : nvt

Looptijd : 2009-2013

Activiteit(en) ontwikkelbedrijf : Contractbeheer, inbreng expertise

Projectstatus : Strategische grondpositie

Projectbeschrijving

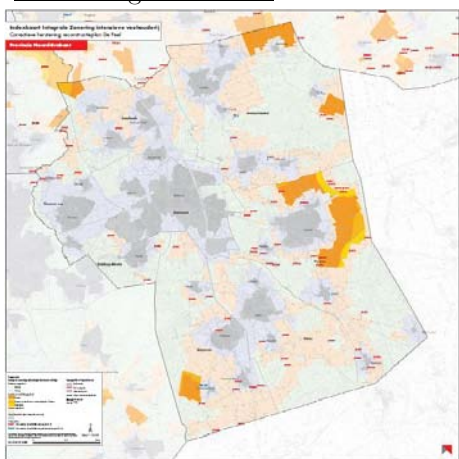
Streekrekening De Peel is een in 2009 opgericht fonds van de Stichting Streekontwikkeling de Peel. Het fonds wordt gevoed door bijdragen van gemeenten en de plaatselijke Rabobanken. Deelnemende gemeenten kunnen uit het fonds renteloze leningen krijgen, voor een periode van maximaal twee jaren, om de aankoop van gronden te financieren die een bijdrage kunnen leveren aan de verwezenlijking van de reconstructie van het landelijk gebied.

De provincie neemt niet rechtstreeks deel aan de streekrekening, maar wordt gedurende een per geval af te spreken periode, tegen betaling van de helft van de aankoopsom, voor de helft eigenaar van gronden die gemeenten verwerven met leningen van de streekrekening. Na het verstrijken van de afgesproken periode moet de betrokken gemeente het eigenaarsdeel van de provincie overnemen en het door de provincie betaalde bedrag terugbetalen, zonder rentevergoeding. De kosten van deze transacties en eventuele verliezen of winsten zijn voor rekening van de gemeenten. De provincie draagt het renteverlies.

Stand van zaken

De meeste van de huidige aankopen zullen in 2012 en 2013 weer door de gemeenten worden verkocht. In de tussentijd kunnen gemeenten nieuwe gronden aandragen.

Afbeelding en kaarten

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	-	-
Tegenvallende looptijd	-	-
Tegenvallende kosten of opbrengsten	Geen, contractuele afspraak. Bij het onderbrengen van nieuwe gronden wordt het benodigde financiële beslag afgezet tegen de nog resterende ruimte binnen de Streekrekening. Niet van toepassing. Het risico, in verband met beleidswijzigingen log's ligt bij de gemeenten.	Ja
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening		Jaarlijkse rente (vanaf 2011)

Toelichting risico's

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

De rentekosten zijn voor rekening van de provincie.

5.3. Hoeverdijk, Borkel en Schaft

Projectnummer : OV.020.030.0008

Kerninformatie

Gemeente	: Valkenswaard
Ontwikkeling	: Revitalisering Landelijk Gebied, inplaatsingslocatie VIV-deelnemer
Oppervlakte plangebied	: Bestaand bedrijf met bedrijfswoning, perceelsoppervlakte 2 ha.
Eigendom	: Er ligt een koopovereenkomst met een uitgestelde leveringsdatum tot uiterlijk 31 juli 2014, als de leveringsdatum niet wordt gehaald vervalt de koopovereenkomst.
Looptijd	: 2014 - 2016
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf	: Contractbeheer
Projectstatus	: strategische aankoop

Projectbeschrijving

In het kader van de verplaatsing van de intensieve veehouderij is daar waar een bedrijf drie locaties uit extensiveringsgebied verplaatst aangeboden de vierde locatie gelegen in verwevingsgebied in het kader van de totale bedrijfsverplaatsing aan te kopen. Op dit moment is nog onduidelijk of de totale bedrijfslocatie wel kan doorgaan gelet op de discussie over megastallen. Dus ook niet of gebruik wordt gemaakt van het aanbod de vierde locatie in verwevingsgebied aan te kopen. Het aanbod voor de aankoop van de vierde locatie vervalt op 31 december 2013. het aanbod tot aankoop van de vierde locatie is op basis van een taxatie tegen marktconforme waarde. Indien de vierde locatie wordt aangekocht kan deze worden ingezet voor de verplaatsing van een ander bedrijf uit een extensiveringsgebied.

Stand van zaken

Het is nog niet zeker of het bedrijf gebruik maakt van de koopovereenkomst en de locatie ook in 2014 levert. Het eventueel weer verkopen vindt opnieuw tegen marktconforme condities plaats. Indien levering achterwege blijft, wordt de provincie ook geen eigenaar.

Afbeeldingen en kaarten

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	-	-
Tegenvallende looptijd	-	-
Tegenvallende kosten of opbrengsten	Het is nog onduidelijk of de provincie eigenaar wordt van de bedrijfslocatie. Feitelijk ligt er enkel een verplichting tot aankoop als het bedrijf de locatie voor 31 juli 2014 levert.	Nee
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening		-

Toelichting risico's

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

Als de huidige eigenaar besluit de bedrijfslocatie te leveren voor 31 juli 2014, dan heeft de provincie de verplichting het bedrijf, incl. de bedrijfswoning aan te kopen. Het is onduidelijk of het bedrijf de locatie ook werkelijk voor die datum levert.

Mocht het bedrijf tot levering voor die datum overgaan dat wordt de locatie weer verkocht, waarbij VIV-deelnemers die nog op zoek zijn naar een inplaatsingslocatie actief benaderd worden. Verwacht wordt dat het bedrijf binnen twee jaar kan worden doorverkocht. Een eventuele voorziening in de Risico reserve Ontwikkelbedrijf wordt eerst opgenomen op het moment dat zeker is dat de provincie ook eigenaar van de locatie wordt.

5.4. Steemertseweg, Lierop

Projectnummer : OV.020.040.0012

Kerngegevens

Gemeente : Someren
Ontwikkeling : Revitalisering Landelijk Gebied
Oppervlakte plangebied : 1,5 ha bruto
Eigendom : 0,75 ha Provincie Noord-Brabant
Looptijd : 2008 – onduidelijk
Activiteiten ontwikkelbedrijf : Contractbeheer, overleg met gemeente
Projectstatus : strategische grondpositie

Projectbeschrijving

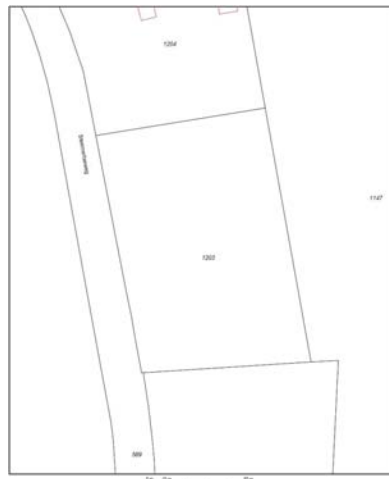
De gemeente Someren en de Provincie Noord-Brabant hebben in 2008 gezamenlijk (50-50) een locatie aan de Steemertseweg in Lierop gekocht. Hiermee wordt door zowel de gemeente als provincie een grootschalige uitbreiding van varkens aan de rand van een bos in het extensiveringsgebied tegen gegaan. Met de aankoop is de milieuvergunning op de huidige bedrijfslocatie ingetrokken. De varkensstallen worden gesloopt.

Onderdeel van de overeenkomst vormt het inplaatsen van een woning ten gunste van de voormalig eigenaren. Tevens is bij de aankoop uitgegaan van het realiseren van een woning op de grond die door de provincie en gemeente is aangekocht.

Stand van zaken

Voor het realiseren van een woning op het perceel dat in eigendom is van de provincie en de gemeente is een inspanningsverplichting overeengekomen tussen de provincie en gemeente. De provincie heeft zich op het standpunt gesteld dat, alvorens medewerking kan worden verleend aan het bouwen van een woning aan de Steemertseweg, de gemeente in overweging neemt om de woning elders in de gemeente Someren in te passen. De gemeente heeft aangegeven een dergelijke mogelijkheid niet te zien. Daarbij speelt mede een rol dat de grond waarop een dergelijke woning zal moeten worden opgericht door partijen zal moeten worden verworven, waardoor in feite voor één woning twee keer grond betaald moet worden. Woningbouw op deze locatie lijkt uiteindelijk niet mogelijk te zijn. Definitieve besluitvorming vindt in 2011 plaats.

Afbeeldingen en kaarten

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	-	-
Tegenvallende looptijd	-	-
Tegenvallende kosten of opbrengsten	Overleg met de gemeente.	Ja
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening		€ 142.500,-

Toelichting

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

Het is onduidelijk of er op deze locatie een woning kan worden ontwikkeld. Hier is bij de aankoop wel vanuit gegaan. Op het moment dat er geen woning kan worden gerealiseerd, valt de waarde van de grond terug naar agrarische waarde.

Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf

Ten laste van de Risico reserve Ontwikkelbedrijf is een voorziening getroffen ter hoogte van het verschil tussen huidige boekwaarde en agrarische waarde, zijnde € 142.500,-.

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	-	-
Tegenvallende looptijd	-	-
Tegenvallende kosten of opbrengsten	-	Ja
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening		€ 561.000,-

Toelichting risico's

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

De waardevermindering van de locatie van IV bedrijf naar verbindingzone is niet gedekt.

Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf

Ten laste van de Risico reserve Ontwikkelbedrijf is een voorziening getroffen ter hoogte van het verschil tussen huidige boekwaarde en agrarische waarde. In 1999 heeft Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) subsidie ontvangen voor de aankoop van de gronden in LOG Strijdhoven. De provincie heeft de gronden in LOG Strijdhoven in 2006 overgenomen van BBL tegen de toen geldende taxatiewaarde. De ontvangen Nubelsubsidie en de waardevermeerdering van de grond is ten goede gekomen van BBL. Deze kan derhalve niet worden ingezet om waardevermindering (van IV naar natuur) op de gronden in Middelbeers mee te dekken. Met DLG/BBL is overleg gevoerd over deze financiële consequenties van deze transactie.

5.6. LOG Deurne

Projectnummer : OV.020.020.0001

Kerninformatie

Gemeente	: Deurne
Ontwikkeling	: Reconstructie Landelijk Gebied
Oppervlakte plangebied	: 1.678 ha, waarvan 318 ha secundair LOG
Eigendom	: 18 ha Provincie Noord-Brabant
Looptijd	: 2009-2011
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf	: Contractbeheer, grondverkoop
Projectstatus	: Anticiperende grondpositie

Projectbeschrijving

De gemeente Deurne heeft de regie in de ontwikkeling van het LOG. De Provincie Noord-Brabant heeft op verzoek van de gemeente drie grondposities (3 bestaande locaties, waarvan 1 onbebouwd) ingenomen die zeker in (her) ontwikkeling worden genomen.

Het LOG Deurne is gelegen ten noorden, oosten en zuidoosten van de kern Deurne. In het LOG zijn ruim 400 adressen aanwezig. Hiervan heeft ongeveer driekwart een agrarische bestemming. Op een deel van deze bouwblokken vinden echter geen agrarische activiteiten meer plaats. De overige adressen hebben de bestemming woondoeleinden of, in beperkte mate, een niet agrarische bedrijfsbestemming. Het LOG Deurne bestaat uit primair en secundair LOG. Het LOG zoals opgenomen in het reconstructieplan overlapt voor een groot deel met het zoekgebied projectvestiging glastuinbouw.

Stand van zaken

LOG Deurne valt in de categorie lichtgroen (delen goed). Dat betekent dat er delen niet geschikt zijn, maar op de resterende delen zijn reële mogelijkheden voor ontwikkeling. Ontheffing is mogelijk voor delen die overblijven. Op 19 maart hebben Provinciale Staten een motie aangenomen waarin GS wordt opgedragen om bedrijven, waarvan de verplaatsing reeds in gang is gezet, verder te faciliteren. In de Verordening Ruimte is vervolgens een regeling opgenomen om dit mogelijk te maken. De nieuwvestiging in dit LOG kan doorgang vinden met inachtneming van de aanscherping van het beleid (o.a. bouwblok in LOG van 3 naar 2,5 ha).

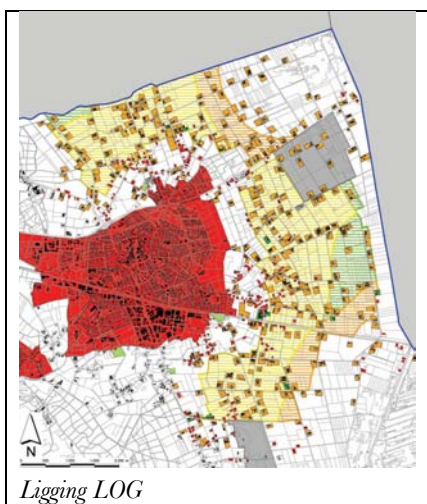
In het Bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Deurne, vastgesteld december 2007, grotendeels goedgekeurd door GS augustus 2008, heeft een doorvertaling plaatsgevonden van het reconstructieplan. De aanscherping van het beleid in de reconstructieplannen, waartoe PS hebben besloten, is nog niet in het bestemmingsplan verankerd. Er is een concept ontwikkelplan opgesteld.

De drie –bestaande - locaties kunnen alledrie verkocht worden. In geval een bouwblok moet worden uitgebreid, kan dit niet groter worden dan 2,5 hectare. Hiervoor kan “reguliere” ontheffing door de gemeente worden gevraagd. Er is voor geen van de drie bouwblokken ontheffing aangevraagd in het kader van verplaatsingen. Voor de verkoop van één bouwblok wordt momenteel onderhandeld.

Er zijn afspraken gemaakt tussen gemeente, provincie en betrokken agrariër. Deze agrariër zou ten behoeve van het opheffen van een locatie in Heeze-Leende een bouwblok in de gemeente Deurne kunnen kopen. Als gevolg van het nieuwe beleid kan er géén bouwblok worden aangeboden met voldoende omvang. De onderhandelingen spitsten zich nu toe op de verkoop van onderhavige twee locaties.

In alledrie de gevallen wordt afronding in 2011 beoogd. Doordat er met de agrariër nog meer afspraken lopen die door het nieuwe beleid worden doorkruist, zou vertraging kunnen optreden omdat nieuwe onderhandelingen moeten starten dan wel schadeclaims moeten worden afgewerkt.

Afbeeldingen en kaarten

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	Intensief overleg met de betrokken gemeente.	-
Tegenvallende looptijd	-	-
Tegenvallende kosten of opbrengsten	Koersen op het bereiken van overeenstemming met gegadigde IV bedrijven.	-
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening	Waardevermindering en rente voor de komende 3 jaar.	€ 431.000

Toelichting risico's

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

Voor alle drie de locaties worden gesprekken gevoerd met IV bedrijven. Door de verkleining van de maximale grootte van een bouwblok van 3 naar 2,5 ha en vertraging van de verkoop zijn de opbrengsten lager dan verwacht.

Voor de LOG's binnen het ontwikkelbedrijf zijn voorzieningen getroffen in de risicoreserve ontwikkelbedrijf. Argumentatie hiervoor is de beperkte mogelijkheden voor ontwikkeling van een aantal LOG's voortkomend uit het besluit van PS in maart 2010 ten aanzien van dit onderwerp. Voornemen is om genoemde voorzieningen af te boeken bij de eerstvolgende periodieke rapportage in 2011.

5.7. LOG Graspeel

Projectnummer : OV.020.020.0003

Kerninformatie

Gemeente(n)	: Landerd en Mill en Sint Hubert
Ontwikkeling	: Reconstructie landelijk gebied
Oppervlakte plangebied	: 300 ha bruto
Eigendom	: 38,8 ha PNB
Looptijd	: 2007-2011
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf	: Contractbeheer
Projectstatus	: anticiperende grondpositie

Projectbeschrijving

Gemeenten en Provincie Noord-Brabant trekken samen op in de ontwikkeling van het LOG. Dit houdt in dat er samen een exploitatieplan en ruilplan is opgesteld en dat alle partijen gronden aankopen. De Provincie heeft gronden in bezit voor een achttal hervestigingen van IV bedrijven. Dit betreffen vier nieuwvestigingslocaties en vier bestaande locaties.

Het LOG Graspeel is gelegen ten westen van de kern Langenboom en ten oosten van de kern Zeeland. Grofweg ligt het gebied tussen de Peelweg (westzijde), de Udensedijk (zuidzijde), Broekstraat/Gasthuisstraat/Spiestraat (oostzijde) en Zeelandseweg (noordzijde). Het noordelijke gedeelte is secundair LOG, omdat dit samenvalt met waterpotentiegebied.

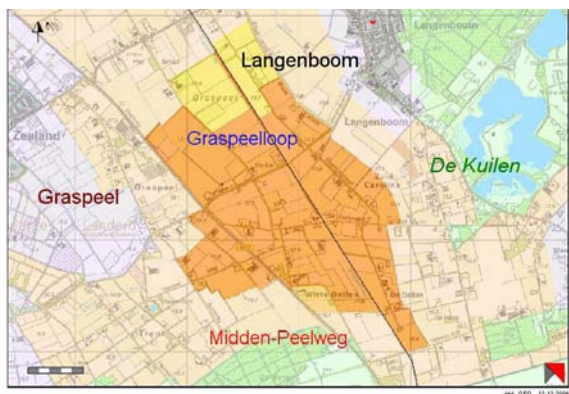
Stand van zaken

LOG Graspeel valt in de categorie oranje (twijfel). Dat betekent dat er beperkte mogelijkheden zijn voor ontwikkeling of aanwezigheid van veel burgerwoningen in de nabijheid van bestaande locaties. Ontheffing is mogelijk voor de delen die overblijven (nadere bestudering in overleg met Gemeenten en Reconstructie-commissies). Ontwikkelings-mogelijkheden moeten worden getoetst bij de toepassing van de criteria voor ontheffing. Op dit moment is er nog onduidelijk welke locaties doorgang vinden.

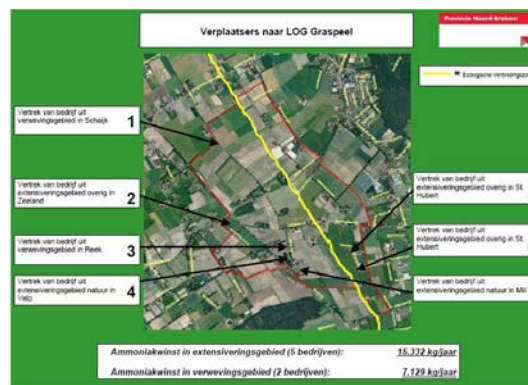
Voor LOG Graspeel is een apart bestemmingsplan in procedure gebracht door de gemeenten Landerd en Mill. Gemeente Mill heeft het bestemmingsplan vastgesteld. De gemeente Landerd heeft het bestemmingsplan niet verder in procedure gebracht. Er zijn bij de Raad van State beroepen ingesteld en 27 juli 2010 is een zitting bij de Raad van State geweest over verzoeken om schorsing of voorlopige voorzieningen. De Raad van State heeft de bezwaren tegen het bestemmingsplan voor het landbouwonwikkelingsgebied (LOG) Graspeel van de gemeente Mill en Sint Hubert voorlopig afgewezen. Er volgt nog wel een bodemprocedure in de zaak tussen Milieuvereniging Land van Cuijk en enkele buurtbewoners enerzijds en de gemeente Mill en Sint Hubert anderszijds.

Als gevolg van het Statenbesluit van 25 februari kunnen voor alle 7 locaties ontheffingen worden verleend. De gevraagde ontheffingen worden naar verwachting begin april 2011 door GS verleend. Op dat moment kunnen ook de laatste twee locaties (Mill, Spiestraat) definitief worden verkocht. De gemeente heeft echter aangegeven nog te willen onderhandelen over afwijking van de exploitatie. Gestreefd wordt om de locaties zo spoedig mogelijk te verkopen en de exploitatie te beeindigen. Als uiterste datum geldt 31-12-2011, maar indien mogelijk eerder.

Afbeeldingen en kaarten

Huidige situatie

Impressie toekomstige situatie

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	Intensief overleg met de betrokken gemeenten.	-
Tegenvallende looptijd	-	-
Tegenvallende kosten of opbrengsten	Intensief overleg met de betrokken gemeenten.	Ja
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening		€ 980.000,-

Toelichting

Planologische risico:

Vertraging planologische procedures.

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

Nieuw vestiging kan alleen doorgaan als het een lopende zaak betreft. Eén van de nieuwvestigingen betreft geen lopende zaak, voor het verschil tussen de huidige boekwaarde en de agrarische waarde, zijnde € 380.000,- is een voorziening ten laste van de Risico reserve Ontwikkelbedrijf getroffen.

Voor de overige locaties zijn contracten onder ontbindende voorwaarden van verlening van de benodigde vergunning gesloten. Twee daarvan gaan uit van een bouwblok van 5 ha. Op basis van het huidige beleid is een bouwblok van maximaal 3 ha toegestaan, hierdoor zullen de opbrengsten lager zijn dan verwacht. Ten laste van de Risico reserve Ontwikkelbedrijf is een voorziening getroffen van 2x € 280.000,-. Ondanks dat de

overeenkomsten nog niet definitief zijn, zal er vooralsnog verder geen voorziening ten laste van de Risico reserve Ontwikkelbedrijf worden opgenomen.

Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf:

Als gevolg van de te verwachten tegenvallende opbrengsten is er een voorziening ten laste van de Risico reserve Ontwikkelbedrijf getroffen van € 980.000,-.

Voor de LOG's binnen het ontwikkelbedrijf zijn voorzieningen getroffen in de risicoreserve ontwikkelbedrijf. Argumentatie hiervoor is de beperkte mogelijkheden voor ontwikkeling van een aantal LOG's voortkomend uit het besluit van PS in maart 2010 ten aanzien van dit onderwerp. Voornemen is om genoemde voorzieningen af te boeken bij de eerstvolgende periodieke rapportage in 2011.

5.8. LOG Haaren

Projectnummer : OV.020.020.0004

Kerninformatie

Gemeente(n)	: Haaren
Ontwikkeling	: Revitalisering Landelijk gebied
Oppervlakte plangebied	: p.m. ha
Eigendom	: 2,2 ha Provincie Noord-Brabant
Looptijd	: 2009-2011
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf	: Contractbeheer, grondverkoop
Projectstatus	: anticiperende grondpositie

Projectbeschrijving

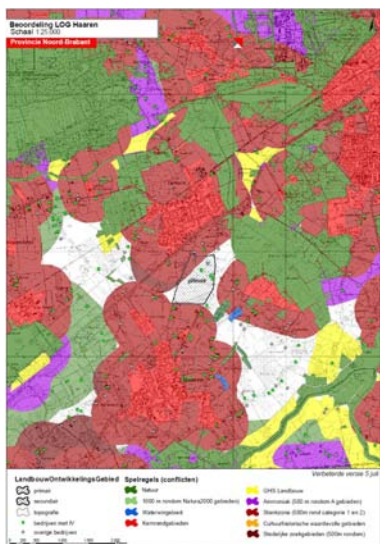
De Provincie Noord-Brabant heeft in dit LOG één grondpositie ingenomen. In dit LOG was volgens het reconstructieplan onder voorwaarden mogelijk maximaal 2 nieuwvestigingen van intensieve veehouderijbedrijven te realiseren. Hierbij is een link met het gebiedsontwikkelingstraject Helvoirts Broek mogelijk. Onderdeel van dit traject is namelijk de verplaatsing van 2 agrarische bedrijven uit het Helvoirts Broek.

Stand van zaken

LOG Haaren valt in de categorie rood (niet goed). Dat betekent dat er geen of te beperkte mogelijkheden voor ontwikkeling van bestaande locaties zijn en er geen ontheffingsmogelijkheid is. Op 19 maart hebben Provinciale Staten echter ook een motie aangenomen waarin GS wordt opgedragen om bedrijven, waarvan de verplaatsing reeds in gang is gezet, verder te faciliteren. In de Verordening Ruimte is vervolgens een regeling opgenomen om dit mogelijk te maken. Een mogelijkheid zou zijn om de beoogde verplaatsing niet door te laten gaan.

Er is één locatie gekocht en daar blijft het bij. In september/oktober worden er nadere afspraken gemaakt over een ontwikkelplan in combinatie met het bestemmingsplan. Met de gemeente is bestuurlijk afgesproken (niet vastgelegd) dat de locatie in het log door de gemeente wordt aangekocht tegen de oorspronkelijke aankoopprijs van de Provincie. De locatie wordt vervolgens NIET ontwikkeld. In maart 2011 zal hiertoe een voorstel in de gemeenteraad van Haaren worden gebracht. Het verlies voor de Provincie bedraagt vervolgens alleen de rente in de periode tussen aankoop en verkoop.

Afbeeldingen en kaarten

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	Intensief overleg met de betrokken gemeenten.	-
Tegenvallende looptijd	-	-
Tegenvallende kosten of opbrengsten	Intensief overleg met de betrokken gemeenten.	Ja
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening		€ 150.000

Toelichting risico's

Planologische risico:

Vertraging planologische procedures.

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

Het betreft een lopende zaak. De gemeente is geen voorstander van de nieuwvestiging en zal een analyse maken naar de nut en noodzaak van de verplaatsing. Indien de nieuwvestiging niet doorgaat zal de waarde van de locatie terugvallen naar agrarische waarde.

Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf:

Vooralsnog wordt de getroffen voorziening ter hoogte van 50% van het verschil tussen de huidige boekwaarde en agrarische waarde, zijnde € 150.000,- gehandhaafd.

Voor de LOG's binnen het ontwikkelbedrijf zijn voorzieningen getroffen in de risicoreserve ontwikkelbedrijf. Argumentatie hiervoor is de beperkte mogelijkheden voor ontwikkeling van een aantal LOG's voortkomend uit het besluit van PS in maart 2010 ten aanzien van dit onderwerp. Voornemen is om genoemde voorzieningen af te boeken bij de eerstvolgende periodieke rapportage in 2011.

5.9. LOG Stille Wille

Projectnummer : OV.020.020.0005

Kerninformatie

Gemeente(n)	: Oisterwijk, Oirschot en Hilvarenbeek
Ontwikkeling	: Revitalisering Landelijk Gebied
Oppervlakte plangebied	: p.m.
Eigendom	: 17,6 ha Provincie Noord-Brabant
Looptijd	: 2009-2011
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf	: Contractbeheer
Projectstatus	: anticiperende grondpositie

Projectbeschrijving

De drie gemeenten hebben de regie in de ontwikkeling van het LOG. De Provincie Noord-Brabant heeft op verzoek van de gemeenten twee grondposities (1 bestaande locatie, 1 nieuwvestiging) ingenomen.

Stand van zaken

LOG Stille Wille valt in de categorie lichtgroen (delen goed). Dat betekent dat er delen niet geschikt zijn, maar op de resterende delen zijn reële mogelijkheden voor ontwikkeling. Ontheffing is mogelijk voor delen die overblijven. Op 19 maart hebben Provinciale Staten echter ook een motie aangenomen waarin GS wordt opgedragen om bedrijven, waarvan de verplaatsing reeds in gang is gezet, verder te faciliteren. In de Verordening Ruimte is vervolgens een regeling opgenomen om dit mogelijk te maken

De gemeenten Oisterwijk, Oirschot en Hilvarenbeek hebben gezamenlijk een landbouwonontwikkelplan (Lop) opgesteld voor het LOG nabij Stille Wille en Molenakkers (primair LOG). Het plan is geaccordeerd door de Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant (12 februari 2008).

Tevens hebben GS besloten dat de ingenomen grondposities tbv nieuwvestiging weliswaar worden afgeboekt, maar dat de locaties vooralsnog niet worden verkocht. In dit geval zal in 2011 moeten worden bekeken welke restgronden nog kunnen worden verkocht binnen deze vastlegging.

Afbeeldingen en kaarten

Landschapsplan

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	Intensief overleg met de betrokken gemeenten.	-
Tegenvallende looptijd	-	-
Tegenvallende kosten of opbrengsten	Intensief overleg met de betrokken gemeenten.	Ja
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening		€ 150.000

Toelichting

Planologische risico:

Vertraging planologische procedures.

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

De bestaande locatie is met uitzondering van een veldkavel verkocht. Nieuwvestiging is alleen mogelijk indien het een lopende zaak betreft, dat is hier niet het geval.

Op grond van de beleidswijziging inzake LOG's is een bedrag van € 300.000 als verlies genomen in de jaarrekening 2010. Daarnaast wordt € 150.000 voorzien. Reden hiervoor is dat de grond tegen cultuurwaarde kan worden vervreemd en rente moet worden voorzien.

LOG Overloons Vlak

Projectnummer : OV.020.020.0006

Kerninformatie

Gemeente(n) : Boxmeer
Ontwikkeling : Reconstructie landelijk gebied
Oppervlakte plangebied : p.m.
Eigendom : 14 ha Provincie Noord-Brabant
Looptijd : 2008-2011
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf : Contractbeheer, grondverkoop
Projectstatus : anticiperende grondpositie

Projectbeschrijving

De gemeente Boxmeer heeft de regie in de ontwikkeling van het LOG. De Provincie Noord-Brabant heeft op verzoek van de gemeente drie grondposities (2 bestaande locaties, 1 nieuwvestiging) ingenomen.

Het LOG ligt ten westen van de kern Overloon in de gemeente Boxmeer. In het LOG zijn 6 herontwikkellocaties voor de intensieve veehouderij en 4 nieuwe bouwblokken.

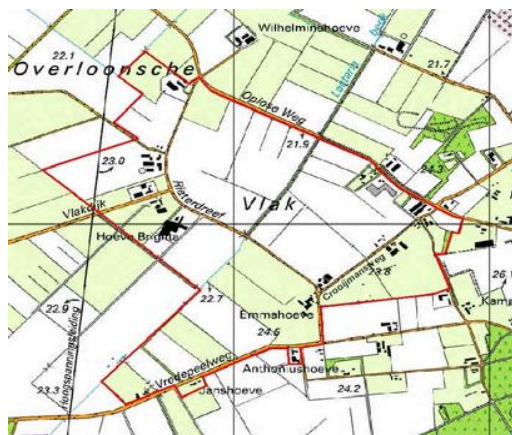
Stand van zaken

LOG Overloonsche Vlak valt in de categorie lichtgroen (delen goed). Dat betekent dat er delen niet geschikt zijn, maar op de resterende delen zijn reële mogelijkheden voor ontwikkeling. Ontheffing is mogelijk voor delen die overblijven. Op 19 maart hebben Provinciale Staten echter ook een motie aangenomen waarin GS wordt opgedragen om bedrijven, waarvan de verplaatsing reeds in gang is gezet, verder te faciliteren. In de Verordening Ruimte is vervolgens een regeling opgenomen om dit mogelijk te maken. Het is nog onduidelijk of de nieuwvestiging door kan gaan. In september zijn hierover gesprekken.

Voor drie locaties is inmiddels een bestemmingsplan voorbereid en voor het gehele LOG is een planMER opgesteld (beide vastgesteld febr 2009). In de planMER is aan de hand van het ontwikkelingsplan nagegaan of de ontwikkeling van dit LOG, conform de uitgangspunten van het ontwikkelingsplan, onacceptabele nadelige effecten voor de omgeving oplevert. Dit blijkt niet het geval te zijn.

De bestaande locatie zou verkocht moeten worden aan een verplaatser afkomstig uit het te realiseren bedrijventerrein in Cuijk. Als gevolg van het Statenbesluit mag de bouwblokomvang maar 2,5 in plaats van 3,0 hectare worden. Naar verwachting zullen GS voor medio 2011 besluiten op de ontheffingsaanvraag (tot 2,5 ha). De vraag is of de agrariër dan nog steeds wil verplaatsen. Zo ja, dan zal de deal snel rond zijn, zo nee dan zal een nieuwe koper moeten worden gezocht.

Afbeeldingen en kaarten

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	Intensief overleg met de betrokken gemeente.	-
Tegenvallende looptijd	-	-
Tegenvallende kosten of opbrengsten	Intensief overleg met de betrokken gemeente.	Ja
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening		€ 525.000,-

Toelichting risico's

Planologische risico:

Vertraging planologische procedures.

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

Nieuwvestiging kan alleen doorgaan als het een lopende zaak betreft. Dit is hier niet het geval. Ten laste van de Risico reserve Ontwikkelbedrijf is een voorziening getroffen ter hoogte van het verschil tussen de huidige boekwaarde en de agrarische waarde, zijnde € 325.000,-.

Eén bestaande locatie is reeds verkocht, de andere nog niet. Door de verkleining van de maximale grootte van een bouwblok zullen de opbrengsten lager zijn dan verwacht, hiervoor is een voorziening ten laste van de Risico reserve Ontwikkelbedrijf getroffen van € 200.000,-.

Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf:

Voor de tegenvallende opbrengsten is een voorziening getroffen ten laste van de Risico reserve Ontwikkelbedrijf van € 525.000,-.

Voor de LOG's binnen het ontwikkelbedrijf zijn voorzieningen getroffen in de risicoreserve ontwikkelbedrijf. Argumentatie hiervoor is de beperkte mogelijkheden voor ontwikkeling van een aantal LOG's voortkomend uit het besluit van PS in maart 2010 ten aanzien van dit onderwerp. Voornemen is om genoemde voorzieningen af te boeken bij de eerstvolgende periodieke rapportage in 2011.

5.10. LOG Strijdhoven

Projectnummer : OV.020.020.0008

Kerninformatie

Gemeente(n) : Hilvarenbeek
Soort exploitatie : Revitalisering Landelijk Gebied
Oppervlakte plangebied : p.m.
Eigendom : 11,5 ha Provincie Noord-Brabant
Looptijd : 2006-2010/2011
Activiteit(en) ontwikkelbedrijf : Contractbeheer
Projectstatus : anticiperende grondpositie

Projectbeschrijving

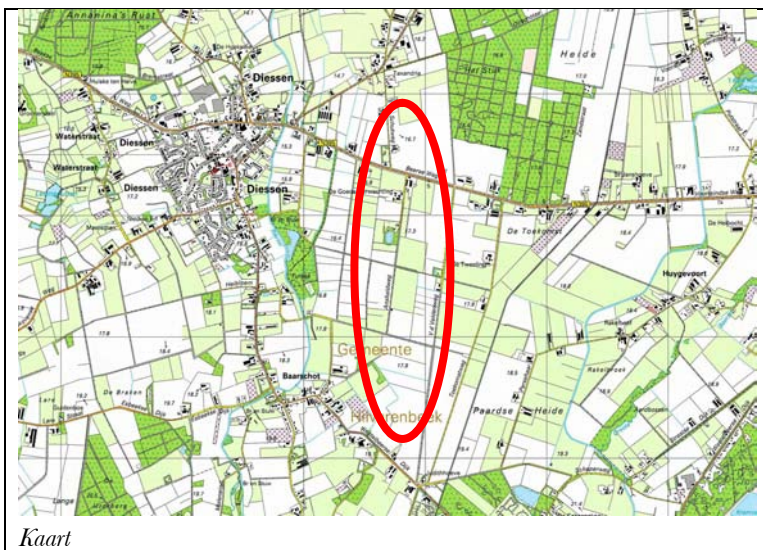
Het LOG ligt in het landinrichtingsgebied De Hilver. In het LOG was oorspronkelijk inplaatsingsruimte voor 3 tot 6 intensieve veehouderijen van gemiddelde grootte. Door de Provincie wordt een groot IV-bedrijf uit Middelbeers verplaatst naar dit LOG.

Stand van zaken

Locatie Strijdhoven was aanvankelijk primair LOG, maar na uitspraak Raad van State secundair LOG geworden i.v.m. Natura 2000. Dit betekent dat er geen nieuwvestiging mogelijk is.

LOG Strijdhoven valt in de categorie donkergroen (goed). Op 19 maart hebben Provinciale Staten echter ook een motie aangenomen waarin GS wordt opgedragen om bedrijven, waarvan de verplaatsing reeds in gang is gezet, verder te faciliteren. In de Verordening Ruimte is vervolgens een regeling opgenomen om dit mogelijk te maken. De regeling is ook van toepassing in dit LOG.

Afbeeldingen en kaarten

Risicomanagement

Factor	Beheersmaatregel	Voorziening Risico reserve Ontwikkelbedrijf
Planologisch risico	Intensief overleg met de betrokken gemeente.	Nee
Tegenvallende looptijd	-	-
Tegenvallende kosten of opbrengsten	Intensief overleg met de betrokken gemeente.	Nee
Specifieke risico's	-	-
Omvang voorziening		-

Toelichting risico's

Planologische risico:

Vertraging planologische procedures.

Tegenvallende kosten of opbrengsten:

Door de verkleining van de maximale grootte van een bouwblok van 3 naar 2,5 ha zijn de opbrengsten mogelijk lager dan verwacht. De verplaatsing van het IV bedrijf Middelbeers wordt beschouwd als een lopende zaak. Er is géén ontheffing gevraagd voor lopende zaak omdat dit niet nodig is. Indien noodzakelijk kan een ontheffing worden gevraagd voor een “reguliere” vergoeding tot een max van 2,5 ha. Vooralsnog zijn de plannen van de ondernemer echter toegespitst op maximaal 1,5 ha bouwblok. Dit kan zonder ontheffing. De bouwvergunning is verleend, procedure bij Raad van State loopt.

Het betreft een bouwblok van meer dan 2,5 ha. De gemeente wil op voorhand geen ontheffing aanvragen.

Indien de Raad van State negatief beschikt, kan Provinciale Staten overigens zelf alsnog ontheffing aanvragen. Op dit moment wordt de uitspraak van de Raad van State afgewacht en zal er (nog) geen voorziening worden getroffen.